

Лукайкена Шадна хабар

**Мизаршилхъа Библия саакІал гъааъан Институт
2003**

Лукайкена Шадна хабар

ЦаӀхни мизелхъа сакӀал гъауйн Гъарун Ибрагъимове

Цеддийн къайкый

ЦаӀхни мизелхъа 1992 – 2000-гъэсди сенбишей грекни,
руссни ва азербайджанни мизаршини текстбишди
назарука сакӀал гъау

Гъайин джуз Библиейни са гъыссайн – Лукайкени Шадни хабарын – цаӀхни мизелхъа цеддийн сакӀал гъаий водон. Манчин сакӀал гъаий профессор Гъ. Х. Ибрагъимове Библие сакӀал гъаъани институтни кумагука гъау. СакӀал гъаункъейий джуз чапыке къайкыйнкъве инам гъаъан, мани джун цаӀхни халкъыни культураей, анъаӀнабишей, хайирхагъ ишбишей лайикьукана джиге авхъас.

ISBN 5-93943-041-4
ISBN 91-89122-85-2

© Мизаршилхъа Библия сакӀал
гъаъан Институт, 2003

Оггийлин эхтилет

Гъу хъагдхъагс хылехъа аляатгуйн джуз – «Лукайкаена Шадна хабар», христиан динни Библиейн са гыгсса водон. Библие къоғни гыгссайке ибаратба:

«Тавратыке» («Оггийлни разывалике»), сайиб «Инджилике» («Щебни разывалике»). «Лукайкаена Шадна хабар» «Инджилна» са гыгсса вобна. Инджил ва я Щедын агъд Библиейн са гыгсса водон. Махъа Тавратыб гёохъана. Библиейн дюнйейни миллетбишди тарихей, культураей, анъагнабишей, манбишди инкишаф гъауей хедын тагъсир гъау. Сифтаба «Инджил» грекни мизел обкгун вухъа. Хъийгъа мана хедданани мизаршилхъа саакгал гъавъу. Тарихбише гъагвани магълуматбишихъа гора VI – VII асырбишей Библие йишди баба-дидейршини (йихъ-албанаршини) мизелхъа, манбише христиан дин ишлемиш гъаанкъаг, саакгал гъавъу. Гъагше гъу хыле авхъуна «Инджилна» са гыгсса – «Лукайкаена Шадна хабар», цгагхни мизел'

(йихъ-сумул') хъаІбхъаІсда вахъаб имкан вобна.

Христиан динни вукІлеле шалхъа гьибхъырна «Шадна хабар» ЫІса Месигъни (ЫІса идаагыни), Манкъуни ыІмырни, ваъыІзбишди, аІджални ва сагъ хъихъа АІршелхъа цыцІахъайни гъаІкейна гыІкаевобна.

«Шадни хабарей» гъаъан гыІкаебы инчиле гейд гъихъа, йишди эрайни цІеддийни асырей Палестина донани торпахыл' ыхъа. Мани вахтал' Палестина Рома империейни гыІкумук' авуд ыхъа. Мани заманайл' дюнйейни миллетбишди арайл Палестинайн агъалий – ягъудиейр – Гынишилхъа инанмиш вухъа. Манбишди инамын Гыниш са ыхъай гъагва. Ягъудиейршин дин мани заманайле аазырий хъебыд ваІш сенна гъихъа дюнйейлхъа арыни Муса идаагыни къанунбишиква ишлемишхъа. Муса идаагыле хъийгъа абыйни ягъудиейршини идаагарше инсанаршис дюнйейлхъа херни идаагын – Месигъин арыл ва гъаІмашийс дюнйейл Манкъуна гыІкмуранийвалла (паччагъийвалла) вухъес вухъай ачмиш гъау. Мана айрес гозет гъаъана Месигъ ЫІса ыхъа.

«Лукайкена Шадна хабар» йишди эрайни цІеддийни асырани ахырал' обкІун.

Мана обкIунна Сириейни Антиохия донани шагъарей ешемиш ыхъана Лука ворна. Мана цIеррийни машгъурни христиан апостол Павелна кумагчий, гъамыр дост ыхъа. Павелни ваьыIзбишди гуджун, манкъуни аIкIелин ва дирвалин ЫIсайни гъаIкIейна шадна хабар гыргыни Рома империейл еймиш вухъа.

Гъайни сакIалауе, къоIдаазыр сенна гыхъа одкIунни джузей, гъаIшдийни инсанаршис сабара башда дехъен кал'мабы, къошмабы растына хъайле.

Манчина маIъна башда гъааъасди мей джузни ахырал' мани кал'мабишин, къошмабишин изагъ гъаъан лугъат гъеле.

Мизаршилхъа Библия саакIалааъани Институтун Библия цIаIхни мизелхъа саакIал гъавъийнкъус, редакторус, гъамыб Лукайкени Евангелиейн гъаIзиравъу, чапыке къавкас кумаг гъаийнбишис джокена баракалагъ гъивхъар гъааъа. ЦIаIхбише (йихъбише) эйгъен китаб джони едни мизел хъаIдхъаIсда имкан алябтIийле ши гейб шадба.

*Мизаршилхъа Библия саакIал
гъааъан Институт*

Лукайкена Шадна хабар

Фасил 1

Йишойн гибгзылыи

¹Хеббананбыхьинне йишди арайл' вухана шена гьадиса быкырба савьу ооклан гибгзылыиынбы, ²няхуИбей шакIле шена гьадисе вукIлел вухьа кьавджуйни шагдадарше, гьамыб Гынишени Джувабыс кьуллух гьаагани муджавурарше ивгьу, – ³⁻⁴зынаб маслягьаIt кьавджу, – вукIлеле гьар кар ваджибда ацIахьайле хьийгьа, йигьнимей, гьыIрматнана Теопил, вас хаIрхьавьуйни мани ыIлымна дурустийвалла вакIле вацIавхьайни мей, джаргайква оокланас.

Закарийс дех ухас

⁵Ягьудейни Гьерод паччагьни заманайл Абиейни насылэй Закарий донана кашиш¹

¹ 1:5 Кашиш – священник, дин-эгьлий.

ыхъа, ва манкъуна Элисабет донана хъунаще Гъарунни¹ насылыке йихъа. ⁶КъоЙирсана манбы Пынишени оГийл гьалалба вухъа, гыргыни ишбишей Пынишена йаIхъ авхъу, ыIбадат хилал дена быкыр гъау. ⁷Манбишихъаб кул'фатбы вухъа деш, манчихъа гора ки, Элисабет къисирра йихъа, ва къоЙирсана ешлибаб вухъа.

⁸СайаIххъей, манкъве джунни насылани рыджыква² Пынишени оГийл ыIбадат гъанкъаI, ⁹нубатука, гъаIмаше кашишаршини арайл эйхъени къайдайл, Пынишени маIбадейхъа ичIу, къурбан гъоолени джигэй этирани окIан кума гьилес инкъуна чоп илхъивчIу. ¹⁰Ахуйни халкъын хеббананбы, манкъве этирнан окI гёххъанаъанкъаI, къаб ыIбадат гъаъа вухъа, — ¹¹манке манкъусхъа Пынишена маляик арайлена, вуджур кума гьелени къурбанни бадйейни³ сагъни сурал' илёйзарна. ¹²Закарий мана къаджы матхъана, гъамыр гичIей айирхъу.

¹³Маляикей мед манкъукIле ивгъойн:

¹ 1:5 Гъарун — Муса идаагына чодж.

² 1:8 Рыджыква — нубатука.

³ 1:11 Кума гьелена къурбанна бадйе — къурбан гивкIуйни джигэй батIрайн эва гьелен тIетI гёххъан гъаъана бадйе.

– ХыИмайкыаИн, Закарий, йигъна дилегна дуьаI къаблявбуна, йигъни хбунаще, Элисабете, ухасда вас дех, ва манкъус до гылес: ЙаIгъйе. ¹⁴ Вухьесда вас шадваллайий аIшкъ, хеббананбыб манкъуни ухойле шадебхьесынбы; ¹⁵ манчихъа горар мана Гынишени оIгийл гейр ахдыра ихьес; манкъве чыхыр ва буза илэгъас деш, гъале едни вухьненанкъаI Гынишени РыIгын гяцлес; ¹⁶ Израилни халкъын хеббананбы манкъве джони Танры Гынишени¹ йаIххъылхъа саакIал гъааъсынбы; ¹⁷ Манкъуни оIгийл Илийасни хбинне рыIгъей, гъамыд къувватей кул'фатбишисхъа декяршин йикIбы сакIалаъасди мей, иман дешинбы иманнанбишди фыкрылхъа хъаваллаъасди мей, Гынишисхъа халкъ гъаIзрау хъалесди мей гялесда.

¹⁸ Манке Закарие маляикикIле ивгъойн:

– Нишикене закIле ман ацIахьес? Зы къаIсра ворна, йизда хбунащер эгъли ешбишей ворна.

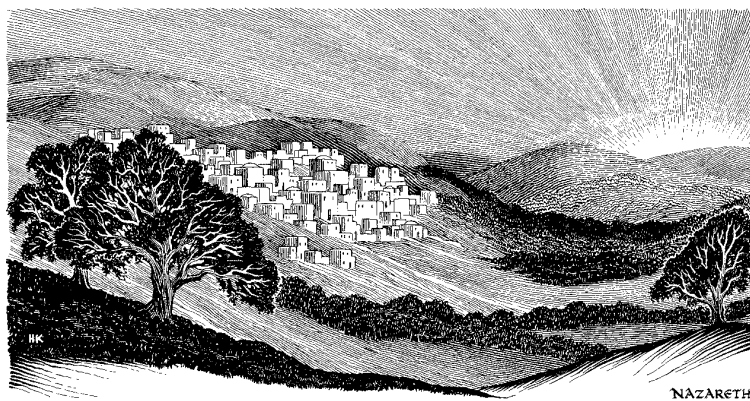
¹⁹ Маляике манкъукIле ивгъойн:

– Зы Гынишени оIгийл илэзурна Джабраил ворна, Манкъве йаIххъыл' гъауна – ваква

¹ 1:16 Танры Гыниш – къоIйид Гынишен (Аллагын) добы водонбы. «Танры» туркни мизаршике къабыляийн водон.

йишон гъаѡас, гъамыб хошна хабар вакІле ивгъес. ²⁰АцІахъе ки, мани йигъылхъа мейгы, ненкейе ина иш вухъес, йигъын гІал’ садчу ихъес, вахъаб йишонаѡас имкан вухъес деш, наѡас ву ивгъуей – гъу йизди джуваббишилхъа инанмиш дехъана, чини вахтал’ ман эхтилет гъаКІелхъа сакІалас.

²¹Ини арайл’ халкъын Закарий гозетний гъаѡа, гъамыб матний воохъи: наѡасий мана маІѡбадей геджехъе. ²²Мана хъигъичІуйнкъаІ, манбишиква йишонаѡас ахыІ деш; манбыб башда вухъайнбы ки, манкъукІле маІѡбадей аІаматын нур къажды; мана манбишиква ишарабишиква йишон гъау валалхъа ахуна. ²³Манкъун ыІбадатын йигъбы таамыхъайнкъаІ, Закарий джуни хаахъа саркІылна.

Назарет шагъар

²⁴ Мани йигъбишиле хъийгъа Элисабет, манкъуна хъунаше, вухъне айирхъу, мани сабабын хъобле вазна дюглейхъана, ва ивгъойн:

²⁵ — Гъайняху! Б, Танры инсанаршини арайл' залин а! Ииб алят! асди мей, гъайни йигъбишей йизди балеин аху, зак' ина иш гъавъу.

*Джабраил маляике Мариямыс
шадна хабар абы*

²⁶ Йихъыдгъэсди вуза йа! Ххъыл' гъау ыхъа маляик Джабраил Гынишени сураке Галилейршини Назарет шагъарейхъа; ²⁷ Давудаани насылакени выг! ыл' Юсуфус дойик хъайгъийни гъирхъырни ичийсхъа; ичийныд до Мариям ыхъа.

²⁸ Маляик ич! у Манкъысхъа, ивгъойн:

— Шадийхъе, Бахдивар! Танры ваква ворна; Гъу алхышламишайгъы ворна.

²⁹ Йидж мер манкъуни джуваббишиле чешбашейхъена, фыкырейхъа аейк! анна, гъиджоо вейхъий ина хайир салам.

³⁰ Маляике Манкъык! ле ивгъойн:

— Гич! ик хъимейхъи, Мариям, чунки Гъу Гынишике маргъа! мат аляб! у вобна.

³¹ Маху! р, беслемишагъасда вухъне, гойнер ухасда гъу Дех; дойд гъилесын Манкъус Ыса. ³² Мана ахтыра ихъес, Манкъук! ле

Гынишена Дех ву эгъес, гьамыб Манкъус Танры Гынише Джуни арха Давуд паччагъна тахт гывлес; ³³асирба-асирна Якъубни хаал' угъа гъааъасда паччагыйвалла, Манкъуни паччагыйвалис ахыр ихъес деш.

³⁴Марияме эйгъен маляикикІле:

– Няхурне мана ихъес, захъар ки выгыл' дешда?

³⁵Маляике хъивойн Манкъыс джаваб:

– Гынишен Рыгъ Валхъа гялес, Танрыйни гуджун Валхъа аІхъ гягъас; манчихъа гора Гъу ухохуна Нураний Гынишена Дех хъинне къабыл' гъаасда. ³⁶Гъаама, йигъна гугъар Элисабетыр, къисирра гыІсабейхъена, дже ни къаІсвалей выгыл'ни кул'фатука вухъне айирхъу, манкъынаб вухънена йихъыбле ваз воохъе. ³⁷Манчихъа гора Гынишихъад быкыр дехъа ахуйн кал'маджд эйхъен деш.

³⁸Манке Марияме ивгъойн:

– Зы Гынишена къул ворна; гъассыре Зас йигъни джувабука къисмат ихъеджен. Мани арайл маляик Манкъыссе аркІынна.

*Мариям Элисабетысхъа
мигъманна йиххъаІ*

³⁹Мариям мани вахтал' телесюкра аркІынна сувабынани оІлкайлхъа, Ягъудейршини шагъарейхъа. ⁴⁰Мааъар Закарийни хаахъа

иккийчу, Элисабетайс салам гыво. ⁴¹ Элисабетайкле Марямна салам къавхыйнкъаI, манкыни вухъне чаран шадда гывагуйн, Элисабет Пынишени Рыгъука гяйцIына.

⁴² Манкъе ахдыда ивгъойн:

– Бахдивар ворна Гъу едаршини арайл', бахдивар водон заррад йигъни вухънедын!

⁴³ Ненчене гайна бахт зас, – йизди Танрийна ед' ары засхъа? ⁴⁴ Манке, Йигъын саламын сес йизди кIырайлхъа гьидхырийнкъаI, йизди вухъне чаран шадда гывагуйн. ⁴⁵ Гъамыр бахдиварорна инамылхъа хъарына, МанкыкIле Пынишике ивгъойн ихъесын.

***Марияме Пынишилхъа
маргъаIмат къихооле***

⁴⁶ Манке ивгъойн Марияме:

– Йизди йикIен Танры
алхышламишаа,

⁴⁷ Шадхъайн йизын, Зы къорамишейъани
Пынишелхъан, рыIгъ,

⁴⁸ Манкъве Джус аслаIгъра къул йихъайни
залхъа фыкыр гыву;
кыйнийле шахъа зы, бахдивар ву,
гыргыни насылбише ахды хъейъас;

⁴⁹ Йизди мей махуIбна хебвалла
Къудратнанкъве гъавъу,

- мукъаддасда¹ водон Манкъун до;
⁵⁰ Насылба насылна Манкъуле
хъааІкъаІнанбишис Манкъуна
раІгъмат;
⁵¹ Манкъуни хылен гудж гъавгу;
текаббыр² йикІбынанбы къагъившуйнбы.
⁵² Гуджнанбы тахтыбишиле гиховийнбы,
тахтбишилхъа аслаІгъынбы гъвъийнбы;
⁵³ Мыссынбишис гъивойн вардат,
деветнанбы меб гъидджуд дена
къавкуйнбы;
⁵⁴ Джуна маргъаІмат кІел хъавалавъу,
Джуни къул Израилни халкъыс
кумаг гъау,
⁵⁵ НяхуІде йишди декъяршикІле ивгъо,
– Ибраагъимыс, манкъуни насылас
ахыралхъа мей.
⁵⁶ Мариям манкъыква сайки хъейибле
вазна айхуна, гойне саркІылна
джени хаахъа.

ЙаІгъейн едике ухой

⁵⁷ Элисабетнаб йихойхасда вахт гъибхъыр-
на, манкъе ухохуна дех. ⁵⁸ Гъамыд ман-
къыни къоншибишикІле, гугъарбишикІле

¹ 1:49 Мукъаддасда – свято.

² 1:51 Текаббыр – гордый.

къайхыйн – Гынише манкъл’ угана Джуна маргьаIмат гьеххе гьаву, мани сабабын манкълкьва шадний воохье.

⁵⁹ Молидъэсди йигъл’, гадейс суннат гьааъас абийнбы, манкълхъа джуни деккин, Закарий, до гиххъес ыккыйкынийн.

⁶⁰ Манке манкълуни еде ивгьойн:

– Деъиш; до манкълун ихъесын ЙаIгъье.

⁶¹ Гугьарбише ивгьойн манкълкIле:

– Йигъни насылэй ман донана гьащуджар дешда.

⁶² Ишаарабишикьва манкълуни деккике хъидгын гьаъан, гьиджоо доий манкълхъа гиххъес манкълус ыккан. ⁶³ Манкълве гьеххийн кьуван парче, манчил одкIунийн: «ЙаIгъье до манкълун». Гьыргьба матебхъайнбы. ⁶⁴ Гьамани саъаIтыле ачмишхъайн манкълун гIал’-миз, мана, Гыниш алхышламишаъа, гьыргълна йишон гьаъа.

⁶⁵ Манке манбишди гьиххийалла гудмишвейхъени гьыргынбишилхъа хъабна гичI, гьамыб гьайни ишбишди гьаIкIей гьыргьнанкьаI Ягьудершини сувабишди оIлкайлйишонний гьааъа. ⁶⁶ ШавукIлейий къайхы гьайин, йикIейхъа алятIу, гойнедйишон гьау:

– Гьащуне ихъес гьайни кул’фатыке?

Гынишена хыл’ вухъана манкълука.

*Закарийе Гынишелхъа
маргъаІмат къихооле*

⁶⁷ Закарий, манкъуна дек', гяцІына Гынишени РыІгын, Манкъуни дойиле хъалесынчина дуъаІ¹ гъааъа, ивгъойн:

⁶⁸ — МаргъаІматнана вор Танры Гыниш
Израиларшина,

Джуни халкъыс кумагыс арна, гъамыб
абна манбишис азадийвалла.

⁶⁹ Джуни къулни Давудни насылани
хаа гивхына ши гывааджесда
гудж.

⁷⁰ НяІхуІбей асырна гыхъа абыйни джуни
нураний идаагаршини гІаликва
Манкъве хабар гыву,

⁷¹ Гывааджесынбы ву ши йишди
душманаршике,
гывааджесынбы гыргыни ши
девкананбишди хылеке;

⁷² Йишди баба-дидейришква гъааъасда
маргъаІмат,
гъамыд гъайин Джун гъалалын аІгъд
кІел хъаляъас,

⁷³ Вудже йишди дек Ибрагым идаагыс
гывойн кІын', —

¹ 1:67 Хъалесынчина дуъаІ — пророчество.

- 74 хыИдябкыИн, йишди душманаршини
хылеке азад вухъа,
75 Манкъус дин-эгълийвалей,
гъаКъыйкъатийвалей йишди
ыИмырни гыргыни йигъбишил
Джунни оИгийл къуллух гъааъас.
76 Ваклед, балигъ, Гынишена идаагву
эгъес,
ва Танрыйни оИгийл ийкарас – Манкъус
яИхъ гъаЗир гъааъас.
77 Манкъуни халкъыс башда вухъес имкан
гъивлес –
манбишин бынагъбы багъыш гъау, джо
гъивааджу,
78 Йишди Гынишени тАбийъаТни
маргъаМатын аРшеле шасхъа
машрыкъын¹ Нур адлес,
79 Манчин, йишин гивъур-сугъооций
суЛгъуни йаИххъылхъа сакАласди
мей мичаИхийвалейнбишис
ва аДжални аИхъей гивъурийнбишис,
ишыгъ гылес.
⁸⁰ Балигъыр, хер хъихъа, джанале, рыГ-
гъыле уТумхъана, Израильршини оЛкайл
гъгвасди йигъылхъа мей, чолбишил ахуна.

¹ 1:78 Машрыкъ – восток.

Фасил 2***Марияме дех уxo***

¹Шени заманайл Ромайни паччагъ Августна гыргыни чИел инсанаршин сиягый ыккэйсда амыр вухъа. ²Шамни оІлкайл Квириние паччагыйвалла гъааъанкъаІ, ин сифтайн сиягыйний водон. ³Манке гыргынбы сиягыйбишейхъа оокІанас джони шагъарейхъа абкІынийнбы. ⁴Галилейни Назарет шагъарейнче Ягъудейхъа, Давударшини Бетлегъем ву эйгъени шагъарейхъа, сайир Юсуф гъаркІын, чунки мана Давударшини хаани насылакенаний ворна. ⁵Джус дойик хъайгыйни Мариямуква, окІанас; манар вухъне кул'фат ихъес гумануканий ворна.

⁶Манбы маа вухъайнкъаІ, Манкъына кул'фат ухасда вахт хъабы. ⁷Маа ухoxуна джена цІеррийна Дех, гъиркІырна Мана, гойнер гиххына тІынэйхъа, манчихъа гораки, манбишихъаб мигъманханей джига вухъа деш.

***Къоранаршис маляикарше
шадна хабар абы***

⁸Мани джигайлни чолул' вобний къоранар, манбише хаІмде джони сюрубишда къаравулийвалланий гъааъана. ⁹Бирданра

манбишисхъа гярна Танрыйна маляик, манбишилхъа гидхъуйн Гынишен Нур; манбы хедни гичин хъабкыинийнбы. ¹⁰МанбишикIле маляике ивгъойн:

– ХыIмаакъаIн; зы шос хедна шадвалла абы, мана гыргынбишда шадвалла вухъес. ¹¹Чунки кыйна Давударшини шагъарей уохоу ворна, шавае шу гывааджес, Вуджур Танры Месигъ ворна. ¹²Шосун нишан гъайин водон: шосхъа кIатIарбишей гьидкIыр, тIынэй къалидхъу Кул'фат авайкес.

¹³Маа бирданба гябна маляикикIва аIршене хедна къошун, Гыниш алхышламишаа эйгъен:

¹⁴– Баракалагъ аIрше Гынишис, чиел Манкъуна маргъаIматнани инсанаршисыд рыцIкий суIлгъ!

¹⁵Маляикар манбишике хайбишейхъа абкIынийнкъаI, къоранарше сана-санкъукIле эйгъен:

– Дора вуххъаIс Бетлегъемхъа, илякаас, гьиджооие маа ыхъа, нишини гъаIкейие агагъ гъавъу шас Танрые.

¹⁶Манбы телесюкба хъабийнбы, маа авайкыйнбы Мариямий Юсуф, сайид тIынэй къалидхъуйн Кул'фат. ¹⁷Гъайин карбы къаджийнкъаI, манбишикIле гьиджооие ивгъу гъайни Кул'фатни гъаIкей, манбише

йишон гѡау. ¹⁸Инбишис гѡвѡийни кѡранаршини гафыле гыргыба кѡры гѡвойнбы матебхѡинбы. ¹⁹Марияме ин джуваббы йикѡей гѡваджу, манчил угѡа гѡѡмаше фыкыр гѡаѡа йихѡа. ²⁰Кѡранар, кѡйхѡийни, кѡаджийни ишбишил алла, няхуѡдей манбишиклѡе маляике ивгѡу, Гѡнишиле таѡрыфбы, алхышбы гѡаѡа, сабкѡлыинбы.

***Месигъ Ыѡса Иерусалимни
маѡбадейхѡа арайле***

²¹Молидѡэсын йигъ быкырхѡа, Кул'фатыс суннат гѡвѡийнкѡѡ, Манкѡулхѡа, гѡале Мана йед'ни вухѡуненанкѡѡ, маляике ивгѡйн Ыѡса ву до гиххѡы.

²²Мусайни кѡанунухѡа гора, Юсуфнийий Мариямни темизийвалин ѡкъѡѡл' йигъ быкырхѡайнкѡѡ, Кул'фат Танрыйс кѡссарасдимей, манбы хѡабѡинбы Иерусалимхѡа. ²³Танрыйни аѡѡл' гѡайихѡа гора едни вухненче ѡедда игѡичѡуйн выгѡылин тайфа Танрыйс кѡссарас ыккан. ²⁴Нахуѡдей Танрыйни бирмишайин гѡагу, кѡѡбле хѡѡнерке нейиб кѡѡбле манчин ѡипѡийер садакѡйс гѡилес лязимда.

²⁵Мани вахдал' Иерусалимей гѡалална, гѡамыр темизин напснана, Израилин душманаршини зулумуке кѡаттидхѡыйий

гозетяъана Шимон донана адамий ыхъа. Манкъул' угъа Гынишен Рыгъ ыхъа. ²⁶ Гынишени Рыгын манкъус агагъ гъау ки, манкъукле Гынишена Месигъ къидеджи аджал къаджес деш. ²⁷ Мана Гынишени Рыгъни ишаарайква магбадейхъа арына. Деккеий еде адатыхъа гора суннат гъаъас махъа Ыса ары. ²⁸ Манкъве аляртуна Мана хылахъа, Гынишилхъа шукур гъавъу ивгъойн:

²⁹ – Танры, гъагше Йигъна къул Гъу гывойни джувабука джунни аджалыс рагъатра къайиккаса. ³⁰ Гъагше йизди улебишикле халкъ къорамишаъаса Йигъна маргъагмат къавджуна; ³¹ Гъансыки гыргыни миллетбишди улени огийл Гъу манбы къорамишаъаса гъагзир гъау къаховуна. ³² Гыниш даггани миллетбишис ишыгъ ихъес, гыграт Йигъни Израилни халкъыс вухъес.

³³ Манкъуни гъагкей ивгъойни эхтилетиле Юсуфыр, Едир Манкъуна матебхъайнбы.

³⁴ Шимоне, хайир дуаг гъавъу, ивгъойн Мариямыкле, Едикле Манкъуни:

– Гъайна къалирхъуна сабабхъа Израилни халкъын хеббананбы клябкывасынбы, хеббананбы меб учуб хъебхъес, Мана магджуза ыхъа хеббанани наразийвалис сабаб ихъес.

³⁵ Йигънид йикІейнче тур илгъичІес, – гъамыд хедданани йикІбишейдын фыкырбы ашкархъес.

³⁶ Инаайир, Пенуэлна йиш, Ашерайни цихлена, хебни къаІсвалейхъа гъирхъырна, йигІыдле сенна, ичийвалиле хъийгъа, адамийква гудмишийхъана идаагай Гъаннат йихъа. ³⁷ Мол’цІале йокъудле сеннана сипырий, сивука, кубука хаІм-йигъ Пынишис ыІбадат гъаъа йихъа, маІбадыке джурайхъа деш. ³⁸ Манке мана хъары, алхышбы гъау Пынишилхъа, Кул’фатни гъаІкей Иерусалимын душманаршини зулумуке къаттибхъыний гозет гъаъанбишди гыргынкъус йишон гъау.

³⁹ МахуІд, манбише гыргын ыІбадатбы Танрыни къанунука гъайнкъаІ, Галилейхъа, джони Назарет шагъарейхъа, сабкІылынбы.

⁴⁰ Кул’фат хед хъехъе, джанале гяйцІен, гъамыд гъеххехъен аІкІелике, чунки Манкъул’ угъа Пынишена баракат вухъа.

***Джегыл Ыса Иерусалимни
маІбадейхъа ары***

⁴¹ Гъар сен Манкъун едий дек Иерусалимхъа Пегъризни хедни йигъыс гъавайІан вухъа. ⁴² Манке, мана йицІукъаІни ешейхъа гъирхъырийнкъаІ, манбы санаб, аІдатыхъа

гора, меб хедни йигъийс абийнбы Иерусалимхъа. ⁴³Манке, хедын йигъбы таамыхъа, авхъуІна сивийІаланкъаІ, джегъил Ыса Иерусалимей ахва, амма ЮсуфукІлейий Манкъуни ЕдикІле ахуй дацІахъен. ⁴⁴Фыкыр гъааъа ки, Мана сийІалорна мебынбишиква; са йигъна йаІхъ абКынийнкъаІ, Мана гугъарбишиди, танышаршени арей тІабаляъа гивийгъаланбы. ⁴⁵Амма идякийнкъаІ, Мана тІабаляъа Иерусалимхъа сивийІаланбы. ⁴⁶Хъебыдъэсди йигъыл' Мана, маІъбадей маъаІллимаршини арайл', манбишилхъа кІыры гъеле, хъидгІын гъаа гюъур авайке. ⁴⁷Манкъуле кІыры гъеленбы Манкъуни аКІелиле, джаваббишиле магъаІттал воохы вухъа. ⁴⁸Маа къаджи Мана, матоохъе; Манкъуни Еде МанкъукІле ивгъойн:

– Бала! Гъиджон Гъу гъау шак'? Гъайня, зы Йигъни деккиква, хебни дердеква, Гъу тІабаляъу.

⁴⁹Манкъве манбишиКІле ивгъойн:

– Нишисний лязимра шос Зы тІабаляий? Ва я шокІле ацІа дешдий, зы мааъар, Йизди Деккис гехъани джигэй, ихъес лязимра?

⁵⁰Амма манбы Инкъуни джуваббишиле башда дёохъенбы.

⁵¹Мана манбишисхъа сары Назаретейхъа хъарайле; гъамыр манбишис мутІуІгъра

ыхъа. Манкъуни едей мед гыргын ин джу-
ваббы Джени йиклей гывадже ыхъа.

⁵² Ыса мер караматей ва ешбишей хер
хыхъа, Пынишени ва инсанаршини му-
гьуббатей гьеххехъена.

Фасил 3

Идааг ЙаІгъйе халкъыни арайл ийкар, инсанар тувбайлхъа хъавалаџа

¹Тиберийей паччагыйвалла гъаџани
йицІудхъадъэсди сен, Понтий Пилат Ягъу-
дистанна сардарнанкъаІ, Гьерод Галилейей
хан ыхъа; манкъуна чодж Филипп Итурея
ва Трахонитида вилаятбишда хан, Лиса-
ний мер – Абиленани оІлкайл хан ыхъа.

²Щеббийни кашисаршини Аннайни ва
Каяфайни деврил, ЙаІгъйейлхъа, Закарий-
ни духайлхъа, чолул’ Пынишен эхтилет
хъады. ³Мана Иорданни оІлкайл ийкыр,
инсанар тувбайлхъа хъавалаџвъу, бынагъби-
шике темизебхъесди мей манбишисхъа хъян
алятІуй бирмиш гъау. ⁴Идааг Ишайни
джаваббишди китабе одкІунни къайдайл:

«Чолул гъаІрай гъаџанкъун сес:

Танрыйсда йаІхъ гъаІзир гъейџэ,
джыгъырбы дюзгунда хъикке!

⁵ Гъассыре гыргын дерабы гяцІеджен,
водун сувабы, тепабы къада хъихъеджен,

доламабы хьодкуда ихьеджен
ва кала-котур йаІхьбы гьамавархьеджен;

⁶ Гьыргыни ибхьыйнбишикІле
Гьынишен гьывааджий кьаджесын!»

⁷ЙаІгьейе джусхьа хьян алятІас адыйни
халкьыкІле ивгьойн:

– Вушда джинс хочена воб! шаване шу
хьалесди джазабишике гьивейхвас хаІр
хьавьу? ⁸Тувбайлхьа аблесын югун ишбы
гьезэ, негагь шолерб алхьа йишон гьавьу
иммейгье: «Йишда баба-дидей Ибрагьим
ворна!» Зы шокІле эйгьен: гьайни кьайеби-
шике Гьынишиссе вуккуйкыней вахаІсын-
бы Ибрагьимыс кул'фатбы гьааьас. ⁹ЯкІуд
гьаама, йиваршини кокбишейьад: ненаджаб
йив, хайирнана мейва гьидёоленкьаІ, кьа-
цІаакІванна, гьоохьарна цІаейхьа.

¹⁰Инкьуке хедданани халкьын хьидгІын
гьаьийн:

– Бес гьиджон ши гьааьас?

¹¹Манкьве ивгьойн манбишикІле:

– Шавухьад кьоІдле тюли водхьей, са
гьиле дешинкьус; шавухьад охьанасын
водхьей, маньд дешинкьука битІалэьэ.

¹²Абийнбы гьамыб верги саьанбы хьян
алятІас, ивгьойн манкьукІле:

– МаьаІллим! Гьиджон ши гьааьас?

¹³Манкьве хьивойн джаваб манбишис:

– Гьиджооджад шос гехъанчиле гьеххен тIабал' гьимаъа.

¹⁴ Манкъуке хьидгIын гьайин гьамыд эскерарше:

– Бес ши гьиджон гьаъас?

МанбишикIлед ивгьойн:

– Шавукеджад гуджука, гичIе хъавъуйка гидехъан илмаатIа ва вушди гьаIкIиле разебхье.

¹⁵ Халкъын Месигьин арый гозет гьаъани вахтал', гьргынбише ЙаIгьейни гьаIкIей фыкыр гьавъу:

– Месигь дешдахан мана?

¹⁶ ЙаIгьей гьргынкъус джаваб хъивойн:

– Зы хьинеква шос темизийвалла гьооле, амма уххъаI ворна зале Гуджнана, зы Манкъуни къелилинчин багъарыд ачмишаъас гивакIва дешда; Манкъве шос темизийвалла Гьынишени РыIгьыквейий цIайиква гьивлес; ¹⁷ Манкъун курак Джунни хыле водон, манкъве темиз гьаъасын Джун атта ва сааъасда сук Джунни амбарейхъа, няхъв меб кIидадаххъаIни цIайил гьохъанааъасда.

¹⁸ Медын хедда арзубы манкъве гьихъарабу халкъылхъа, Шадни хабарын муштуллугъ гьау.

¹⁹ Гьерод ханэ мер, джунни чоджна Гьеро-диада донана хьунаще джус гьайгьийл алла

тахсиркар гъаџани, ва гыргыни медни манкъве гъаийни нагъаІкъни ишбишиле савагыйда, ²⁰ мани нагъаІкъни ишбишилхъа сайид ЙаІгъейн зинданейхъа кІерчуй гъеххе гъау.

*Месиџь ЫІса Гынишена
Дех ыхъай ацІахъен*

²¹ МахуІд, гыргын халкъ хъян алятІу темизхъайнкъаІ, ЫІсаейд хъян алятІу дуъаІ гъавъийнкъаІ, – ачмишхъайн хаІв, ²² Гынишен РыІгъ, хыІнеркейни сифатей хъады, гидхъыйн Манкъулхъа, аІршеле хъадыни сесен ивгъойн:

– Гъу Йизда ыккана Дех ворна; Вал’ Йизда хайир-дуъаІ вобна!

ЫІсайна насыл

²³ ЫІса, ыІбадатыс гиргъылынкъаІ, хъебцІал’ни ешей ыхъа. Мана, гъааџани фыкырыхъа гора, Дех гыІсабау: Юсуфна, Элийна, ²⁴ Маттатна, Левийна, Малкийна, Йаннайна, Юсуфна, ²⁵ Маттитийайна, АІмосна, НагъуІмна, Гъеслийна, Наггайна, ²⁶ МагъаІтна, Маттитийайна, Шимъийна, Йосехна, Йодайна, ²⁷ ЙогаІнанна, Ресайна, Зеруббабелна, Шеалтиэлна, Нерна, ²⁸ Малкийна, Аддийна, Къасамна, Элмадамна,

Эрна, ²⁹ ЙешуаІгна, Элигъезерна, Йоримна, Маттатна, Левийна, ³⁰ Шимонна, Ягъудайна, Юсуфна, Йонанна, Эляакимна, ³¹ Мелеъайна, Меннайна, Маттатайна, Натанна, Давудна, ³² Йишайна, Йобедна, БоъаІзна, ШелаІгна, Нагъшонна, ³³ АІминадабна, Админна, Арамна, Гъецронна, Перецна, Ягъудайна, ³⁴ Якъубна, Исгъакъна, Ибрагъимна, ТераІгна, НагъоІрна, ³⁵ Серугна, РегъуІйна, Пелегна, Эберна, ШелаІгна, ³⁶ Къейнанна, Арпакшадна, Шеммна, НуІгна, Ламекна, ³⁷ МетушелаІгна, Гъенокна, Йаредна, Магъалалеэлна, Къейнанна, ³⁸ Эносна, Шитна, Адамна, Гынишна.

Фасил 4

Иблис чалышмишехъен Месиъь ЫІса йаІххъыле къагъагъас

¹ ЫІса, Гынишени РыІгъын гяцІы, Иорданыле сийкІална ва РыІгъын чолулхъа ыккэйка. ² Маа ёкъцІал' йигъна Мана иблисин макарука йаІххъыле гяйгъе ыхъа, мани йигъбишил Манкъве гьидджуд одхъун деш, амма ман йигъбы адкІыныйле хъийгъа, идхъун гъаъас¹ ыккыйкын. ³ Ва МанкъукІле иблисин ивгъойн:

¹ 4:2 Идхъун гъаъас — охъанасын гъаъас.

– Агар Гъу Гынишена Дех хъей, манке гъайни къаейкІле гыней вухъе ву ивгъе!

⁴Ысайе ивгъойн манчикІле:

– ОдкІунодон: «Тек гынейква деш инсан ешемиш ихъес».

⁵Алхъагъуна Мана агъалла, иблисин МанкъукІле са мугълетни арайл’ дюнйейн гыргыда паччагълыгъбы гъагу.

⁶Гъамыд ивгъойн МанкъукІле иблисин:

– Вас гъайни гыргыни паччагълыгъбышда гъоІкмударийвалла ва манчина шоІгърат хъивлес, чунки мана къудрат засхъа вобна хъиву, зынаб шавусей вуккан манкъус гъивлес мана. ⁷МахуІд, агар Гъу зас ыІбадат гъауе, манке гыргыда манбы Йигъынбы ихъес.

⁸Ысайе ивгъойн манчикІле:

– ОдкІунодон: «Гъу Танрыйс, йигъни Гынишис, ыІбадат гъаъас ва текба Манкъус къуллух гъааъас!»

⁹Хъиккына Мана Иерусалимхъа, гиххына Мана маІгъадни вуттулхъа ва ивгъойн МанкъукІле:

– Агар Гъу Гынишена Дех хъей, окІлэ гъайненче агына! ¹⁰Чунки одкІунодон: «Джунни маляикаршилхъа йигъни гъаІкІей гъу гъиваджеву тапшырых гъилес, ¹¹ва манбише хулеббишил хъиккасда гъу, йигъни къеликва къаейк сачахарас деш».

¹² Ысайте ивгьойн манчикІле:

– Ивгьо водон: «Йигъна Танры Гыниш ёхламиш гымаа!»

¹³ Быкыр гьау гыргын имтагъанбы, иблис са вахталхъа мей Манкъуссе адкІынийн.

*Месигъ Ысайте
Галилейе вагыІзбы гьеле*

¹⁴ Ыса гумрагъни Гынишени Рыгъыква саркІылна Галилейхъа; Манкъуни гьаКей гыргыни гыхыйгъаллани оІлкайл’ еймишивхъана хабар. ¹⁵ Манкъве хаІб хъааъа вухъа синагогбишей, Мана гыргынкъуни сурале алхышламишаъа ыхъа. ¹⁶ Мана хъарна Назаретхъа, няае тербие алятІу, гьаІмашийни Джуні къайдайхъа гора шабатни йигъыл’ ичІуна синагогейхъа, гойнер илѐзурна хъаІдхъаІс. ¹⁷ Манкъусхъа хъивойн Ишайа идаагын китаб; Манкъве китаб ачмиш гьау, тІабаляийн джига, – маа одкІун ыхъа:

¹⁸ «Гынишен Рыгъ Зал’ угъа водон,
чунки Манкъве Зы сечмиш гьау
йохсуларшис шадна хабар аблес,
гьамыр йаІххъыл’ гьау Зы есираршиКІле
эгъес:

манбишис азадийвалла гьивлес,
быркыІнбишис ишыгъ сакІалаъас,

истисмар¹ гъааъанбы азад гъааъас,

¹⁹ Пынишени маргъаІматын сен хъадын муштуллугъ гъаас».

²⁰ Китаб садчы мурудусхъа хъиву, гюьурна; синагогэй гыргынкъун улеббы Манкъулхъа садкІыл ыхъа. ²¹ Мана манбишиква йишон гъаа гиргъылна:

– ГъаІшдилле шокІле къайхъыйн гъайин одкІуний гъаКІеда хъады водон.

²² Манкъве ивгъойн гыргынкъве тасдыкъ гъайин, Манкъуни гІаленче хъигъивчІуйни хайир-дуъаІйле матувхъайнбы, ва манбише эйгъе ыхъа:

– Гъайна Юсуфна Дех дешде ворна?

²³ Манкъве ивгъойн манбишикІле:

– Элбетте, шу Залхъа мисал абляаъас: гъаІ-ким, гъуджар гъу хъуваркеъэ; гъайняайд, Йигъни йурдул', ман, шакІле къайхъыйн, гъеъэин, Капернауме ыхъайн!

²⁴ Гойне ивгъойн:

– ГъаКІеда Зы шокІле эйгъе: ненаджар идааг джунни юрдул' къабляъана дешхъе! ²⁵ ГъаІ-къыйкъатука Зы эйгъе шокІле: Илйас идааг-ни деврил Израилилиб хебба сипІырийер

¹ 4:18 Истисмар – мебынбишилхъа йыКІкна иш бир-миш гъавъий, манбишди заІгъматна бар джос алябтІый.

вухъа, хаІв хъеббыдле сений йихъыбле вазна гѣгъуй дена адхъийнкъаІ, вухъана гыргыни чІиейл хебна мысвалла. ²⁶Амма Илйас Сидонни оІлкайни Царепатни хивни сипІырийле савагъийра, манбишди санкъускъаджар йаІххъыл' гъау ыхъа деш. ²⁷Израилилиб Элиша идаагнанкъаІ, хеббаб зигилнанбыний вобонбы, манбишдар, Шамейнчени Наъманыле савагъийра саджар манчике темизхъа деш.

²⁸Къайхъы гъайинбы, гыргынкъус синагогэ хъаІл хъавайле. ²⁹Манке маабынбы сугъооцу, къегъещена Мана шагъарейнче, хъеккана Мана манбишда шагъар алявъийни сувани муглелхъа, манче Мана къабагъас ыккыйкан. ³⁰Амма Мана, манбишди арайле илгъичІу, аркІынна.

***Месигъ ЫІсае Капернауме джинни
гъыІллейн аххъына хъуваркаџа***

³¹Манче хъарна мана Капернаумхъа, Галилейни шагъарейхъа, манбишис шабатни йигъбишил ваъыІзбы гъиву. ³²Манкъуни ваъыІзбишиле матебхъайнбы, чунки Манкъун ваъыІзбы джуни аацІаликва ыхъа.

³³Синагогэ джинни гъыІллейн аххъына инсан ыхъа. Манкъве ахдыйни сесеква гъаІрай гъавъу:

³⁴ – Гъаа! Гъиджон Вас шаке, Назаретейн-чена Ыса! Гъу арына ши батмиш гъаабас! Закле ацана Гъу гъашу ыхъай – Гынишен-на Пирай ворна Гъу!

³⁵ Ысайе, манкъук’ни джиныс къадагъа гъавъу, ивгъойн:

– Китюкле, хъигъичле манкъуке!

Джинын синагогни йыкъней мана хыккёк’алабу, сыклинджад зияныд гъидё манкъус, хъигъич’уйн манкъуке. ³⁶ Гыргынбишис хебна магъатталыйвалла вухъа, гойнед сана-санкъук’ле ивгъойн:

– Ин гъиджо кал’мане водон, Манкъве гъу’кумукане, гуджукане амыр гъааба писти джинаршилхъа, манбыд хъигъейдач’енбы?

³⁷ Манкъуни гъак’ей гыргыни гыхъийал-лани джигабилшил еймишивхъана хабар.

Капернаум шагъар

**Месигъ ЫИсае хеббанан
чЫрынбы хъуабкаага**

³⁸ Синагогейнче хьигъичІу, Мана ичІуна Симонни хаахъа; Симонна абай утІумни къыздырмайн айхъы йихъа; Манкъулхъа манчике хъуваркайъийна минат гъавъу. ³⁹ Манкъыл' угъа илѣзур, Манкъве къыздырмайс къадагъа гъавъу, къыздырмайн къалерчуна мана. Гъамани саъаІтей сиегъейцу манкъе манбишис къуллух гъавъу.

⁴⁰ Верыгъ кІѳочени вахдал', гыргынбише, шавухъабей джурба-джур чЫрвал'бынан чЫрынбы воб, абыйнбы манбы Манкъусхъа; Манкъве меб, гъаарункъулхъа хыл' гидхъы, хъуабкавъийнбы манбы. ⁴¹ Сайид хеббананбишике гъаІрайква джинар хьигъейчІаийнбы, гъамыд ивгъойн:

– Гъу Месигъ, ГЫнишена Дех ворна!

Манкъве манбишис, Вудж Месигъ ыхъай ацІахъай, йишон гъааъас къадагъа гъавъу.

⁴² Хъийдыйн йигъ хъадийнкъаІ, Мана хьигъичІуна хаанче, аркІынна биябан чолбишилхъа. Халкъыныр тІабалаюна Мана, хъабы манкъусхъа, мер манбишике имайкІанджеву, адхъына Мана.

⁴³ Манкъве мед ивгъойн манбишикІле:

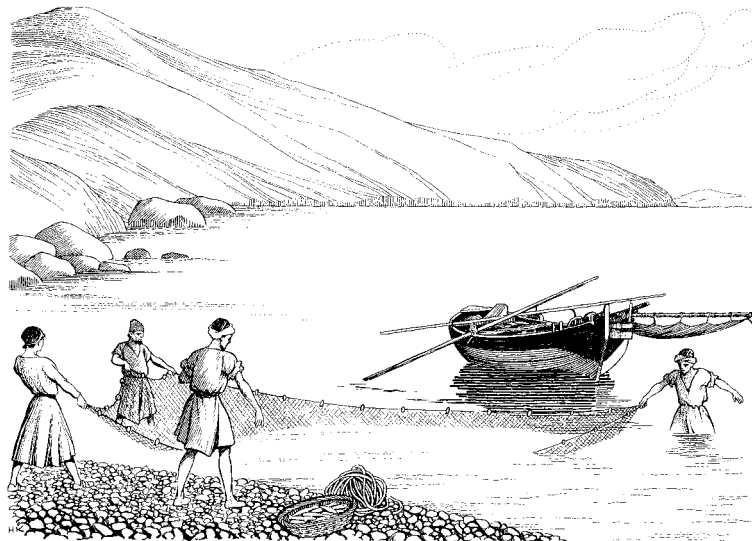
– Зы медни шагъарбишейхъаб Гынишени гьоІкмуранийвал’на шадна хабар гывхъараа-
ъас борджлура ворна, чунки манчини мей
Гынише Зы йаІххъыл’ гъау ворна.

⁴⁴Манкъве вудже Ягъудершини оІлкайлни синагогбишей ваъыІзбы гъау.

Фасил 5

Месигъ ЫІсайн џеббийн шигъыртар

¹СайаІххъей, Гынишен эхтилет къайхъес халкъ сады, гъар сурале сыхмишаъанкъаІ, Мана Геннесарет навурани янийл илџезур ыхъа. ²МанкъукІле навурал’ илџезурийн

Балугъар адхъахъанбише торбы гъадагъва

кьоІбле наІв къавджу; балугъчийер меб,
манчейнче къеъэбчІу, торбы гьойгьал вухъа.
³НаІйбишди санчейхъа, – Симонни, – икки-
чІуна. Манкъве СимоныкІле кырагъыле
сыкІыл’ба ахъа йузмиш вухъе ву ивгъу.
НаІвей гюъур халкъыс насийгъаІт гыву.
⁴Гьоолена насийгъаІт быкыр вухъайнкъаІ,
СимоныкІле ивгъойн:

– Навурани кІораалейхъа йузмишхъе,
йигъын торбы балугъар адхъас аледче!

⁵Симоне МанкъукІле ивгъойн:

– Башарачий! Ши хаІмде суІпаъас мей
заІгъмат гъавъу, гьиджооджад адхъас де-
хъайн; амма Йигъни джувабыхъа гора торбы
адчесынбы.

⁶МахуІд гъау, манбише адхъийнбы гейд
хедданан балугъар, гъале манбишин торбыд
хьода гидгъыл. ⁷Медни наІвей авхуйни
гъамбазаршилхъа хъабы джос кумаг гъаъасди
мей ишара гъау. Манбы хъабы, кьоІйиб
наІв гяцІяийнбы; йыІкъвалин манбы гид-
гъылыинбы кІёодтан. ⁸Къаджы ин кар
Симон-Пётре, къарацабишилхъа кІейрхъу,
ЫсайдкІле ивгъойн:

– АкІне засе, йаа Танры! Манчихъа гора
ки, зы бынагъкар инсан ворна.

⁹Чунки мана ва манкъука вухъайн гыр-
гын авхуйнбы гъайня манбише адхъийни

балугъаршике утIумни фыкырей абкIу.
¹⁰Якъубий Югъанис, Зебедаин духйе, Си-
монын гъамбазарыб гейб фыкырей абкIу.
Манке Ысайте СимонкIле ивгъойн:

– ХыIмайкыаIн, гъашделийке гъу авхъа-
сынбы инсанар!

¹¹Манбы джон наIйбы кырагъылхъа
хыгъау, джохъад водунуд къаледчу, абкIы-
нийнбы Манкъуни хыгъна.

*Месигъ Ысайте са инсан
зигилбишике темиз гъау*

¹²Ыса шагъарбишди санчей ыхъайнкыаI,
маа гярна быкырра зигилбише гяцIына
инсан. Ыса къаджы, мана акъвадагъана
къалирхъу, миннат гъааъа, ивгъойн:

– Эй Танры, агар Вас ыккыйкыней, Вассе
зы темизяъас ахаIсда!

¹³Манкъве хыл' гъодку, хъетIуйн манкъук'
ва ивгъойн:

– Ыкканна, темизхъе!

Гъамани мугълетей манкъуле зигил адкIы-
нийн.

¹⁴Гойне Манкъве амыр гъавъу манкъулхъа
шавукIледжад иттегъес, амма гъаркIын къа-
джаъас кашишикIле, гъамыд вудж темиз-
хъайл' алла садакыа гылес, няхуIбе Мусайе
халкъыс шагдадыйвалис амыр гъавъу.

¹⁵Амма Манкъуни гьаІкейна хабар да-
гьибаб гьеххеба еймиш вухъа, хеббанан
инсанар Манкъуле кІыры гьилес ва джони
чІырвал'бишике хъувабкас абыйнбы Ман-
къусхъа. ¹⁶Амма Мана чолбишилхъа айкІан,
маа ыІбадат гъаъа ыхъа.

***Месигь ЫІсайе кут'хъана
са инсан хъуваркаъа***

¹⁷Са йигъыл' Манкъве ваъыІз гьоолен-
къаІ, маайиб Галилейни, Ягьудистанни
гьар хивейнче, Иерусалимейнче абыйн
фарисейер ва динын аІййарар гивъур ву-
хъа. Танрыйхъаб чІырынбы хъувабква гъаа-
ъасда гудж вухъа. ¹⁸МахуІб, сабаранбише
тюлейъар арына кут'хъана инсан, ыккый-
кынна хаахъа айшес, ЫІсайни оІгийл гид-
хъес. ¹⁹Маа садыйни хедданани халкъыхъа
гора, хаахъа айшес имкан идяакы, манбише
начахна алхъищуна дахалхъа, хъуркейнче
тюлийква хаани йыІкънейхъа гищу, ги-
ххына ЫІсайни оІгийлхъа. ²⁰Манкъве,
манбишин инам къаджы, ивгьойн мани
инсанькІле:

— Эй инсан! Багъышаъа водонбы вас
йигъын бынагъбы!

²¹Китабчийейрий фарисейер фыкырла-
миш воохъе гибгъыл, джони арайл' эйгьен:

– Гьашуне мана, Гынишылхъа быгътан гъаана? Шавуссене аха Ис багышаъас бынагъбы, тек Гынишиле савагийда?

²² Ысайте, манбишин фыкырбы ацлахъа, джавабна ивгъойн:

– Гьиджоо фыкырбыне шу вушди йик-бишей гъаа? ²³ Гьиджооне рагъатда: «Багышаъа водонбы вас йигъын бынагъбы» ва я – «Сугъоце ва ийкыре» – эгъес? ²⁴ Амма шокле ацлахъес ыккан: Инсанни Духайхъад чиел бынагъбы багышаъас ихтияр водон.

Манкъве кут'хъайнкъукле ивгъойн:

– Вакле эйгъе, сугъоце, алейте йигъын тюли ва хаахъа гъора.

²⁵ Мана гъамани манзилей манбишди огийл' сугъоцуна, алятуйн вудж къалирхъуйн тюли, гойнер Гынишехъа алхышбы гъаа, джунни хаахъа аркынна. ²⁶ Гыргынбы магъадтгалэбхъайнбы ва алхышламишауна Гыниш; гъамыб гичлей абкю, ивгъойн:

– Къийна шакле аджайибын ишбы къаджы.

Месигъ Ысайте

Левий шигыртна аляратла

²⁷ Манчиле хыйгъа Ыса хыгъичлуна, маа Левий донана верги¹ саъана къаджы; мана

¹ 5:27 Верги – налог.

верги саъани джигэй гюур ыхъа. Ысайте манкъукІле эйген:

– Хъора захъар хъигъна.

²⁸ Мана, гыргыда къаледчу, сугъоцуна ва Манкъухъар хъигъна аркІынна.

²⁹ Левийе Манкъуни мей гъавъуна хебна мигъманийвалла; маа, мигъманийвалей, хебба верги саъанбы, гъамыб мебынбы вухъа, манбише Ысайквайий Левийква гивъур мигъманийвалин кар одхун. ³⁰ Фарисейер, джон китабчийер лагъ-лагъ адчу йишон гъааъа гибгъыл, гойнед Манкъуни шигыртаршикІле ивгъойн:

– Наъасде шу верги саъанбишиквайий бынагъкараршиква одхъан, илѐгъа?

³¹ Ысайте манбишикІле ивгъойн:

– Сагъынбишихъаб гъаІкимылхъа аІгъ-тиядж воохъена деш, чІырынбишихъаб воохъена. ³² Зы гъаІхъни йаІххылинбы хъоотІалас деш ары, бынагъкарар тувбайлхъа савкІалааъас ары.

Ыса сив гываджйке йишон гъаъа

³³ Манбише мед ивгъойн МанкъукІле:

– Наъасей ЙаІгъйейнийий фарисейаршини шигыртарше сыхда сивар адхъаххъа ва ыІбадат гъаъа; Йигъынбише мед одхъан ва илѐгъа вод?

³⁴ Манкъве ивгьойн манбишикІле:

– Мигьманар даватбишди маджлисей, манбишиква цымананкъаІ, сив адхьас маджбурааъас шоссе вахаІсынбыне? ³⁵Амма хьалесынбы йигьбы, зулумука джураъасда манбишике цыма, манке манбише мани йигьбишил сивар адхьас.

³⁶ Мани арайл' манбишис аблявъуна мисал:

– Шаваджаб цІедын тюлибы хьоду хьи-цІырни тюлибишилхъа ямалугъ гивийхъена деш; махуІд дехъае цІедынбыд хьицІарас, йиссейнчилхъаб цІедынчике къавшуна ямалугъ хъавалес деш. ³⁷Шаваджад цІедын чахыр йиссейни тІикІийбишейхъа кІяъан деш; махуІд дехъае цІедни чахран хьохасын тІикІий, йиджид агъакІанас, тІикІийд харабхьес. ³⁸Манчихъа гора цІедын чахыр кІяъас лязимда цІедни тІикІийбишейхъа. ³⁹Гьамыд шавусджад, йиссейн чахыр илѐдгъу, ыккыйканас деш цІедын, чунки эйгьен: «Йиссейн югда».

Фасил 6

БІса шабатни йигьыке йишон эйхъе

¹Са шабатни йигьыл', Мана гехъана эзуйни экынбишейнче илгьичІес, ва Манкъуни телябабише гытІяр хьоду, хулеббишиква гьадхьыл, ден обхьун.

²Сабарани фарисейарше ивгьойн:

– Наъасей шу гъаъа ман, нишисей къанунун шабатыл’ гьиджоджад гьидяъас къадагъа гъавъу?

³Ысайте ивгьойн:

– Бес шу хъадхьыI дишде, гьиджооне гъау Давуде, вуджур ва джун гъамбазарыб мыссыба авхуйнкъаI? ⁴Мана Гынишени хаахъа ичIуйнкъаI, кашисаршиле савагъийба авхуйнбишис охъанас къадагъанан садакъайн гынейбы алятIуйнбы, вуджейд одхьун, джука вухъайнбишисыд гыву.

⁵Гъамыд ивгьойн манбишикIле:

– Инсанна Дех шабатнар агъа ворна!

Ысайте хыл’ хъедхъуна хъуваркъаъа

⁶Медни шабатни йигъыл’ гехъана Манкъус синагогэихъа ичIес ва вабыIз гывлес. Мааъар гъаттахъан хыл’ хъедхъуна инсаныхъа. ⁷Китабчейрий фарисейар Мана тахсиркар гъаъасди мей Манкъухъа иляака вухъа: дешдахан Манкъве шабатыл’ чIырынбы хъувабкъааъас. ⁸Амма Манкъве, ацIахъа манбишин фыкырбы, хыл’ къуру хъихъайни инсаныкIле ивгьойн:

– Сугъоце, хъора йыIкънейхъа.

Мана сугъоцу хъарына. ⁹Манке Ысайте ивгьойн манбишикIле:

– ХъидгІын гъаѣас Зы шоке: къанунухъа гора гъиджооне гъаѣас лязимда шабатыл’? Югваллане ва я писваллане? Джан гъиваджесне ва я батмишаѣасне?

Манбы кІитІобкІулуйнбы.

¹⁰ Гойне манбишди гыргынбишихъа иляккы, ивгъойн шени инсаныкІле:

– Гъодке йигъын хыл’.

Манкъве махуІдыд гъаийн; мани арайл манкъун чолаІхъын хыл’ сагъ хъихъайн.

¹¹ Манбы меб хъаІлын вуІгънуцІ хъебхъайнбы ва джони арайл йишон гъавъийнбы: гъиджооне манбише БІсайк’ гъаѣас?

***БІсайе йицІыкъваІр
гъабаба сечмиш гъаѣа***

¹² Мани йигъбишил Мана сувалхъа ыІбадатыс илхъичІуна. ХаІмде суІпаѣас мей БІса ГІынишис ыІбадатей ыхъа. ¹³ Мед йигъ хъадыйнкъаІ, хъобтІулуйнбы Джун шигыртар, сечмиш гъавъийнбы манбишике йицІыкъваІр, джокІлед гъаІбабайер¹ ву ивгъойн:

¹⁴ Симон – джукІлед ивгъойн Пётр² ву, сыйир Андрей ву – манкъуна чодж, Якъубий Югъанис ву, Филипп ву, Бартоломей ву,

¹ 6:13 ГъаІбаба – апостол, къаховуна.

² 6:14 Пётр – нетІ ву эйгъен водон.

¹⁵ Маттей ву, Тома ву, Якъуб ву — Алпайна дех, Симон ву — Зелот¹ адгъуИннана, ¹⁶ Ягъуда Якъубна дех, сайир Ягъуда Искарот² ву — мана гойне ыхъана хабин.

Ысае чЫрынбы хъуабкааџа

¹⁷ Гойне манбишиква кџиџичІу, Мана къадани джигайл илџезурна, маа Джун хеббанан шигыртар, ва гыргыни Ягъудейни ва Иерусалимни, Тирни ва Сидонни дерџагъни къырагъыл'ни джигабишиле Манкъуле кЫры гылес ва чЫрвал'бишике хъуабквас адыџн хедданан халкъ ыхъа. ¹⁸ Сайиб Манкъве, джинарше авхъу, гъаІл бадалааџанбыб хъуабкааџа вухъа. ¹⁹ Ва гыргыни халкъын Манкъук' сетІас имкан тІабал' гъавъу, чунки Манкъуке хъыІгъааІ вухъа гудж ва манчин гыргын чЫрынбы хъуабкааџа вухъа.

Ысайна хебна ваџыІз

²⁰ Манкъве, джуни шигыртаршилхъа улеббы сугъоцау, ивгъойн:

— Бахтиварар вобонбы касибынбы,

¹ 6:15 Зелот — динылхъа хедын инамнана инсан, утІумна дин-эгълий.

² 6:16 Искарот (ИшкІерийот) до, мумкун вобна, КІерийот шагъарука багълыда ихъес: — КІерийот шагъарейчена инсан.

чунки ГЫнишена Паччагыйвалла
шособна гёохъа.

- ²¹ Бахтиварар вобонбы гьаIшде мыссынбы,
чунки шу аацIесынбы.
Бахтиварар вобонбы гьаIшде гяшенбы,
чунки шу ахъаIна гьаъас.
- ²² Бахтиварар вобонбы шу манке –
инсанаршис шу къавджес девкананкъаI,
манке – шу къогъоошенкъаI,
шолхъа рычханд гьаъанкъаI;
ва манке – Инсанни Духайл алла вушун
до мизеле-мизелхъа кIар хъаъанкъаI.
- ²³ Шадебхъе мани йигъыл',
шадба илёокIал гывааге,
чунки шос манке хаIйбишей
хебна пай вухъес.

Манбишдид декярше махуIдун писин
рафтарний гьаъан гыхъа абыйни идаагар-
шиква.

- ²⁴ УцIур шос, кадхудабы,
чунки шу вушда кайфына пай алябтIуна.
- ²⁵ УцIур шос, гьашде авцIу-гявцIуйнбы,
чунки шу мыссыба аахвас.
УцIур шос, шавае ахъаIна гьаъа гьаIшде,
чунки гяшесынбы,
гьамыб вай-шиваней вухъес шу.
- ²⁶ УцIур шос, манке гыргын инсанар вушди
гьаIкIей югба йишон гьааъанкъаI.

Манбишди декярше махуІдний рафтар гъаѡан батІилни идаагаршиква.

²⁷Амма шокІле, кІыры-гъеленбишикІле, эйгъен: вуккуйкуне душманар вушун, шу девкананбишис югун гъеэ. ²⁸Хайир-дуѡаІ гъеээ шос кърггыш гъаѡанбишис, мар-гъаІмат гъеээ шос писин гъаѡанбишис.

²⁹Йигъни даныс шилле ывхыІйнкбус манаса дан саакІал гъеээ; йигъын угъадын тюлибы къещенкбус гуртуд алятІас машат гымаѡа.

³⁰Гыргынкбус, шава ѡе вассе гъеххѡа, гыле; шава ѡе йигъын алятІу – авхѡуІна ман хы-меххѡа. ³¹НахуІдей шос инсанарше шока рафтар гъаѡас ыккан, шунад манбишиква махуІд рафтар гъеэ.

³²Агар вукканхъей шос шу вуккананбы, манчей вушда гъаІкІ гыджон вобна? Чунки бынагъкарарнанби-шисыб джо вуккананбы – вуккуйкананбы.

³³Агар шу югвалла гъаѡахъей шос югвалла гъаѡанбишис, манчей вушда гъаІкІ гы-джон вобна? Чунки бынагъкараршед махуІд

гъаѡа. ³⁴Агар шибыс шу умуднанбишис гъе-лехъей, гойне шиб авхѡуІна алятІас, манчей вушда гъаІкІ гыджон вобна? Чунки бы-нагъкараршед шиб гъелен бынагъкараршис, гойне гывойн мейн авхѡуІна алятІас.

³⁵Амма шос вушун душманар вуккуйкуне, югвалла гъеээ, гыдджуд хъийгъийс гозет

гьидяу, шибысын гьиле; шос манчике вухьесда хедна гьаІкІ; манке вухьесынбы шу Илягьийн духба; чунки залымаршисыр, писинбишисыр Мана югна ворна.

³⁶ ГьайнахуІб маргьаІматыква вухье, нахуІре вушда Декир маргьаІматнана вор. ³⁷ Диван ихьмахьа, шосуд диван аххьас деш; тахсиркар гьимааьа, шунаб тахсиркар гьааьас деш; багьышейьэ, шунаб багьышааьасынбы. ³⁸ Шу гьиле, шосуд гьилесын: югни илёодкуйка гьилес – сыхмишау, силкымишау, вукІлелед агьалла гьау гёгьараьас вушди этякэйхьа; нени илёодкуйкаей шу илёодку, гьаманимааныд илёодкесын шос.

Ысайе мисалбы адляга

³⁹ Аблявьуна сайиб манбишис мисал:

– АхаІе быркьыІнкъуссе ийкараьас быркьыІна? КьоІйирсана кьиьдабакІваей кьуейхьа?

⁴⁰ Шигьирт джуни маьаІллимьле ахдыра эйхьена деш; амма, караматэй быкырхьана, не на ыхьаейр, джуна маьаІллим хьинне ихьес.

⁴¹ Няьасей вакІле йигьни чоджни уледын чІилгьам кьедже, амма йигьни улена алахьар вакІле кьоодже деш? ⁴² Нейид, нахуІдне чоджукІле эгьес ахаІс вассе: «Чодж! Дора, зы йигьни уленче чІилгьам хьыгьайшес», вакІле

йигъни улена алахъар къидёодженкъа! Акъват!ай! Сифтаба гъу йигъни уленче алахъар хъыгъавше, манке къаджесын вак!ле, наху!дей йигъни чоджни уленче ч!илгъам хъыгъайшес.

⁴³ Дешда югна йив, чин хъы!вчина мейва гьоолена ва я дешда хъы!вчина йив, чин югна мейва гьоолена. ⁴⁴ Манчихъа гора ненаджаб йив манчини мейвайке вац!оохъена; чунки инджилер хонани йивыле саъанбы деш, т!ымылид колеле саъан деш. ⁴⁵ Югни инсане джунни йик!ени югни хазнайке югвалла вуккэйка, писди мер инсане писди хазнайке писвалла вуккэйка; наъас ву ивгъуей йик!ени гъеххааликва манкъун пишнибы йишон гъаъа.

⁴⁶ Нишисде Зак!ле эйгъе: «Я Танры! Я Танры!», амма гъидяъа ненджад, гъиджое Зы бирмиш гъаъа? ⁴⁷ Зы эйгъен шок!ле: ненаджар, Засхъа арайлена, Залхъа к!ырыгъелена, Зы ивгъойнбы быкыр гъаъана, — шавукне мана акар? ⁴⁸ Мана акарна хав аляъани инсанык'; манкъве алидк!урийн к!оран к!еджар, гойнед гидхъыйн нет!елхъа; дама, хеб хъивхъа къырагъбишиле хъигъевч!ийнкъа! , хъабна мани хаалхъа, мыртар манчик хъет!уйнкъа! , ман игъикараъас дя-хы!йн, — чунки хав югда аляу ыхъа. ⁴⁹ Амма

Залхъа кІыры-гъиву, къайхъыйн быкыр гьидяуна инсан нюкънел угъа кІеджар гидхъы хав аляуйнкъук' акар ворна, маньдки, мыртар хъадынкъаІ, хъиккѣдкІулуйн; ва мани хааке садджу харабабы аху.

Фасил 7

ЫІсайе юзбашийна нукар хъуваркѡаѡа

¹ Мана, гыргыда вуджей эгъесын джуваббы кІыры-гъелени халкъыкІле ивгъу таамыхъайнкъаІ, иккичІуна Капернаум шагъарейхъа. ² Са юзбашийна¹ нукар, манкъус гыранна, утІумра, хъикІас хъинне, чІырра ыхъа. ³ ЫІсайни гъаІкІей къайхъы, манкъве ягъудершин къаІсынбы Манкъусхъа йаІххъыл' гъавъу, Манкъуке хагъиш гъаѡас: ары джуна нукар хъуваркеѡѡе. ⁴ Манбише, ЫІсайсхъа абы, утІумда Манкъуке хагъиш гъау:

– Гъу манкъунимей ивгъуна иш гъаѡас мана лайикъра ворна. ⁵ Манчихъа гора ки, манкъус йишин халкъ ыккан вод ва манкъве алявъуна шас синагог.

⁶ ЫІса аркІынна манбишиква. Мана хаасхъа дѣлес хъихъайнкъаІ, юзбашийе Манкъуни гъихъа достар къахову МанкъукІле эгъес:

¹ 7:2 Юзбаший – ваІшни эскерна херна.

– ЗаІгьмат гьимааъа, Танры! Чунки Гьу йизди хаахъа ичІес зы лайикъра дешорна. ⁷Мани сабабын зынар зы лайикъра гьыІсабау деш Васхъа айрес; миннатобна, йизда нукар хьуваркасын джаваб эгье. ⁸Чунки зы къуллухук’ авурна инсан ворна, амма, йиздиб къуллухук’ авуб эскерар вухъайхъа гора, санкъукІле ивгьойн: «гьоора», мана гьайкІанна; шенисанкъукІле: «хъора», мана хъайлена; йизди нукарыкІле: «гьеъэ гьайин», манкъве бирмишайин гьаъан.

⁹Къайхъы ин эхтилет, ЫІса матхъана манкъуле, гойне саркІыл Джухъад хъигъна хъааІни халкъыкІле ивгьойн:

– Эйгьен шокІле, Израилейид Засхъа гьайнаІхдун динылхъа инам авайкы деш.

¹⁰ЙаІххъыл’ гьавъийнбы сабкІылынкъаІ хаахъа, чІырна нукар авайкына хьуварку.

***ЫІсайе Наин шагъарейнчени са
сипІырийна дех уІчІур хъаъа***

¹¹Гьайинчиле гойне ЫІса гьаркІынна Наин донани шагъарейхъа; маа Манкъука вуххъаІ вухъа хеббананбы Джуни шигьртаршике, гьамыд хедданан халкъ. ¹²Мана шагъарни дарвазабишисхъа дѐлес хъихъайнкъаІ, манче хъигъеще ыхъа хъикІуна, едихъар ворна тек са дех, мана йиджир йихъана сипІырий;

ва манкыкьва шагъарейнче хилиджи халкъ уххъаІ ыхъа. ¹³Къайджи мана, Танрыйс манкылхъа язух абы ва ивгъойн манкыкьІле:

– Гимейше.

¹⁴Мана хъары сетІуна табутус; табут вуккэйканбы илѣбзуруйнбы. Манкыве ивгъойн:

– Джегыл! ВакІле эйгъе, сугъоце!

¹⁵ХыкІуна сугъоцу гюбурна, гойнер гиргылна йишон гъаъа; мана Ысайе хывуна джуні едисхъа. ¹⁶Манке гыргынбишис хебна гичІ вухъа, гъамыд, алхышбы гъау Гынишехъа, ивгъойн:

– Херна идааг сугъоцу йишди арайл', Гыниш гяры Джуні миллетыхъа.

¹⁷ГъайнахуІбна фыкыр Манкыуни гъаІкІей еймишивхъана гыргыни Ягъудиейл, гыргынанкъаІ гыхъийалла.

***ЙаІгъйеэ къоІйре джуні
шигырташике Ысайсхъа къихооле***

¹⁸Джуні шигыртарше гъайни ишбишди гъаІкІей хабар гывуна ЙаІгъйейс. ¹⁹ЙаІгъйеэ, джуні шигыртаршике къоІйре хъобтІул, йаІххылы' гъавъуйнбы Танрыйсхъа хъидгын гъаъас: «Гъуне ворна Шена, айресда, ва я гозет гъаъасне ши мерна?»

²⁰Манбише, абы ЫсайкІле, ивгъойн:

– ЙаІгъйе идаагэ йаІххъыл’ гъавъу ши Васхъа хъидгІын гъаъас: «Гъуне ворна Шена, айресда, ва я мернана шас гозет гъаъас ыккан?»

²¹Гъини арайл’ Манкъве чІырывалике, ыІарбишике, джинаршини гыІллебишике хеббананбы хъувабкавъу, гъамыд хеббанани быркыІнбишис хъаляийн ишыгъ.

²²ЫІсайе джавабна ивгъойн манбишикІле:

– Гъидора, ивгъе ЙаІгъйейкІле, гъиджое шокІле къаджы ва къайхъы: быркыІнбишис ишыгъ хъадайле, кІаанбы ивийкаранбы, зигилбынанбы темиз воохъенбы, бощунбишикІле къийхъен, гъабтІуйнбы уІчІуб хъейбахъе, ёхсуларше шадни хабарылхъа кІыры гъеле. ²³Гъарна бахдивар ворна, ненкъвейе Залхъа иням акІан гъидяъа!

ЫІса ЙаІгъйейке йишон гъаъа

²⁴ЙаІгъйейн элчийер абкІыныйле хъийгъа, гиргъылна халкъыква ЙаІгъйейни гъаІкей йишон гъаъа:

– Гъиджо къаджесний гъабкІын шу чолулхъа? Мыцын ивийкарааъана къамышний къавджес вуккан? ²⁵Нишихъа иляакасний бес гъабкІын шу? Инсанний къаджы къуІванан тюлибы аляуна? Анджах уфтанын, гыранын тюлибы аляъанбы, шогъратейнбы

падишагъаршини сарайбишей воохъенбы.
²⁶Гъашу къаджесний гъабкІын шу? Идааг-
ний? Гьоъо, эйгъен шокІле, мана гъеххера
ворна идаагыле. ²⁷Гъайна ворна, шавни
гъаКІейе одКІун:

«Гъаама, Зы Йигъни гъихъа Йизда элчий
йаІххъыл' гъаъа,

Йигъни гъийб Йигъна йаІхъ гъаІзрааъасда».

²⁸Чунки эйгъен шокІле: едарше вухойн-
бишди арайл саджар гъеххена дешда
ЙаІгъйейле савагъйра, амма некке кІыл'на
Гынишени Паччагъйивалей ЙаІгъйейле
херна ворна.

²⁹Манке ЙаІгъйейлхъа кІыры гяххъыйн
гыргыни халкъын, гъаІтта верги сабанби-
шед Гынишена йаІхъ гъаКІена вухъайлхъа
инам гъау, манкъуке хъян алятІу, динылхъа
сабкІыл. ³⁰Фарисейершейий къанунчерше
Гынише манбишиКІле гъавгуна йаІхъ
къабыл' гъидявъуна, гъамыб ЙаІгъйейке
хъян алятІу, динылхъа сидябкІылыйнбы.

³¹Манке Танрые ивгъойн:

– Шавукане гъайни джинсылин инсанар
тай гъааъас? Шавукне манбы акар? ³²Ман-
бы, кучей гивъур, сана санкъве хъоотІалний
ва эйгъени кул'фатбишиКІ акар:

«Ши сипсер гъекІу шос,
амма шу мыКІар гъидяийнбы;

ши шос гесбы гъау,
шу меб гидяшийнбы».

³³ Чунки арына ЙаІгъйе идааг, гынейд одхъан деш, чыхырыд илѣгъа деш; амма шу эйгъен: «Манкъуни джаней джинод». ³⁴ Арына Инсанна Дех, Манкъве одхъан вод, илѣгъа вод; амма шу эйгъен: «Гъамани инсаныс охъанасыд, чыхыр илѣгъасыд ыккыйкан, мана верги саъанбишда, бынагъкараршина гъамбаз вор». ³⁵ Гынишена идракнани гыргыни ушагъарше ина идракийвалла гъаІкеба вухъай къабыл' гъавъуна.

***ЫІса Симон донани фарисейна
мигъман ыхъа***

³⁶ Фарисейаршини санкъве Манкъулхъа джука кар охъанас теклиф гъау; Мана манкъуни хаахъа ичІу, севканмишхъана. ³⁷ Манке, мани шагъарни са бынагъкар заІѣфе, манкъун фарисейни хаа севканмиш ыхъай ацІахъа, этирнани хыняалин сахсийн кІада адайлен. ³⁸ Мана, Манкъуни къелбишди йикъаІл гейше илѣйзур, гыргылна къелбишилхъа нягъ кІяу, манбы джени вукІлени чІаІрука сирмишаъа, Манкъуни къелбишик убабы гъаъа, этирнани хыняалюка гече. ³⁹ Ина иш къавджу, Мана хъотІулни фарисейикІле, джукІле вудже

эйгьен: «Агар Мана идааг ыхъанахый, манке ацIахъадхый, гъашу ва нахуIрни джинсыл'на заIъфае Джук' сейтIа, наъас ву ивгъуе — мана бынагъкар ворна». ⁴⁰Манкьулхъа саркIыл, ЫIсайе ивгъойн:

— Шимон! Зас вакIле са кар эгъес ыккан.

Манкъве эйгъе:

— Ивгъе, МаъаIллим.

⁴¹ЫIсайе ивгъойн:

— Са бордж гъивойнкъухъа ыхъана къоIйре борджлу: са борджлу ыхъа хъод ваIш динар саакIалааъасда, манаса мер — хъоцIал'.

⁴²Бордж сакIалааъас манбишихъад гъидджуд ыхъа деш, манкъве къоIнкъуссана ман борджубы багъышайнбы. Ивгъе ле, манбишди ненкъусне мана гейр ыккыйканас?

⁴³Шимоне джаваб хъиву:

— Йизди фыкырын, ненкъусей гейд бордж багъыш гъау.

Манкъве ивгъойн манкъукIле:

— Гъу фыкыр хъобкуба гъавъу.

⁴⁴Гойне заIъфайлхъа саркIыл, ивгъойн ШимонкIле:

— Къейджейе вакIле гъайна заIъфа? Зы арна йигъни хаахъа, амма гъу Зас къелбишилхъа хъян гъиву деш; Манкъе джени нягъбишиква Йизын къелбы чуIва хъау ва джени вукIлени чIаIрбишиквад сирмиш

гъайинбы. ⁴⁵ Гъу Зас салам гъавъу деш, мана мер, Зы арийни вахтале иняхъа, даянмиш дейхъа йизди къелбишис убабы гъаъа ворна. ⁴⁶ Гъу Йизди вукІлелхъа этирнан хыняал' хъадгъу деш; манкъе мед этирнани хыняаликва Йизын къелбы гечу. ⁴⁷ Манчихъа гора вакІле эйгъен: мани сабабын манкъын хедданан бынагъбы багъышаъанбы, чунки манкъыс утІумба вуккуйкын, шавусей кІыл'да багъыш гъаъа, манкъус кІыл'данан ыккыйканан.

⁴⁸ МанкъыкІлед ивгъойн:

– Багъышаъанбы йигъын бынагъбы.

⁴⁹ Мааъаб Манкъука гивъурийнбы, гибгъылуйнбы джолѐб алхъа йишон гъааъа:

– Гъашуне гъайна, бынагъбыдод Манкъве багъышааъа?

⁵⁰ Манкъве мед ивгъойн заІъфайкІле:

– Йигъни инамын гъу гывейджы; аекІне разываликва.

Фасил 8

Месигъ Ысайс кзуллух гъааъан едар

¹ Манчиле хъийгъа Гынишени Паччагъийвал'на хошна хабар еймишааъа Мана ийкырна шагъарбишей, хиваршей; Джука санаб манке йицІыкъваІр шигырт ыхъа. ² Манкъука писди гыІллебишике, чІырвал'бишике

хьувабкавъуйн сабараб едар вухъа: Мариям, Магдалена ву эйгъена, йигъидле джин хьигъичІуна, ³Гъамыр Иоанна, Хузайна хьунаще, Гьеродни хаани херункъуна, сайир Сусанна, хебба мебынбы, джони караква Манкъус къуллух гъааъанбы вухъа.

*Эзуйни джигъейхъа тохум
ааъас гъаркІынни инсанни
гъаІкейна мисал*

⁴СайаІххъе, хедда халкъ садийнкъаІ, гъамыд гыргыни шагъарбишейнчен агъалий Манкъусхъа адыйнкъаІ, Манкъве, мисал аблявъу, ивгъойн:

⁵— ХьигъичІуна чуІдчий джуна тохум ааъас; Манкъве тохум ааъанкъаІ, манчике

Тохум ааъа

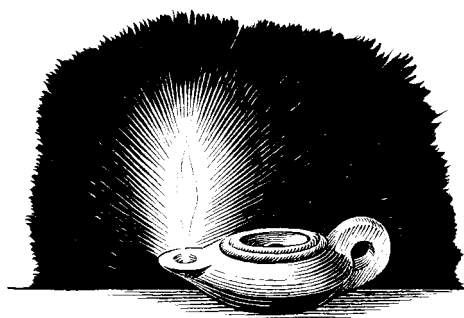
сабара обтІулна йаІххъылхъа, тапталами-шавъуна, хайбишейни нахчирарше аливыІна. ⁶Сабара меб обтІулна ганзылхъа, гойнеб алябы хъооххъуна, чунки нам ыхъа деш. ⁷Сабара меб обтІулна кол'-кос'ни арейхъа, маайд алядийн кол'-кос', гойнеб гёокъуІна мана. ⁸Сабара меб обтІулна югни нюкнейхъа, манчин алябы гывойн ваІшни зарбас гъеххен маІгьсул. Гъайна ивгъуна мисал шавухъадей вод къайхъесын кІырыбы, манкъукІле мана къавхъесда!

⁹Манкъуке шигыртарше хъидгІын гъау:

– Гъиджон маІгна гъайни мисална?

¹⁰Манкъве ивгъойн:

– Шос къудрат гывойн Гынишени Паччагыйвалин сир ацІахъес, авхуйнбишис ман сир гъагван мисалабишей; чунки манбишикІле къаджыд къидеджен, къайхъыд манбы башда воохъе деш. ¹¹Гъайна мисал

Чирах

махуІбна вобна: тохум Пынишен джуваб водон. ¹²ЙаІххыыл’на меб кьайбхьуна тохум кІыргяххъанбы вобонбы, шавусхъаей гойне, манбы иманылхъа гьидясарасди мей ва гьидяаджесди мей, иблис хъадайле ва манбишди йикІейнче джуваб ыккэйка. ¹³Ганзылхъа кьайбхьуна тохун джинсобна, шавае кьайхьыйн джуваб шадваликва кьабляъа, амма чихъаб кок воохъе деш, ва кІылданана вахтна инам гьиваадже, тІамаІгъламишаъанкьаІ¹, имтагъанука ёхламишаъанкьаІ, инам акІанаъа. ¹⁴Чор-чопейхъа кьайбхьуна тохум джинсобна, шавае кІыры-гъеле джувабыле, амма араламиш вухъайнкьаІ манбы маъаІшин, девлетин, яшайишни кайфан гёокьаІнбы ва бар гьооле деш. ¹⁵Кьайбхьуна меб югни нюкьнейхъа тохум махуІбна джинсобна, шавае кьайхьыйн джуваб югни, темизни йикІей гьиваадже, сабыр гъаъа, гьамыб гьоолена манчин бар.

Шамни гъаІкІейна мисал

¹⁶Шаваджаб, шам хъавгъу, манчилхъа бокІ хъавалаъа деш, ва я тахтык’ авхъа гивийхъе деш, эйбачІенбишикІле ишыгъ кьаджесди

¹ 8:13 ТІамаІгъламишхъай — напс гьивааджес дьхыІй, хедданан ыккыйкыний, гъарамынчилхъа уймишхъай.

мей гивийхъена шамни хъyleйхъа. ¹⁷ Чунки няхуІдын джад ачмиш дехъа ахван сир, да-цІахъа, нейид еймиш дехъа ахван дюгледын кар эйхъен деш. ¹⁸ МахуІб фыкыр гывле, нахуІдей шу кІыры гъеле, чунки шавухъа-дей вод, манкъус гылесын, шавухъадей мед деш, амма водун хъинне къеджен, манкъуке маныд алятІасын.

Ысайсхъа Джуна едий чуба абайле

¹⁹ Манкъусхъа Джуна Ед’ий чуба абийнбы, амма хедданани халкъыхъа гора Манкъусхъа хъавалес дявхыІйнбы. ²⁰ Манке хабар гыву Манкъус:

– Йигъын едий чуба Гъу къаджес ыккан аккас илѐбзуробонбы.

²¹ Манкъве манбишикІле джавабна ивгъойн:

– Йизда едий чуба Гынишени джувабылхъа кІыры гъеленбы, ман баша ыккэйканбы вобонбы.

Ысайе тІуфан сакит гъавъу

²² Са йигъыл’ Мана Джуни шигыртарши-ква кІичІуна няІвейхъа ва ивгъойн манбишикІле:

– ИлгъебчІесынбы нагурани шени суралхъа.

Манче игъибкырийнбы, ²³манбы юзмиш воохъени вахтал', Мана айкІан никІэйхъа. Навурал' аъа гийгъал утІумун елкан, манбишилхъа чІекІын мыртар кІяаІ гийгъал, манбы гичІик абакІва. ²⁴Манке дѐлес хъебхъа, мугъур хъау Мана, эйгъен:

– Устад! Устад! Батмышоохъенбы!

Манкъве, мугъур хъихъа, мыщый мыртар амырука даянмишаыйнбы, навурал' вухъана саакитийвалла. ²⁵Манке Манкъве ивгъойн манбишикІле:

– Няхъа вушун инам?

Манбише, меб гичІ хъебхъа, гъамыб мат вухъа, сана-санкъукІле эйгъен:

– Гъащуне Гъайна, Манкъве елканылхъаб, хъинелхъаб амыр гъааъа, Манкъус манбы таІъбы вод эйхъе?

***Ышсайе джинарше адхъына
инсан хъуваркаъа***

²⁶Манбы юзмиш вухъа Галилейни сурал'ни герасенаршини¹ оІлкайлхъа хъабийнбы. ²⁷Мана навурани кырагъылхъа хъигъичІуйнкъаІ, маа са джинарше аххъына, хебба вахтна тюлибы ил'дяъана, хаа гудмиш дехъена, анджах горханабишейджар эйхъена

¹ 8:26 Герасенар – Герасен оІлкайн инсанар (халкъ).

шагъарейнчена инсан растына хъары.
²⁸ Манкъве, Ыса къаджы, гъавъуна ахтына
гъаІрай, кІейрхъуна Манкъуни оІгийл', гой-
нед ахтыйни сесеква ивгъойн:

– Гъиджон Вас заке, Ыса, АІршени
ГЫнишена Дех? Миннат гъааъа Валхъа, зы
аІзабей имайгье!

(²⁹ Ысаейб мырдарни иблисилхъа мани
инсаныке хъигъичІес гъавъуна амыр; чунки
манчин мана хебба вахтна аІзабей гываджу,
мана ийтІал ыхъа зинджирбишиква, бухай-
бишиква, мер имайкІанджен ву къорамиш-
ний гъаъана, амма манкъве хъоданбыний
бухайбы, иблисин мана къегъещенаний
чолбишилхъа.) ³⁰ Ысайе хъидгІын гъау ман-
къуке:

– Гъиджон водон йигъын до?

Манкъве ивгъойн:

– «Къошун» – наъас ву ивгъей: хедда
манкъуни джанейхъа джинар эйчІу. ³¹ Ва
джинарше хагъиш гъау Ысайке: амыр гъи-
мааъадже ву манчилхъа къулиле кІядкІвас.
³² Гъайняа, сувал', ухъан ыхъа хедын во-
ккаршин сюрү; джинарше хагъиш гъау
Манкъуке воккаршини джанейхъа эйчІес
ихтияр гылес, Манкъве ихдияр гывойн
манчис. ³³ Джинар, хъигъейчІу инсаныке,
эйчІуынбы воккаршини джанбишейхъа,

манке сјору кјулиле кЈедгбурийн навурей-хъа, батмишхъайн.

³⁴ Пешекарар, ыхъайн къаджы, гывейхыйн-бы ва йишонаийн шагъарей ва хиваршей.

³⁵ Ман ыхъайн кар къаджес хъигъебчІийнбы инсанар; ЫІсайсхъа манбы хъабы, къаджы-на джинар хъигъечІуна инсан; ЫІсайни къелбишей аляийни тюлибишей ва сала-матни аКІелей мана гюъур ыхъа; махъа абыйн инсанар хъаІбкыІнийнбы. ³⁶ Къаджийни шагъадарше мед йишон гъаийн манбишис, няхуІрей джинарше аххъына хъуваркыгы. ³⁷ Манке гыргыни Герасенни гыхъийъалланче махъа садыйни халкын хагыш гъау Манкъуке акъаІнахъа манби-шике ал'гъаІс, чунки манбы абкІу вухъа хебни гичІейхъа. Мана иккичІуна няІвей-хъа, саркІылна авхъуІна.

³⁸ Инсаней мед, шавукейей джинар хъигъейчІу, хагыш гъау Манкъуке, гъассарас Джука ахвас. Амма ЫІсайе къайыккы мана, ивгъойн:

³⁹ – СакІлэ йигъни хаахъа, йишон гъеъэ, гъиджооие ГЫнише йигънимей гъау.

Мана аркІынна, гойнеб гыргынанкъаІ шагъарей еймишавъуна хабар, гъиджоое ЫІсайе манкъунимей гъау.

***Ысайе чЫрна хъуваркэйба
ва хыйкЛуна сагъ хъейба***

⁴⁰ Манке, мер Ыса саркЫлынкъаІ, халкын къабляуна, чунки гыргынкъве Мана гозетний гъаба. ⁴¹ Ва гъаманке Яир донана инсан ары; мана ыхъана синагогна херна; Ысайни къелбишейхъа кІейирхъу манкъве хагыш гъау Манкъулхъа — джунни хаахъа ичІес. ⁴² Чунки манкъухъар йихъана тек са йиш, йицЫкъваІд сеннана, йиджир йихъана аІджалыл’.

Ыса Яирни хаахъа ал’гъааІни вахтал’, халкын мана гъар сурале сыхмыш гъаба ыхъа. ⁴³ Мани арайл, йицЫкъваІд сенна эб авхъаагъас девхъа чЫрра йихъана са заІфа, санкъвейджарыр хъуварка гъидяйгына, ⁴⁴ хъары йикъаІле, хъейтЛуна Манкъуни тюлибишди этакбишикхъа; гъамани сабаІтей манкъын эбан абкЫний даянмишхъайн.

⁴⁵ Мани элел ивгъойн Ысайе:

— Гъашуне Зак’ сетІу?

Ненкъвейдждат гардана илдаатІанкъаІ, Пётре ивгъойн:

— Устад! Халкъ Йигъни гыхъийалла сааІ, манбише Гъу сыхмышагъана, — Гъу мед эйгъен: гъашуне Зак’ сетІу?

⁴⁶ Амма Ысайе ивгъойн:

– Гъащумы ЗакІле сетІуй ацІахъайн – Заке гудж хъигъивчІуна, манчиныр мана хъуваркауна.

⁴⁷ ЗаІѣфае, къейдже ки йидж дюглийхъа дешор, титрамишейѣа дѣлес хъийхъа, кле-йирхъу Манкъуни оІгийл’, гыргыни халкыни арайл’ ивгъойн МанкъукІле, нени сабабыхъа горае сеитІу Манкъук’, ва гъамани сабаІтей няхуІрей йидж хъуварку.

⁴⁸ Манкъве ивгъойн манкъукІле:

– Дирра йихъе, йиш! Йигъни инамын гъу гъивейджуна, саламука ейра.

⁴⁹ ЫІсайе гъале гъайин эйгъенкъаІ, гъащумы синагогни херункъуни хаанче хъары, манкъукІле эйгъе:

– Йигъна йиш хъийкІуна: МаѣаІллимыс инджикийвалла гъимооле.

⁵⁰ Амма ЫІсайе, къайхъы ин, ивгъойн манкъукІле:

– ХъыІмайкъаІн, тек инам гъеѣэ, йигъна йиш сагъра эйхвас.

⁵¹ Хаахъа хъарыйнкъаІ, Пѣтрыйле, Югъаннисиле, Якъубыле, йишени деккиле ва едиле савагъийда санкъус джад джука ичІес иджаза гъидели. ⁵² Гыргыба гъашений ва гесбыний гъаѣа манкъыс. Амма Манкъве ивгъойн:

– Гимарше; мана хъийкІу дешорна, къайсын ворна.

⁵³ Маабынбише ахъаІнабы гъау Манкбѹле, ацІа ки, мана хъийкІу ворна. ⁵⁴ Манкѹве мер айхъы мана хылеке, ивгъойн:

– Бала! Оза!

⁵⁵ Гъамани манзилл садкІылын манкѹын рыІгъ, мана гъамани саъаІтей сигъей-цуна; манке ЫІсайе бирмишайн манкѹыс охъанасын кар гылес. ⁵⁶ Ина иш къавджу, матебхъайнбы манкѹын валидейинер¹. Манкѹвейд тапширмишайн манбишилхъа ыхъайнчике шавукІле джад иддегъес.

Фасил 9

ЫІсайе халкъысхъа гъаІбабаер кѹихооле

¹ Савбѹ йицІыкъвалр шигырт, манбишис гыргыни джинаршил угъа чЫрвал’бишике хъувабкааѹас къувват ва гудж гывуна.

² Гойне къаховуйнбы манбы ГЫнишени Паччагъийвал’на ваъыІз гъааѹас ва чЫрын-бы хъувабкааѹас. ³ Сайид ивгъойн манбишикІле:

– Гъидджуд илмаатІа йаІххъыс: не аІса, не къочІе, не гыней, не нукІра, нейид илмаатІа къоІдъэсын тюлибы; ⁴ нени хаахъа-йей шу эбчІу, маайиб аахвейин, гойнеб манче йаІххъылхъа хъигъебчІейин. ⁵ Агар

¹ 8:56 Валидейинер – декий ед’.

няаей шу кьабыл' гьидявбу, манке, мани шагъарейнче хьыгъаанкъаI, шагъадывал'-нимей манбишди эксина вушди къелбишин тоз гёдтулэ.

⁶Манбы хивыле хивылхъа абкIынийнбы хайир-дуъаI еймишааъа, гъамыб гыргынанкъаI чIырынбы хъувабкааъа ивийкырийнбы.

***ГьеродукIле ЫIса гъашу
ыхъай дацIахъена***

⁷Маани Гьерод ханыкIле гыргын къайхъы, гьиджооие гъау ЫIсайе, чеш-баш ыхъа фыкырейхъа аркIын: чунки сабаранбише ивгъойн, Мана ЙаIгъие ворна, хьикIуйле хьийгъа уIчIур хъихъа. ⁸Мебынбише ивгъойн, Илйас идааг хъары, авхуйнбише мед – йиссейни идаагаршина са сагъ хъихъа ву ивгъу. ⁹Гьероде мед ивгъойн:

– ЙаIгъиейна вукIул' зы ывхаI гъавбу, гъашуне бес Гъайна, Шавни гъаIкIейе закI-ле гъайин къийхъе?

Мана тIабал' гъау, джука къаджесда мас-лягъаIт гъавбу.

ЫIсайе хъодаазыр инсан ацIяъа

¹⁰ГъаIбабаер сабкIылынкъаI, йишонаийн Манкъус, гьиджое джо гъау, гойне Мана, манбыб Джука алябтIу, джурайра аркIынна

Бетсаида ву эйгъени шагъарейхъа. ¹¹Амма халкъыкIле ацIахъа, гъадкIынийн Манкъухъад хъигъна; Манкъве, манбы къабыл' гъавъу, манбишиква ГIынишени Паччагъийвал'ни гъакIей гаф гъавъу, гъамыб хъувабка гъааъас гъабакIванбы хъувабкавъийнбы.

¹²Йигъ эхъа хъехъе гидгъыл. Манкъусхъа сабы, йицIыкъваIнбише ивгъойн МанкъукIле:

– Къайикке халкъ, вассыре манбы гъавакIнеджен гъихъийгъаллани хиваршейхъа, бинебишилхъа хаIм гъааъас, гъамыд тIабалеъэджен охъанасын; чунки ши гъайняа къаIрани джигъэй вобонбы.

¹³Манкъве мед ивгъойн манбишикIле:

– Шу гыле манбишис охъанасын.

Манбише ивгъойн:

– Шахъад хъони гынейлейий къоIни балугъале савагъийда гъидджуд дешин; вухъаIсне ши гыргыни халкъыс охъанасын алищес?

¹⁴Чунки манбы вобний сайки хъод аазыр инсан. Амма Манкъве ивгъойн Джуни шигыртаршикIле:

– Гейгъэ манбы джаргайква хъоцIал'-хъоцIал'на.

¹⁵Манбише гъамахуIд гъайин, гыргыба гъавъийнбы. ¹⁶Манкъве меб алябтIу хъобле

гынейий кьодле балугъ, аІршехъа иляккы охъанасди карал' дуаІ гъавъу: гойнед гынейбыд, балугъарыд гъадкъур халкыс битАлабасди мей шигыртаршисхъа хъиву.¹⁷ БитАлаийн кар одхъунийн ва авцІыйнбы гыргыба; манбишиле ахуйн тика-хыІва саяйнкъаІ, манчике вухъана йицІыкъваІБтАнкІий.

***Пётре ЫІса Месигъ
ыхъайлхъа иням гъаба***

¹⁸ Са вахдал', Манкъве текда джусди джад джигает ыІбадат гъабанкъаІ, шигыртарыб Манкъука вухъа. Манкъве хъидгІын гъау манбишике:

– Шавусей халкын Зы гыІсаб гъаба?

¹⁹ Манбише джавабна ивгъойн:

– ЙаІгъие идаагна вор гыІсаб гъаба, сабаранбише – Иљасна, мебынбише мед эйгъевод, авалайни идаагаршина са уІчІур хъихъа.

²⁰ Манкъве мед хъидгІын гъаийн манбишике:

– Бес шу шавусне Зы гыІсаб гъаба?

Джаваб хъивойн Пётре:

– Гынишени Месигъис.

²¹ Манкъве мед манбишилхъа манчини гъаІкей шавукІледжад иддегъес утІумда тапширмиш гъау.

***Ыса Джулхъа хъалесди
аІзаббишике йишон гъаза***

²² Гойнед Манкъве ивгъойн:

– Инсанни Духае хеббанана аІзаб цІы-
цІааъас, Мана агъсаххъаларше, цІеббийни
кашишарше, китабчерше¹ къабыл’ гъаъас
деш, гикІасда, амма хъебыдъэсди йигъыл’
сагъ хъихъес.

²³ ГыргынкъукІлед ивгъойн:

– Агар Йизди хъигъна шавусей хъалес
ыккан, манкъве джуле хыл’ алебтІеджен,
гъар йигъыл’ мыгал’ угъа джун хач алятІу
хъораджен Захъар хъигъна. ²⁴ Чунки, шаву-
сей джун джан гываджес ыккан, манкъве
ман акІанаъасын; амма шаваей джун джан
Йизди йаІххъей акІанаъас, манкъве ман
гываджесын. ²⁵ Гъиджо хайирне инсаныс
гыргын дюнйе хыле хъаъас, амма вуджей
вудж вайкуфан гъаъас, нейид джус зиян
гъилес? ²⁶ МахуІд, шавусей наш хъехъе Зале,
Йизди джуваббишиле, Мана Джуни, Дек-
кини ва илягъий маляикаршини нурей
хъарийнкъаІ, манкъуке Инсанни Духайсыд
наш хъихъес. ²⁷ ШокІле гъаІкыйкъат эйгъе:

¹ 9:22 ЦІеррийна кашиш – первосвященник. Агъса-
ххъал – старейшина. Китабчер – книжники.

гъайня илѣбзурни сабаранбишиклѣ, Пынишена Паччагыйвалла къидевджы, аДжал къаджес деш.

*Хъебни шигыртни
оГийл Ыса бадалэхьена*

²⁸ Мани джуваббишиле хыйгъа, молюдъэсди йигъыл', алябту Пѣтр, Югъанис ва Якъуб, Мана ыбадат гъаъас илхъичІуна сувалхъа. ²⁹ Маа ыбадат гъаъанкъаІ, Манкъуна акъвана сифат бадалувхъа, гъамыд Манкъун тюлибы гычІомчІар джагвара хыхъа. ³⁰ Гъамааъаб къоІни адамей Манкъука гаф гъавъу, джойиб вухъайнбы Мусайий Илийас. ³¹ Нурука манбы абы, Манкъуни, Джуна ыбадатна йаІхъ Иерусалимей быкыравъу, дюнйейле кочмишхъайке йишон гъавъу. ³² Пѣтр, гъамыб манкъука вухъайнбы никІын алмишавъу вухъа; манбы быкырба мугъур хъебхъайнкъаІ, къаджийн Манкъун нур, сайиб Манкъука илѣбзурин къоІре адамий. ³³ Мусайий Илийас Манкъуке джурейбахъенкъаІ, Пѣтре ивгъойн Ысайклѣ:

– Устад! Шас гъайня авхуй югда вод. Гъааъасда хъейибле чадыр, са Вас, са Мусайс, сайиб Илийасыс!

(МанкъукІле гъиджо вудже эйхъе ыхъай ацІахъа деш.) ³⁴ Манкъве ман эхтилет

гъаѣнкъаІ, абына гымыл', манбишис ацІал'хъайн; гымылейхъа эбчІийнкъаІ гичІ хъебхъа. ³⁵Мани арайл гымылейнче хъадыйн сес, эйгъенки:

– Мана ворна Йизда Ыккана Дех, Манкъухъа кІырыгыле!

³⁶Ин сес хъадыйнкъаІ, Ыса ахуна текра. Манбы къаджийни аІламатбишиле сес дена гивъурийнбы, шавукІледжадыд, мани йигъбишил гъиджое джокІле къаджы, ивгъу деш.

***Ысайе гыІлле хъавайлена
гаде хъуваркаѣа***

³⁷Хъийни мед йигъыл', сувале агыина къеъэбчІийнкъаІ, Манкъусхъа хедданан халкъ ады. ³⁸Бирданба халкъыни арейнче санкъве гъаІрай гъавъу:

– МаѣаІллим! Валхъа йизди духайхъа иляккас миннат гъааѣа, мана захъар тек са дех ворна! ³⁹Мана гыІллейн аххъахъа, манкъве хабардена гъаІрай гъааѣа, гоине гІалени рыхъиква, чІиелхъа кІераччена, хеббанани аІзабейхъа арачче, дагъамба манкъуке гъаІл авайкІан. ⁴⁰Зы Йигъни шигыртаршилхъа миннат гъавъу аакІанааѣас мана гыІлле, амма манбишиссе дявхуІна.

⁴¹ Ысайте джаваб хъеле, ивгьойн:

– Вай иман дешда, гьамыб гьаІя аакІан гьавъуна насыл! Гьимаане Зы шокастана ихъес, шу ообхаІс? Айре иняхъа йигъна дех.

⁴² Дех гьале ийкар уххъаІнкъаІ, джинын мана гьыІллейхъа хъиккёкІалау, гета гидгьыл; амма Ысайте къадагъа гьавъу кафир джиныс, гьамани мугълетей хъуваркауна джегьил, гойнер сакІалауна мана джуни деккисхъа. ⁴³ Маабын гьыргыбаб матебхъайнбы Гьынишени хервалиле.

***Ыса мер Джулхъа
хъалесынчике йишон гьаба***

Гьыргыба Ысайте гьайини гьыргыни карбишиле мат воохъенкъаІ, Манкъве ивгьойн Джуни шигьыртаршикІле:

⁴⁴ – Кьырыгьиле ва кІел’эдхъе гьайин джуваббы: Инсанна Дех хъилесда инсанаршини хьлехъа.

⁴⁵ Амма манбишис гьайин джуваббы башда дехъайнбы, ман джуваб ахуйн манбишиле дюгледда, манчихъа гора манбишикІле дацІахъайн; Манкъуке мани джувабни гьаІкей хъидгьыныд гьаъас хъааІкъаІн вухъа.

***Ысайте гъашу херна
ыхъай эйгье***

⁴⁶ Манбишди арайл ыхъайн гыИдджат: манбишике херна гъашуне ворна? ⁴⁷ Ысайте мед, манбишди йикIейни фыкырбишике агагъ вухъа, кул'фат алятIу илѣзараийн ман Джуни оIгийл. ⁴⁸ Гойнед ивгъойн манбишикIле:

– Шавайе гъайин кул'фат къабыл' гъаѣ Йизди дойни мей, манкъвейир Зы къабыл' гъаѣ ворна, шавайе Зы къабыл' гъаѣ, манкъвейир къабыл' гъаѣана Зы йаIххыыл' Гъауна; чунки, гъашуйе вушди арайл некке дикарана, мана ворна херна.

***«Гъашуе йишди эксина деш,
мана шока ворна»***

⁴⁹ Манке Югъаннисе ивгъойн:

– Устад! ШакIле къаджына инсан, Йигъни дойиква джинар къегъещена, ши манкъус къадагъа гъавъу, чунки мана йишимбишикена дешорна.

⁵⁰ Ысайте ивгъойн манкъукIле:

– Къадагъа гъимааѣ; чунки, гъашуйе вушди эксина деш, мана вушди сурал' ворна.

**Самарияйни са хивей ЫІса
мигъманна къабыл' гьидяуна**

⁵¹ Мана дюнйейле аляртІасын йигъбы дё-лес хьихъайнкъаІ, Манкъус ыккыйкынна мутлакь Иерусалимхъа уххъаІс.

⁵² Манкъве йаІххъылявъийнбы Джуле гьихъа элчийер; абкІынийнбы манбы, хъабы эбчІийнбы Самарияйни¹ хивейхъа, Манкъуни мей гъаІзирийвалла къавджес. ⁵³ Амма мааъар Мана къабыл' гьидяуна, наъас ву ивгъей Мана Иерусалимхъа сафарийс уххъаІнкъук' акар ыхъа. ⁵⁴ ИняхуІд къаджы, Манкъуни шигьртарше Якъубейий ва Югъаннисе ивгъойн:

– Танры! Ыкканхъе ши эгъес, Илійас идаагэ гъайин хьинне хааІнче ца алляу манбы гъалак гъеэъэджен?

⁵⁵ Амма Манкъве, манбишилхъа саркІыл, къадагъа гъавъу манбишис ва ивгъойн:

– Аца дешин шокІле, нени рыІгъынбы шу вухъай. ⁵⁶ Чунки Инсанна Дех инсанаршин

¹ 9:52 Самария – Палестинейлин оІлка. Диныл' аллани наразийвалихъа гора, Муса идааг къабыл' гъаы хъайеййир, самариялыбы ягъудейшиква йишон гъааъа дешдий, манбы сана-санбишис вуккыйкананбы дешдий.

рыгъбы гъалакаъас дешорна ары, эксина – гываджес.

Манче авайкІананбы медни хивейхъа.

*Гъашуне ГЫнишени Паччагыйвалис
хайрука дехъе*

⁵⁷ Манбы йаІхъ гъобгъур алгъааІнкъаІ, санкъве ивгъойн МанкъукІле:

– Зы Йигъни хъигъна алгъааІс, няхъайе Гъу аркІын.

⁵⁸ ЫІсайе ивгъойн манкъукІле:

– СыІвабишихъад эйхъенбы ахнабы, хаІй-бишейни нахчираршихъад – акваабы; амма Инсанни Духайхъад няа джад вукІул’ гивхъесын джига дешин.

⁵⁹ МерункъукІле мед ЫІсайе ивгъойн:

– Хъора Захъар хъигъна.

Манкъве ивгъойн:

– Иджаза гыле сифтара гъаркІын йизда дек’ басдураъас.

⁶⁰ Амма ЫІсайе ивгъойн манкъукІле:

– ГъабтІыйнбы вассыре джо джон гъабтІыйнбы бастураъас. Амма гъу гъоора, ГЫнишена Паччагыйвалла еймиш гъевеъэ.

⁶¹ Са мерункъвейд ивгъойн:

– Зы Вахъар хъигъна алгъааІс, Танры! Амма зас иджаза гыле сифтара йизди хаан-бишиква саламатламиш ихъес.

⁶² Ысайте мед ивгьойн манкьукле:

– Гьашуджар, шавайе джун хыл’ вей-цаалхъа гиххы, гойне йыкьалхъа илякка, Гынишени Паччагьйвалис хайирука эйхъена деш.

Фасил 10

Ысайте халкьысхъа йигьцал’ шигьрт кьихеле

¹ Манчиле хьийгъа сечмиш гъауна Танрые йигьцал’, гойнеб къаховийнбы кьойрена Джуле гыхъа гыргыни шагьарбишейхъа, хиваршейхъа, няхъа йе Джуни фыкырейыхъа гьаркыний. ² Гьамыд ивгьойн манбишикле:

– Бичин хедда, амма бичинчер кыл’ба; махуид дилег гьезэ бичинани Сагьыбылхъа, вассыре хебба бичинчер йаххыыл’ гьезэджен Джуни бичинейхъа. ³ Гьидора! Зы кьихооленбы шу эмлигер хьинне джанавараршини арейхъа. ⁴ Илмаатла не балаг, не кьочле, не гьеххен кьелилин, шавусджабыб йаххъа салам гьимооле. ⁵ Нени хаахъае эбчу, сифтада ивгье: «Хайир дуьа! гьайни хаас!» ⁶ Агар маа хайир дуьайна инсан ворхъей, манкьуни хаал’ аахвасда вушда хайир дуьа!; агар дешхъей, мана савкьаласда шосхъа. ⁷ Мани хаайиб аахвейин, охъне ва

илёгъе, гьиджойе манбишихъад вод: чунки заІгъматкеш лайикъра ворна джуни заІгъматын хайир къаджес. Хаанче хаахъа имавайкІан. ⁸Агар шагъарбишди санчейхъа хъабы, шу маа къабыл' гъавъуе, охъне, гьиджое шос гъиву. ⁹Гойне хъувабкэйъэ маа вобун чЫрынбы, гъамыд ивгъе манбишикІле: «Шос дёлес хъивхъана ГЫнишена Паччагъийвалла». ¹⁰Агар шагъарбишди санчейхъа хъабы, маа шу къабыл' гьидявъуе, манке кучейхъа хъигъебчІу ивгъе: ¹¹«Вушди шагъарей шак' атІидкъынийн тозуд силкымыш гъау гъайсаран шос; амма ацІахъейин — ГЫнишена Паччагъийвалла дёлес хъивхъа вобна». ¹²Эйгъен шокІле, мани йигъыл' Содомус¹ рагъаІтыйвалла гейб вухъес, нейинки мани шагъарыс.

¹³УцІур вас, Хоразин шагъар! УцІур вас, Бетсаида шагъар! Манчихъа гора ки, агар Тирейхъа, Сидонейхъа² маІджузабы ады ыхъайнбыхъий, шосхъа абыйнбыхъинненбы, чакба джаб манбы, джодни тюлибишей вукІул'бишилхъа йыІхъ кІявъу, тувбайлхъа

¹ 10:12 Содом — агъалийни бынагъбишихъа гора ГЫнише батмишавъуна шагъар.

² 10:13 Тир, Сидон — дерйагъни къырагъылин кафирар ешемиш воохъен шагъарбы.

аблесынбыний. ¹⁴Амма Тирисыб ва Сидонусыб диваныл' рагьаІтыйвалла гейб вухьес, нейинки шос. ¹⁵Гьунар, Капернаум, аІршелхьа мейне гьу илхьичІес? Деиш, джегьеннемейхьа мей гьу кьабагьасда!

¹⁶Шохьа кьырыгьеленкьве, Захьад кьырыгьеле, шу кьабыл' гьидьяанкьве, Зынар кьабыл' гьидьяа, Зы мер кьабыл' гьидьяанкьве, кьабыл' гьидьяа Зы Кьаховуна.

ЙигІцІал' шигьрт сийкІална

¹⁷ЙигІцІал' шигьрт шадра саркІыл ивгьойн:

— Танры! Йигьни дойиква амыр гьааьанкьаІ, джинарыд шас мутІуІгь эйхье.

¹⁸Манкьвейид ивгьойн манбишикІле:

— ЗакІле хааІнче шимшак хьинне кьаидхьуйн Иблис кьаджийн! ¹⁹Гьашде, шос гьуІкум гьоолена хочебишилхьа, аІкьраббишилхьа ва гьыргьыни душманаршини гуджулхьа гьуІджум гьааьас, нишеджад шос хата гьаьас деш. ²⁰РыІгьбы шос таабе эйхье ву шад моохье, манчиле шадувхье ки, вушун добы хаІйбишик водонбы одкІун.

²¹Мани саьаІтыл' ЫІса Гьынишени РыІгьын абыйни шадвалин гьацы ивгьойн:

— Алхышламыш гьаьана Гьу, Деккий, ХаІйбишда ва чІиебишда ГьуІкумдар; Гьу

аІкІелнанбишиле, башда воохъенбишиле ман дюглед гываджу, амма хурунбишис ашкар гъау, элбет, Деккий, махуІдын ыхъа Йигъын хайирын арзу!

²² Йизди Декке гыргыда залхъа къаледчу водон; Деккиле савагъийра, Дех гъащу ыхъай, шавукІле джар ацІа дешда; Духайлер савагъийра, Дек гъащу ыхъай, шавукІле джар ацІа дешда; санкъукІледжарыр, шаву-сей Дек Духайс ашкар гъаъас ыккан, ацІа дешда.

²³ Гойне саркІыл' шигыртаршилхъа, ман-бишикІле джурайда ивгъойн:

— Шадынбы водонбы къеджен улеббы, гыргыда, гьиджое шокІле къедже. ²⁴ Зы эй-гъен шокІле: хеббанани идаагаршис, пачча-гъаршис ыккыйкынийн къаджес, гьиджое шакІле къедже, амма къаджы деш; гъамыд къайхъес, гьиджое шокІле къийхъе, амма къайхъы деш.

***МаргъаІматнан йикІнани
самарийлийни гъаІкей***

²⁵ Манке, са къанунчий сугъоцу Мана ёхламишаъасди мей, ивгъойн:

— МаъаІллим! ГъаІмашийна ыІмыр мирасна алябтІасди мей, гьиджон зы гъаъас лязимда?

²⁶ Манкъве ивгьойн манкъукІле:

– Къануней гьиджое одкІун? НахуІдне хъаІдаххъаІ гьу?

²⁷ Манкъве ивгьойн джавабыс:

– «Йигъна Танры Гыниш гыргыни йи-
кІейнче, гыргыни джанейнче, гыргыни гу-
джука, гыргыни вахъаб вобни фыкырыква
ыккыйкыне»; гьамыр «вас гьу ыкканна
хьинне йигъна дѣлесна ыккыйкыне».

²⁸ ЫПсайе ивгьойн манкъукІле:

– Дюзюда гьу джаваб хъиву. МахуІд гьаІ-
ракат гьеъэ, ешемиш ихьесда.

²⁹ Амма манкъве, джус вудж гьаІкыйкьат-
ра гьагвасди мей, ивгьойн ЫПсайкІле:

– Гьашунеки «йизда дѣлесна»?

³⁰ Манчис ЫПсайе хъивойн джаваб:

– Са инсан ал'гьаІ ыхъа Иерусалимгъанче
Иерихонейхъа, гирхъуна бандитаршисхъа,
манбише мана соймишауна, яраламишауна,
гойнер хъекІани гьаІлал' къалерчу, абкІы-
нийнбы. ³¹ Иш гибхъу са кашишир ал'гьаІ

ыхъа мани йаІххъын, къаджы мана, медни
суралхъа илгъичІу, оІтмишхъа аркІынна.

³² Левиталийр¹ ыхъа гьамани джигэЙ, къа-
джы мана, илгъичІуна медни суралхъа,

¹ 10:32 Левит – Иерусалимни маІъбадей кІыл'на къул-
лукхий.

оІтмишхъа аркІынна. ³³Са самарийлир, манче алгъаІнкъаІ, манкъулхъа растына хъары, къаджы мана, язух гъавъу, ³⁴хъары манкъусхъа, айтІылыйн манкъун ыІхна, кІяу чилхъа хъыняал' ва шараб; гойнер аляу мана джуни аІмалелхъа, хъарына мигъманханейхъа, гъамыр ахуна манкъуни балейн. ³⁵Хъийни йигъыл' алгъаІнкъаІ, джибанче хыгъайшу къоІдле динар гъивойн мигъманханайни эйсисхъа, сайид ивгъойн манкъукІле: «Манкъуни къайгъве ахве, агар харджий гъеххеда ыхъае, зы, авхъуІна саркІылыйнкъаІ, хъилесын васхъа». ³⁶Мани хъебункъуна, нахуІбне гъу фыкыр гъааъа, ненане ворна бандитаршисхъа гирхъуйнкъуна дѣлесна?

³⁷Манкъве ивгъойн:

– Манкъуни балейн ахуна.

Манке ЫІсайе ивгъойн манкъукІле:

– Гъоора, гъунад манкъве хъинне гъаІракат гъеъэ.

Марфайнийий Мариямни гъаІкІей

³⁸Манбишиква йаІхъ гъобгъур, хъарына Мана са хивейхъа; гъамаа Марфа донани заІѣфе Мана джени хаахъа къабыл' гъау. ³⁹Манкъыхъар йихъана йичи, Мариям донана, йиджир гийъыр ЫІсайни къелбишик

кІры гяххы Манкбуни джуваббишиле.
⁴⁰Марфа хебни мигъманийвал’ни кьаркьашей йихъа, са арайл дѐлес хъийхъа ивгьойн:

– Танры! Магам ВакІле кьедже дешде, йизди йичийе хидмат гъааъас текра зы гьарсыр? Ивгье манкьыкІле, гьассыре зас кумаг гьѐэдже!

⁴¹Танрые манкьыс джавабна ивгьойн:

– Марфа! Марфа! Гъу хидмат гъааъа хебанани кьаркьашей вор. ⁴²Лязимда водон тек са. Марияме меб сечмишавбуна хайирнана пай, вуджуб манкьыссе къавшес шавусседжаб вахаІс деш.

Фасил 11

БІсайе шигьртар дуъаІ гъааъас хаІр хъааъа

¹МахуІд ыхъайн ки, са джигаете сайаІххъе Манкъве куб гъааъа быкырывхъайнкъаІ, Джуни шигьртаршини санкъве ивгьойн МанкьукІле:

– Танры! ХаІр хъевеъэ шас куб гъааъас, нахуІбе ЙаІгъйеэ хаІр хъавбу джуни шигьртаршис.

²Манкъве ивгьойн манбишикІле:

– Куб гъааъанкъаІ ивгье:

Дек', гьаІмаше ишгъеква ихьен Йигъын до;

хъавалена Йигъна Пачагъийвалла.

³Йишди ыІмрын гыней шас гьар йигъыл' гыле;

⁴Багъышеъэ шас йишин бынагъбы, чунки шинад багъышаъанбы гьарункъус, гьащуре борджлура шас;

имааъа ши тІамабыІлхъа.

⁵Гойне ивгъойн манбишикіле:

– Эгъес ки, гьащухъейр шоке са, гьамбазнана, хаІмни сурайл' арайле манкъусхъа ва эйгъе манкъукІле: «Гьамбаз! Зас шибыс хъе-йибле гыней гьивле. ⁶Чунки йизда гьамбаз йаІххыле ичІуна засхъа, амма захъад манкъус гылесын гьидджуд дешин». ⁷Манкъве мед аанче: «Зы нарагъат гьимаъа, аккабы утІумау водонбы, йизын ушагъар заква тюлей вобонбы, ахаІс деш сугъоцу гынейбы гылес вас», – манкъукІле джавабна эйгъейе махуІд? ⁸Эйгъен шокІле, агар манкъве гьамбазийвал'ни хатирейхъа, сугъоцу шиб гьидёвуйд, амма манкъве хыл' илдябтІу шиб гьеххъые, мана чара къабтІу, сугъоцу гьеххъан маан гылесын.

⁹Гьамыд эйгъен Зы шокІле: гьеххъе, ман гьиву ихъес шос; тІабалеъэ, ман авайкесын; акка гете, ман аахъасын шос. ¹⁰Чунки шавае

гъеххъа, манкъве алятІан, тІабалѣанкъус авайкен, акка гетанкъус аахъан. ¹¹Ворнане вушди арайл' дек', духайе манкъуссе гыней гъеххъанкъаІ, гъоолена манкъус къае? Ва я, балугъ гъеххъанкъаІ, балугъани джигайл' хъоолена манкъусхъа хоче? ¹²Ва я духайе къукъ гъевхъийнкъаІ, манкъус аІкъраб гъеле? ¹³МахуІд, агар нягъаІкъын хасиятнани шоссе вушди балабишис югун пайбы гылес ахаІхъей, АІршелни Деккиссе, шавае Манкъуссе Нурун РыІгъ гъедхъа, гейд-гейд гъеххеда гылес ахаІс.

ЫІса нейир джинаршина бег?

¹⁴СайаІххъе ЫІсайе лалынкъуке манкъуна миз авхъуйн джин къагъищуйн, джин хъигъичІуйнкъаІ, лална гиргъылна йишон гъаѣа, ва халкъ матхъайн. ¹⁵Манбишди сабаранбише мед ивгъойн:

– Манкъве Беэлзебубни, джинаршини бегни, гуджука къегъещевод джинар.

¹⁶Мебынбишед ЫІсайке хаІйбишиле аІламатбы адляий тІабал' гъау. ¹⁷Амма Манкъве, манбишин фыкырбы ацІахъа, ивгъойн манбишиклѣ:

– Нендžad чилед алла къоІни суралхъа джурахъайн оІлка, къаІрахъехъен, чилед алла къоІни суралхъа джурахъайн хавыд

айхъасын. ¹⁸ Агар иблисыд чилед алла джура-хъае, нахуИдне саламатда ахвас манчин оІлка? Шу мед эйгъен, Зы джинар Беэлзебубни гуджука къегъеще. ¹⁹ Агар Зы Беэлзебубни гуджука къегъещехъей джинар, бес вушди духбише шавни гуджукане къегъеще манбы? Манчихъа гора вушин духйе вухъесынбы шос диван гъаьанбы. ²⁰ Агар Зы джинар Гынишени тІубайква къегъещехъей, элбетте шолхъа Гынишена Паччагъийвалла гъибхъыр вобна.

²¹ Агар гуджнанкъве ярахын гяцІы джун хав къорамишаъахъей, манке манкъуни мул'кус гичІ дешда. ²² Манкъулхъа манкъуле гуджнана илехъахъей, мана авур ахва, манке манкъун гыргыда ярах, нишилхъае манкъве умуд гъавъу, алятІан, гойнеб манкъуке алябтІуна давла¹ битІалааъана.

²³ Гъашуе Заква деш, мана Йизди эксина ворна, шавае Заква сидяъа, манкъве дагъылмишаъа водон.

Джин чини хаахъа сийкІал

²⁴ Мырдарын джин инсаныке хъигъичІуйнкъаІ, ман ийкаран къурни джигабисил, рагъаІтийвалла тІабал' гъааъа, агар

¹ 11:22 Давла — зораква таланайн мал.

имкан идякэ эйгьен: «СакIаласын зы йизди хаахъа, ненчейе хьигьичIу». ²⁵МанчикIле садкIыл къедже, хав хъадхъу, сау вод. ²⁶Манке гьадкIын чиквасана алятIа, чилед мырдарын йигIыdle джин, гойнед эйчIу маа ешемиш эйхьенбы, мани инсаныс кьодъэсын сифтанчиле дагъам хъехье.

Ысaiий са хьунаше

²⁷Манкъве гъайин эхтилет гъаьанкъаI, халкъыни арейнче са заIфае ахтыни сесеква эйгьен МанкъукIле:

– Бахдивар Гъу ийкарауна вухъун ва гъу гёхъайин мухубы!

²⁸Манкъвейид ивгъойн:

– Дагъибаб гъеххеба бахтиварар вобонбы Гъынишен джуваб къийхьенбы ва ман гъиваадженбы.

***Ыса Гъынишени
аIламатбишике
йишон гъаъа***

²⁹Хедда халкъ гъихъийалла сааI гидгъылынкъаI, Мана гиргъылна йишон гъаъа:

– Гъайна насыл гъыIллейква воб; манчин аIламат гозет гъаъа, амма идааг Юнусни аIламатыле савагъийда, медын аIламат къаджес деш мани насылакIле. ³⁰Чунки, Юнус

нахуIре Ниневиялыбишис аIламат ыхъа, махуIрыр Инсанна Дех гъайни насылас ихъес. ³¹Дагъайдни оIлкайна падишагъ¹ кыяматни йигъыл' гъайни насылани инсанаршини диваныс сигъейцасда ва манбы бынагъкарар гъааъас, чунки мана дюнйейни са акъаIнани джигайле Сулейманни аIкIелиле кIыры гылес ары; ва гъаама, гъайня Сулейманни идракыле хеббанана идрак воб. ³²Ниневиялыбишда падишагъ кыяматни йигъыл' гъайни насылани инсанаршини диваныс сугъоцас, манбы бынагъкарар гъааъас, чунки Юнус идаагына ваъыIз къавхъу, манбы тувбайлхъа хъабы; инья Юнус идаагыни ваъыIзыле гъеххен вод!

Шамни гъаIкIейна мисал

³³Шаваджаб шам хъавгъу, мана къидёоджени джигает гивийхъена деш, тIакъайк' авубыб деш, анджах шамни чирахыл' гивийхъена, манчихъа гора ки, эйбачIенбишикIле ишыгъ къаджеджен. ³⁴Шам инсанни къаркъалайна улёбна: махуIб, агар йигъна ул' темизбахъей, манке йигъна къаркъалаб вухъесда ишыгъыква; агар мана хараббахъей,

¹ 11:31 Инья машгъурни Шебайни паччагъ Балкысике гаф вуккэйка. Балкыс хъунаше йихъа.

манке йигъна кьаркъалаб вухьесда мичІаІх-ба. ³⁵Ва махуІр иляккe: вак' водон ишыгъ, зулматта мехьеджен. ³⁶Агар йигъна кьаркъала быкырба ишыгъыквахьей, гьамыд дешхьей саджад кІарын джига, манке, чирахданын валхъа нур гьагъуйн хьинне, гьыгыда ишыгъыкьва ихьес.

***Ышайе фарисеярий кьанунчиейр
тахсиркар гьааъа***

³⁷Манкьве ин эхтилет гьаийнкъаІ, фарисейаршини санкьве хьотІулна Мана джусхъа йикъыІгъийн одхьуний гьаъас; Мана ары севканмишхъана. ³⁸Фарисейе мед, охьанасди карале гьихъа Манкьве хулеббы гьидёдгъулуй кьаджы, матхъана. ³⁹Амма Танрые ивгъойн МанкьукІле:

– ГьаІшде шу, фарисейарше, джамын ва кьабын кьырагъ темиз гьаъа, анджах вушун адын тІамаъыІн ва макарын гьагъыводон. ⁴⁰ВугънуцІар! Шавае кьырагъылин яратмишау, адыныд яратмиш гьауна мана дишде ворна? ⁴¹Агар шу шохъад кьабей водун закатна гьелехьей, манке гьыгыда шосана водон темизда ихьес. ⁴²Шу йицІыблена пай гьоолехьей нуъейна, райгьаІнна ва джурбаджур мейвабишда, амма шос гьаІкІени диванна ва Гьынишени ыккыйкынна фыкыр

гьидяабахье, фарисейаршис уцIур вобна! Лязимда водон иныд гьаъас, шеныд кьил-дечес. ⁴³ Вай вушди гьаIлас: наъас ву ивгьуей – ши, фарисейаршис синагогбишей гьыIрматнани джигабешей гивъурий, майданбишил шосхъа хъабы хошгелдийбы гьауи хошуна хъайле! ⁴⁴ Цыцва донани горханабишик акар вобонбы, манчил угъа инсанар ивийкар, амма гьиджо джаа ыхъай ацIа дешин, манчихъа гора шос уцIур!

⁴⁵ Гьайинчини гьаIке кьанунчиершини санкъве ивгьойн ЫIсайкIле:

– МаъаIллим! Гьайин джуваббы эйгье, Гьу йишдир хатырак' ворна хъетIа.

⁴⁶ Амма Манкъве ивгьойн:

– Шосуб, кьанунчиер, уцIур вобна, чунки шу инсанаршилхъа гийхъенбы йыIкьын, гьамыд гьаъас дяхаIсын ишбы, шу мед манбы сюбук хъаъасди мей тIубджабыб хъоотIа деш. ⁴⁷ УцIур шос, мармарыке вушди декярше гьатIуйни идаагаршис горханабы гьаъани. ⁴⁸ Манчиква шу вушди декяршини ишбишда шагдадыйвалла гьааъа ва манбишиква разы воохъенбы, чунки манбише идаагар гьатIу, шу мед манбишис мармарыке горханабы аляъа. ⁴⁹ Манчихъа гора Гьынишени ацIалин ивгьойн: «Зы йаIххъыл' гьааъасынбы манбишисхъа идаагар

ва гьаІбабайер, гойне манбишин сабарабы гьаІасынбы, авхуйнбыб кьагьившесынбы. ⁵⁰ Мани насылаке дюнйе идхьыйле хьийгьа манбише кІявьуна гьргыни идаагаршина эб алябтІасда. ⁵¹ ГьаІбылиле гибгьыл, кьурбан гьоолени джигайнийий зияратни арей гикІуйни Закарийни эбалхьа мей». Инямука эйгьен шокІле, алябтІасда мани насылыке гёохьана пай.

⁵² УцІур шос, кьанунчийер, чунки аІке-лин мыкІей шу алятІу; шунаб идебчІу ва мебын эбчІес вуккананбыб гьидябсыр.

⁵³ Манче ЫІса хьигьичІуйнкьаІ, китаб-чийер ва фарисейер, хьаІл кІябы, гибгьылыинбы Манкьулхьа теппиш воохье, ыккыйкынна мана хедданан суалбы гьиву йишон гьаьас аликкас. ⁵⁴ Манкьуни Джуни гІалин эйгьени джаваббишей аІнгал ашкар гьау, Мана тахсыркар гьаьас.

Фасил 12

ЫІсайе шигьртаршис гьивойн ваъыІзбы

¹ Аазырбишиква инсанар сабийнбы ва сана санкъвей гьоочІан гибгьылыинбы. Сифтара ЫІса гиргьылна Джуни шигьртар-шиква йишон гьаьа:

– Фарисейаршини балатийке кьорамиш вухье, – зы манбишди акьватайвалике эйгье. ²Ачух дехья дюглед ахван саджад кар дешин, саджад сир дацIахья ахван деш. ³Сайид, шу мичIаIхийвалей ивгьойн ишыгьей кьайхьесын, гьамыд хайбишей кIырейхья ивгьойнбы, дахабишил угья йишон гьяа эйхьенбы. ⁴Амма шокIле, Йизди достаршикIле, эйгьен: кьаркьала гивкIу, манчиле хьийгья гьидджуд гьяас дяхаIнбишиле хьыIмаакьяIн. ⁵Шавулейе хьяаIкьяIнас лязимба зы шокIле гьяагвасынбы: гикIуyle хьийгья оIртанейхья аагьасди Гьынишиле хьяаIкьыIне; элбет, шокIле эйгье, манкьуле хьяаIкьыIне. ⁶Хьобле шитIдишде кьоIни кIапIкIас масса гьоолена? Ва манчина саджаб Гьынишиссе кIелибхын дешда. ⁷Вушди вукIул'бишилини чIаIрыд дене-денена гьыIсабау водон. Манчихья гора хьыIмаакьяIн: шу гейдни шитIаршиле гыранба вобонбы.

⁸Эйгьен шокIле: шавае Зы инсанаршини оIгийл кьабыл' гьяу, Инсанни Духаер мана Гьынишени маляикаршини оIгийл кьабыл' гьяасда. ⁹Амма шавае инсанаршини оIгийл Зы кьабыл' гьидяу, манар Гьынишени маляикаршини оIгийл Зы кьабыл' гьяас деш. ¹⁰Шавае Инсанни Духайни гьаIкIей

нягъаІкыІн эхтилет гъау, мана багъыша-
ъасда, амма шавае ГЫнишен РЫІгъ батІил
гъау, мана багъышаъас деш. ¹¹Шу синагогби-
шейхъа, чІекІынбишди, раисаршини янийл-
хъа хъабийни вахтал' фыкыр гымааъа
гъиджо джавабе хъилес ва гъиджо эхтилете
гъаъас; ¹²чунки ГЫнишени РЫІгын гъама-
ни манзилей гъиджое эгъес лязимда шос
хаІр хъааъсын.

Кадхудайни аІкІел дешвалина мисал

¹³Халкъыни арейнче санкъве ивгъойн
МанкъукІле:

– МаъаІллим! Эгъе йизди чоджукІле, ман-
къве мирасын¹ кар заква битІал гъеъэджен.

¹⁴Манкъве мед ивгъойн:

– Шаване Зы гиххы шос диван гъаъас
ва я вушда девлет джурааъас?

¹⁵Хъийгъа ЫІсайе ивгъойн манбишикІле:

– Югба иляакейин, ва напсыни тІамаІъ-
карийвалиле гывааджейин, чунки инсанна
ыІмыр манкъуни девлетике, мул'куке ас-
сыллыба дешобна.

¹⁶Гойне ЫІсайе манбишис са мисал аб-
лявъу:

¹ 12:13 Мирас – деккиле, едиле ахуйн мал, авхуна
девлет (наследство).

– Са кадхуда инсанни экинбишей ыхайн югун маҠгьсул ¹⁷ва манкъве джулеб алхъа фыкыр гъавъу: «Гьиджон зы гъаъас? Йизын маҠгьсул саъасын джига деш захъад». ¹⁸Манкъве эйгьен: «АцІан, гьиджо гъаъасий: йизын бинабы сёкмиш гъау, аляъасынбы чІекІынбы, махъа саъасын гыргын йизын маҠгьсул ва гыргына йизда девлет. ¹⁹Гъамыд эгъесын йизди джанакІле: „Эй джан! Хеддани сенбишис савъуна хеббанана девлет вобна вахъаб: архайнхье, охъне, илөгъе, шадвалла гъеэъэ!“» ²⁰Амма Пынише манкъукІле ивгъойн: «Ай бачІаІр, гъайни хаІмде йигъын рыҠгъ ваке алятІасын; гъу гъаІзыр гъайин карбы шавусне ахвас?» ²¹Шавае джус мал-девлет саъа, амма Пынишени йаІххъыл’ гъеххе дехъени ненкъук’ джад махуІд эйхъен.

***Ыса джун шигыртар гъавагъийба
къайгъу гъидяъас хаІр хъааъа***

²²Хъыгъна Ысайе ивгъойн Джуни шигыртаршикІле:

– Манчихъа гора эйгьен шокІле: вушди ыІмрыни мей гьиджое охъанас ва джаналхъа гьиджое аляъас ву фыкырбы гъимаъа. ²³Чунки ыІмыр одхъунийле, джаналхъа аляийле гъеххеба вобна. ²⁴Илякейин хъаІнаршихъа:

манчише эза деш, хыйшал деш; манчихъад дешинбы амбарбы, экын-бичинбы, амма ГЫнише манбы беслемишаъанбы; шу къу-шаршиле гымаане кыйматука вобонбы?

²⁵ Вушди шавуссене, кыйгъу цЫщІавыйква, джуні боюс са аршин гъеххаъас ахаІс?

²⁶ МахуІд, агар шоссе кЫлин карыд гъаъас дяхаІхъей, ахуйнчини мей гыджо кыйгъуне шу гъааъа?

²⁷ Зимни¹ тІетбишихъа иляакейин; няхуІде манбы аляйле, не иш гъааъа, нейид ухара илетта, амма шокІле эйгъен ки, Сулейманыр джуні гыргыни шоІгъратей саджад ман тІетІбыхъинне мани безекука гийинмишхъа деш. ²⁸ Агар ГЫнише, кыйна вобна чолна окІ, кыйхъа меб лаххейхъа гъообхур гёохъанна, махуІб аляаъахъей, эн кЫлда иманнанбы, шу гымаани безекукане аляаъас?

²⁹ МахуІд, шу охъанасын, яхуд илгъасын тІабал' гымааъа, гъамыб нарагъат моохъе.

³⁰ Чунки гыйин карбы ини дюнйейни инсарше тІабал' гъаа; вушди мед ДеккикІле ацІан ки, мани карбишда шохъаб аІгътиядж вобна. ³¹ Анджах шу ГЫнишена Паччагыйвалла тІабал' гъезъэ, манке ман карбыд шос

устеликна гылес.

¹ 12:27 Зимин тІетІ – лилия.

³²Эн кЫлин сюрү, гичЕ хымоохъейин! Чунки шос Декке Джуна Паччагыйвалла гывлес разывалла гыву. ³³Масса гыле вушун мул'кубы ва садакыа битІал гъеъэ. Шос гыІзыр гъеъэ хъидийцІаран кысабы, аІр-шибишей кЫл' хъидехъен хазнабы яратмишеъэ; махыа сихнарийссе дѐлес хъихъес ахаІна деш, гувайныб оохъанас деш. ³⁴Чунки няабей вушда хазна, маайид вушин йикІ ихъес.

***Ысайе шигыртаршике айыхба
вухъай тІабал' гыаа***

³⁵Гъассыре вушун йыІкыбы йикыаІнбишиква айтЫл, чирахбыд гѐдхъан ихъенбы. ³⁶Манке шу инсанаршик акар вухъес, джона агыа даватбишейнче гозет гыаа ва саркЫл хъары акка гетуйнкыаІ, гыамани мугълетей манкъус ман аахъас. ³⁷Бахтиварар вобонбы ман кзулар, шавусхъае агыа хъарийнкыаІ, манбы айыхба авайке; гыаІкІеда Зы шокІле эйгъе, манкъве йикыаІн утІумуд гыаасын, гыаасынбы манбы, гыамыб хъары манбишис хидмат гыааъас. ³⁸Гыам хаІмни сурал' ары, гыам имсакыл' ары манбы махуІб айыхба авайкыей, манке ман кзулар бахдиварар вобонбы. ³⁹ШокІле ацІан ки, агар хаани эйсийкІле сихнарий айресда вахт

вацІа вухъанахъий, джун хав аликІварас гъассарас дешдий. ⁴⁰ Шунаб гъаІзирба вухъейин, чунки Инсанна Дех шу гозет гъидявъийни саъаІтыл' айрес.

⁴¹ Манке Пётре ивгъойн МанкъукІле:

– Я Танры! Ина мисал шас джабне, дешхъей гыргынбишисне йишон гъааъа?

⁴² Манке Танрые ивгъойн:

– Гъашуне ворна инамукана ва башда эйхъена, хав идаара гъаъана, махуІд хаани эйсиейд джуни нукараршис вахдал' гыней гъилес? ⁴³ Бахдивар ворна мана къул, джуна агъа хъарийнкъаІ, махуІб иш гъааъа авайкена. ⁴⁴ ГъаІкІеда шокІле эйгъе: агъае мана гыргыни джуни малани, девлетни угъа гихъес. ⁴⁵ Агар мани къулэ джуни йикІейнче ивгъей: «Йизда агъа ини дёлесивалей хъалес деш» ва нукарар, къаравашер гёта, одхъан ва илөгъа, ва кынавалла гъааъа гийгъал, ⁴⁶ мани къулна агъа гозет гъидяъани йигъыл' ва даацІани саъаІтыл' хъалесда, ва мана тика-тикана гярхасда, ва инам гъидяаджени инсанаршини йигъылхъа хъаляъасда. ⁴⁷ Къул мер, джуни агъайна фыкыр вацІа вухъа, амма мана быкыр гъааъас тадбир къидевджуна, херра гетанахъе. ⁴⁸ Амма даацІавхъа джазайс лайикъна иш гъавъуна кІыл'банани тамбыІгъейхъа араччена. Шавуке джад,

шавусей хедда гыву, хеддананыд тІабал'хье гьябан. Ва шавулхъаей хедда аманатна къаледчу, манкъуке хеддад алятІан.

***Зы дюнйейлхъа саламатийвалла
гывлес дешорна ары***

⁴⁹Зы ары ворна дюнйейлхъа цІа адлес, агар ман цІа гьаІшде хъидхъуйнхый, Зы лап разийраний ихъес! ⁵⁰Зы, Залхъа хъавалесди дерден, хъян алятІасын. Мана хъавалесда вахт гозетяаъа Зы дарыхмиш эйхье ворна! ⁵¹Шу фыкырне гъааъа ки, Зы дюнйейлхъа саламатийвалла гывлес арий? Деиш, Зы шокІле эйгье, гьаІкыйкъатра Зы джуравхъайвалла аблес ары. ⁵²Чунки гьаІшделлийке хыйгъа са хаа хъойрена джуроохье гивгъалас: хъебийре къоІнкъуни, къоІйре хъебункъуни эксина. ⁵³Манбы джурехъесынбы: дек' ихъесда духайни эксина, дех деккини эксина; ед' йищени эксина, йиш ед'ни эксина; абай джени соссани эксина, сос джени абайни эксина.

***Наъасей шокІле гъайна
замана хъидяацІа?***

⁵⁴Гъамыд ЫІсайе халкъыкІле ивгъойн:
– ШокІле магърыбыле сугъоцу хъааІн булутбы къаджийнкъаІ, гъамани саъаІтей

эйгьен: «Гёгый ихьес»; ва гьамахуІдыд эйхьен. ⁵⁵Ва я джанубуле мыщ ааѳа кьав-джийнкъаІ, эйгьен: «КъуІмаалла вухьес»; вуджуб воохьена. ⁵⁶Эй акьватІайер! Чиениий хааІн акьва сечмишаѳас шоссе ахаІн, амма няѳасей шокІле гьайна замана хьидяцаІа? ⁵⁷Няѳасей вушди ишбишей шоссе вушди арайл гьаІкыйкьат ашкар гьаѳас дяхаІ?

⁵⁸Гъу ваква оІджени инсанука диванылхъа уххъаІнкъаІ, йаІххъыл' чалышмишхье манкьука барышмишхес, манчихъа гора ки, манкъве гъу судйейсхъа хьимеледжи, судйейныр хьимеледжен гъу джалладысхъа, джалладер гъу зинданейхъа гьимоохъарджен. ⁵⁹Эйгьен вакІле: манче гъу, вахъад водун-дешин пыл гьидёву, хьигъичІес деш.

Фасил 13

*Агар шу тувбайлхъа хьидябейне,
гьалакувхьесынбы*

¹Мани вахтал' сабара инсанарше абы ЫІсайс Галилеяршини гьаІкІей хабар гьааѳа ки, Пилатэ няхуІбей зияратыл' кьурбанбы гьеленкъаІ, манбишда эб кьурбанна гьелени гьаІйванаршини эбаква кІяаѳас аливку. ²ЫІсайе, джаваб хьиву, манбишикІле ивгьойн:

– Шу фыкыр гъааъана ки, гъаман Галилеяр авхуйни гыргыни Галилеяршиле бынагъкарба вухъа ва манчихъа гора махуІб аІзиятейхъа абкІу? ³Деш ву, Зы шокІле эйгъе: агар шу тувбайлхъа хъидябейне, махуІб гыргынбы гъалакывхъесынбы. ⁴Ва я шу фыкырне ки гъааъа, Силоamna кьубба угъахъа къаибхъу, гъабтІыйн йицІымолер инсанар, Иерусалимей ешемиш воохъени гыргыни инсанаршиле гейбне бынагъука вухъа? ⁵Деш ву, Зы шокІле эйгъе: агар шу тувбайлхъа хъидябейне, махуІб гыргынбы гъалакувхъесынбы.

Инджилни йивни гъаІкейна мисал

⁶Маа ЫІсайе гъайна мисал аблявъу:

– Санкъухъаб джуни тІымылени багъей кІебчуна инджилна йив вухъа, арына манчиле инджилер саъас, амма манчил угъа инджилер идяакыйнбы. ⁷Манке багъбаныкІле ивгъойн: «Гъайин хъебыдъэсын сенодон зы арайлен гъайни инджилни йивыле мейва сааъас, амма закІле манчил угъа мейва кьоодже деш; къацІаакІуне мана, нишисде манчин гъавагъийда чІие аххъас?» ⁸Багъбанчийе, джаваб хъиву, ивгъойн манкъукІле: «Агъа! Вассыре мана гъайни сенийсыб, зы мана алибкІур

гьихый-алла гьалеки хьид кІягас: ⁹ Мум-
кун вобна мейва гьивлес; агар гьидёвей,
манке къацІаакІванейтэ мана».

***Ысайте котевылхъа сайкІына
хьунаще хьуваркайбы***

¹⁰ Шабатни йигьыл' Ысайте синагогбишди санчей ваІгызний гьооле. ¹¹ Маа, йицІымо-лед сенна мырдар рыІгьна чІырвалланана заІгфа йихъа: мана, котевылхъа саркІыл, хьорку хыйхъес ехаІ йихъа деш. ¹² ЫсайкІ-ле къайджи мана, хьортІул ивгьойн манкьыкІле:

– Эй заІгфа! Гьу йигьни чІырвалике къиддийхъанорна.

¹³ Ысайте гиххыйнбы манкьылхъа ху-леббы; мана гьамани мугьлетей хьорку хыйхъа, гиргьылна Гьыниш алхышлами-шаъа.

¹⁴ Манке синагогни херункъус шабатни йигьыл' Ысайте мана хьуваркайгийке хьаІл воохъе ва халкьыкІле эйгье:

– Йихьыдле йигь водон иш гьааъасын; мани йигьбишил абле хьувабкас, амма шабатни йигьыл' хьувабквааъас иммале.

¹⁵ Танрые джавабна ивгьойн манкьукІле:

– АкьватІайер, вушди гьарункъве шабатни йигьыл' тЫнайке яцый амаІле ачмиш

гъаа дишде ва я хьян гылес ыккэйка дишде? ¹⁶Гъайна мер Ибрагымна йиш, йицЫмолер сenna иблисин гьиртЫлна, шабатни йигьыл' мани витЕлбишике ачмишейъас ейхье дишде?

¹⁷Ысайе ин эхтилет гъайнкъаI, манкъука разы дёохьенбишди гьргынкъус наш хье-хье, ва маадын халкъ Манкъуни гьргыни хайирхагь ишбишиле шадэхьен.

***Горчицайни тохмани
ва балатийни
гъаIкIейна мисал***

¹⁸Ысайе мед ивгьойн:

— ГЫнишена Паччагьийвалла нишикне акар, ва нишикне Зы мана акар гъеэъэ?

¹⁹ГЫнишена Паччагьийвалла са инсане алябтIу джунни багьей авъуйни горчицайни деник акар, алябы манчике вухъана ахдына са йив, гойнед хайбишейдыни къушарше манчини бытагьбишди арайл акваабы гидхы.

²⁰Ысайе сайид ивгьойн:

— ГЫнишена Паччагьийвалла зы нишикне акар гъеэъэ? ²¹Мана хамырейхъа абаччени балатийк акар, са заIъфе мана алябтIу абчуна хьебни оIлчийлни хоIюлхъа ва гъабсырна быкырда хамыр алялес мей.

Дарни дарвазабишди гьаІкІейна мисал

²² Мани вахтал' Ыса, шагъарбишиле, хиваршиле инсанар хаІр хъааъа ва манбишис йаІхъ гъаагва, Иерусалимылхъа ал-гъааІний.

²³ Санкъве ивгъойн МанкъукІле:

– Танры! Пынише гываадженбы кІыл'-бане вухъес?

Ысайе мед ивгъойн манбишикІле:

²⁴ – Дарни дарвазабишиле водни агъуІка эбчІес ваІхейин, чунки Зы шокІле эйгъен, хеббананбишис ахъа эбчІес вуккийканас, амма эбчІес вахаІс деш. ²⁵ Хаана эйси сугъо-цу дарвазабы утІумабийнкъаІ, манке шу къаб илѐбзур, гивгъаласынбы дарвазабы гета, гъамыд эгъесын: «Я Танры! Я Танры! Шас дарвазабы эйхъе!» Амма Манкъве джавабна эгъесын шоІкле: «ЗакІле шу ненче вухъай вацІа деш». ²⁶ Манке шу гивгъаласынбы эйгъе: «Ши Йигъни оІгийл одхъун ва илѐдгъу, гъамыб йишди майданбишил гъу хаІр хъавъу ши». ²⁷ Мед Манкъве эгъесын: «Эйгъен шокІле: закІле шу ненче вухъай ва-цІа деш; гыргыба гъаІхъсызба иш гъааъанбы акъаІна хъебхъе Заке!» ²⁸ Маа вайшиван, силибишин къыджгъыІрмишай ихъес, манке Пынишени гъуІкмуранийвалей шокІле

Ибрагым, Исакъ, Якъуб ва мебын идаагар къавджесынбы, шу меб манче къагъившесынбы. ²⁹Машрыкъыле ва магърыбыле, Шималыле ва джанубуле хъабы, Гынишени Паччагыйвал'ни суфрайлхъа савалесынбы. ³⁰Манке йикъаІл вухъайнбишин сабарабы оІгийл вухъес, оІгийл вухъайнбишин сабарабыб йикъаІл вухъес.

ЫІса Иерусалимыке йишон гъаџа

³¹Мани вахтал' сабара фарисейар хъабы, ЫІсайкІле эгъесын:

– ХъигъичІе иненче ва акІне, чунки Гьеродус Гъу гикІасорна ыккан.

³²ЫІсайе мед манбишикІле ивгъойн:

– ГъавакІне, мани суІвайкІле эгъейин: ишил Зы къийна ва къийхъа джинар къегъеще водонбы ва чырынбишис шафайвалла вобна гъооле, мана иш хъебыдъэсди йигъыл' быкыр вухъес. ³³Инчиква янашеба Зы къийна, къийхъа ва хъыцыхъа йаІхъ гъоогъарас лязимба. Манчихъа гора ки, идаагын гикІуй Иерусалимыле къырагъыл' эйхъен дешхъе. ³⁴Ай Иерусалим! Иерусалим! Идаагар гябатІана ва шосхъа йаІххъыл' гъавъийнбы даш-къалагъ гъааџана! Хъулени йаІххъейне Зас шу, нахчирин чин балабы къанадык' авхъа саџанбы хъинне, сааџас

вуккуйкын, амма шос вуккуйкын деш!
³⁵ ГьаIшде шос вушун кьаIран хав кьале-
дачче водон! Эйгьен Зы шокIле, «Тан-
рыйни дойиле арына мубаракра ихьена!»
ву ивгьуна вахт хьидябы, шокIле Зы кьа-
джес деш.

Фасил 14

ЫIса фарисеяршини санкъуни мигьманивалей

¹Са йаIххъей шабатни йигьыл', фарисе-
яршикени са гьаIкимни хаахъа ары,
ЫIсайс манкьука идхьун гьаъас кьисмат
эйгье. Маа Мана гозет гьаъа ыхъа. ²Иля-
ккыйнкъаI, ЫIсайкIле Джуни оIгийл хьине-
ни чIырвалике аIзият цIыцIааъана инсан
къаджына. ³Манке ЫIсайе кьанунчершике
ва фарисейршике хьийгIанан:

– Шабатни йигьыл' инсанар хьувабка
гьааъас кьанунукане ва я кьанун денане
водон?

⁴Манбы кIитIобкIулуйнбы. Манке ЫIсайе
мана инсан аляртIу, хьуваркау, гойне хаа-
хъа сакIал гьау. ⁵Манчиле хьийгъа ЫIсайе
манбишикIле ивгьойн:

– Вушди санкъуна кегьризейхъа аIмале
нейиб яц кьаибхъуе, шабатын йигь ыхъаейд,

бес шу мана телесюкба кегъризейнче ал-хьяагъас дешде?

⁶Ини эхтилетис манбишиссе джаваб хъилес дяхыИн.

⁷Къоодже, хъобтІулни инсанарше няхуІдей гыйдын эн югун джигабы адхъы, гивийъар, манбишис ЫІсайе мисал абляаъа:

⁸— Агар гъу даватбишди маджлисейхъа хъотІулэй, дойиквани угъани джигайл гюарас телесмиш мехъе, мумкун вобна даватбишейхъа гъуІрматнана мерна хъотІул ихъес.

⁹Манке, шавае гъу ва мерна хъотІул, иммейгъеджен: «Ини джигайле сугъоце гъу, маа мерна гюарас». Манке наш хъихъа, дагъайбни джигайлхъа илгъичІес гихъас.

¹⁰Агар гъу даватбишди маджлисейхъа хъотІул арийнкъаІ, дагъайбни джигайл гюбурей, гъу хъотІулна васхъа хъары эгъесын: «Гугъар! Агъалла гюбре». Манке ваква гивъурни гъамбазаршини арайл йигъна гъуІрмат гъеххе вухъес. ¹¹Чунки шавае вудже вудж гъеххера адхъаххъа, мана гъуІрматыле къеъэхъана, шавае вудж ахты хъидяу, ыккэйка, гъуІрматука эйхъена.

¹²Сайид вудж хъотІулуйнкъукІле ивгъойн Манкъве:

— Дойиквана дават гъооленкъаІ, текба достар, ва я чуба, ва я гугъарбы, ва я катхуда

къоншибы мани умудука хъимоотІал ки, манбишер шиб сакІалаъан хъинне гъу хьотІалас. ¹³Агар гъу дават гьоолехъей, хьоотІулэ гъу касибар, маъыІфар, чоляхъаІр, быркыІнбы. ¹⁴Манке маргъаІмат гъу алябтІас, чунки манбишихъад вас джавабна пешкашна гилесын гьиджооджад дешин. Мани сабаІтыл' васын Гынише гилес, гьамыб гьавъуна югвалла, ахрал' иманнанбы сугьооцыйнкъаІ, авайкес.

¹⁵Манкъука янашеба гивъурийнбишди санкъве, ин эхтилет къайхъы, ЫсайкІле эйгьен:

— МаргъаІмат манкъулхъа, шавусей Гынишени Паччагъийвалей одхъуний къисматда вод.

¹⁶Амма Ысайе манкъукІле ивгьойн:

— Са инсаней хебна мигъманийвалла къурмиш гьавъу, махъа хеббанан мигъманар хьобтІул. ¹⁷Суфра ачмиш гьаийнкъаІ, нукар йаІххъыл' гьау хьобтІулни инсанаршикІле эгьес: «Хьидоора, гыргын кар гьаІзирда водон». ¹⁸Амма хьобтІулни мигъманаршина саджар идтярна, гьарункъве са багъна тІабал' гьавъу. Санкъве ивгьойн: «Зы эзасын нек' алищу, ман къаджес уххъаІс, багъышеъэ зы». ¹⁹Манисанкъве ивгьойн: «Зы хьодле чуІт яцбишин алищу, манбы ёхламиш гьаъас

уххъаІс, къаджес манчин няхуІдей чІие эза, багышеъэйн зы». ²⁰ХъебырЪэсункъве ивгъойн: «Зы гъайни дѣлесийвалей даватбы гъау. Мани сабабыхъа айрес ихъес деш». ²¹СаркІыл нукаре ина аІгъвалат джуни эйсийкІле ивгъуна. Манке хаани эйсийс хъаІл гъабы, джуни нукарыкІле ивгъойн: «Гъоора экІра, шагъарни кучебишейнче, дѣнгабишейнче сеъэ саилер, чоляхъаІр, быркыІнбы, кІаанбы, джойиб иняхъа хъавале!» ²²Сабара вахтале нукаре ивгъойн: «Агъа, гъу бирмиш гъавъуна иш быкравъуна. Амма суфрайл мед джигабы водонбы». ²³Хаани эйсие нукарыкІле мед ивгъойн: «Гъоора, йаІххъыле, къыІтІиле миннат гъеъэ, хъоотІулэ инсанар, гъассыре йизын хав халкъын гъаІедже. ²⁴Чунки Зы эйгъен шокІле, сайид оІгийл хъобтІулни инсанаршике санкъве джад йизди хаа тІаъаІм охъанас деш!»

***Шавукене ЫІсайс
шигырт ихъес дяхаІс?***

²⁵ЫІсайква хедданан халкъ алгъааІ ыхъа; Манкъве саркІыл манбишикІле ивгъойн:

²⁶ – Агар засхъа абийнбишди арайл декий ед, хъунащейий ушагъар, чоджий йичи, гъаІтда хусусида джун джан декканна

ворхъей, манкъуке Зас шигырт ихъес деш. ²⁷Шавае джун хач ийкар гыдяъа ва гъашуе Йизди хыгъна хыИдяа, манкъуке зас шигырт ихъес деш. ²⁸Агар вушди арайл санкъус къала аляаъас вуккуйкыней, манкъве гюъур мана аляаъасда, гудж вухъай гыИсаб гъааъас дешде? ²⁹Эксина, манкъве кЕеджар гиххы, къала алявъу быкыр гъааъас дявхыИей, мана иш къавджийни инсанарше манке мана зарафатылхъа гъарчу ахъаИнабы гъаъас. ³⁰Ва эгъесын: «Гъайна инсан къала аляаъа гиргъыл, амма быкыр гъааъас дявхуИна». ³¹Нена падишагъне мерни падишагъука дявъаИйс гигъалас, агар мана гюъур маслягъаИт къидевджухъей, – йицИни аазырни къошунани гуджука манкъулхъа вуххъаИни къани аазырни къошнале къамхъесда? ³²Эксина, агар ман иням дешхъей, гъале шена падишагъ акъаИнананкъаИ, гыхъа элчийер йаИххыыл' гъааъас ва барышыгъ гъеххъас. ³³Вушдар гъарна махуИр, агар гыргыни карале шу, гыджое шохъад вод, хыл' илдабтИухъей, Йизда шигырт ихъес ахаИс деш. ³⁴Къев югун карод. Амма манчин чин дад акИан гъаухъей, нишикване ман дад сакИалаъас? ³⁵Мана не чИес, не гъаИшис кара авалес деш. Манке мана гюохъарна. Шавухъадей къайхъес кИырыбы вод, манбишикИле къайхъесын!

Фасил 15*АбкӀынни вакъаӀни гъаӀкейна мисал*

¹Гыргын верги саӀанбы ва бынагъкарар БӀсайсхъа, Манкъуле кӀыры гядхъас, абайленбыний. ²Фарисейар, кӀанунчийер мани ишале разийба дешдий ва манбише эйгъений:

– Манкъве бынагъкарар джусхъа сааӀа ва манбишиква идхъун гъаӀа.

³БӀсайе меб манбишис мисал аблявӀу:

⁴– Гъашуне шоке, ваӀш вакъаӀ вухъа, манчике са абкӀынийнкъаӀ, ючӀаӀле ючӀуӀбле чолӀй къалебчу, манчини хъигъна авайкес маа идийкар? ⁵Мана авайкыйнкъаӀ, гейбни

Пешекаре абкӀынна вакъаӀ тӀабал' гъаӀа

шадваликва, мыгабишил гивхьу, хьооккана. ⁶Хаахъа хъарийква, гьамбазар, къони-къонши сау, эйгьен манбишикІле: «Заквасана шунаб шадебхье, чунки засхъа йизда абкІынна вакъаІ авайкы». ⁷Зы мед шокІле эйгьен: аІршелиб са иманылхъа саркІылни бынагъкарыле гейб шадебхьес, нейинки иманнани тувбайс аІгътиядж дешди ючІаІле ючІуІнкъуле.

АбкІынни аІббасийни гьаІкІейна мисал

⁸Ва я йицІыбле нукІранна аІббасийнани едаршике, манчина са абкІынийнкъаІ, ненкъэине мана тІабал' гьааъасди мей, чирах хъавгъу, хав хъидядхъвас, ва авайкес мей диндж дейхьес? ⁹Авайкы мей манкъе хьоотІаласынбы джен дёлесын гьамбазар, къоншибы, эгъесын манбишикІле: «Шадебхье заква, чунки засхъа аакІан гьавъуна йизда нукІранна аІббасий авайкы». ¹⁰Мани къайдайл, Зы шокІле эйгьен, са бынагъкар иманылхъа саркІылыннкъаІ, аІршел Гынишен маляикар шадоохье.

АркІынни духайни гьаІкІейна мисал

¹¹Гойне Ысайе ивгъойн:

— Са инсаныхъар къоІйре дех ыхъа.

¹²КІыл'ни духайе деккикІле ивгъойн: «Дек',

йизди пайилхъа гёохъани вардатна пай зас хъивле». Манке декке джун вардат къоІни духайни арайл битІал гъайин. ¹³Сабара вахт абкІыныйле хъийгъа, кІыл’ни духайе, джус гехъан кар сау, акъаІнани оІлкайлхъа аркІын. Маа джухъад водун кар, сагъылхъа-солулхъа харджайин.

¹⁴Гыргыда водон кар хардж гъайинкъаІ, мани оІлкайл хебна мысвалла вухъа, ва кІыл’на дех гирхъуна аІгътияджейхъа. ¹⁵Манке мана гъаркІын мани оІлкайни са инсаныс ишилхъа ичІу. Мани инсане мана джунни оІршелхъа воккаршис ем гъивлес къахо. ¹⁶Мана шадхъесданий воккаршина ем оохъанас, амма ненкъвейджаб мана манкъус оохъанас гъавассыр деш. ¹⁷АІкІелейхъа хъары, манкъве эйгъен: «Гъимаан нукарарей йизди деккихъаб, гыргынкъухъад гъехааликва охъанасын водон, зы мер иняа мыссынчихъа хъекІа. ¹⁸Сугъоцу алгъааІсда деккисхъа, манкъукІле эгъесын: „Дек’! Зы ХаІйбишди ва йигъни гъийр бынагъкар ворна. ¹⁹Захъад йигъна дех ву эгъесын ихтияр дешин, иджаза гъиле зас йигъна нукар ихъес“».

²⁰Мана сугъоцу джунни деккисхъа аркІын. Гъале мана хилиджи манзиллнанкъаІ, деккиКІле къеджена ва язух абайле манкъулхъа;

къадархъун гъихъа, манкъуни хуІва эхъа, убабы гъаъа. ²¹Духайе мед манкъукІле ивгъойн:

– Дек’! Зы ХаІйбишди ва йигъни оІгийл бынагъкар ворна, йигъна дех ву эгъес захъад ихтияр дешин.

²²Амма декке ивгъойн джуни къуларшикІле:

– ЭкІда эн югун тюлибы хъалейин ва геймишеъэ мана. Манкъуни тІубайлхъа тІуджва хъалеъэ ва къелилхъа къелилинбы алеъэ. ²³Хъавале кокавъуна джонга, гивкІе мана: одхъун-илёгъасын, шадвалла гъааъас. ²⁴Чунки гъайна йизда дех хъикІуний ворна, амма мана сагъ хъихъа, аркІынний ворна, авайкына.

Манбы гибгъылыинбы шадвалла гъааъа.

²⁵Мани вахтал’ херна дех чолэйний ворна. СаркІыл хъааІ, хаас дёлес хъихъайнкъаІ, инкъукІле накъра зурнайн ва мыкІар гъаъан сесбы къийхъе. ²⁶Манкъве нукараршина са хъотІул гъиджон гъайин водон ву хъийгІан.

²⁷Манкъве ивгъойн манкъукІле: «Йигъна чодж саркІыл хъары, декке кокавъуна джонга гивкІавъу, чунки манкъус сагъра, саламатра джуна аркІынна дех авайкы».

²⁸Херни духайс инчике гейб хъаІл вухъа, хаахъа ичІес дийкынна. Манке дек’, къахъа

хьигъичІу, гиргъылна духайлхъа, хаахъа ичІе ву, миннат гъааъа. ²⁹Амма манкъве деккис джаваб хъиву:

– Алихъре, гъайни гыргыни сенбишей зы къул хьинне вас ишлемиш ыхъа, саджар йаІххъей йигъни акъвалхъа саркІыл деш! Гъу меб йизди мей, достаршис, зас маджлис къурмиш гъааъас ненкеджаб чепичип къиймиш гъавъу деш! ³⁰Амма гъайна йигъна дех, водун йигъын варыдат ченгейшиква дагъылмиш гъау хъарийнкъаІ, гъу манкъуни мей кокавъуна джонга даватыс гивкІавъу.

³¹Манке декке ивгъойн манкъукІле:

– Йизда дихав! Гъу гъаІмаше заквасана ворна, гъиджо захъад водхъей, ман йигъын водон. ³²Амма шас ина маджлис къурмиш гъааъас лязимбаний вобна, ши шадебхъес вуккан: гъайна йигъна чодж хъикІуний ворна, амма мана сагъ хъихъа, аркІынний ворна, авайкына.

Фасил 16

НягъаІкъни идарачийни

гъаІкейна мисал

¹Ысайте Джуні шигыртаршикІле ивгъойн:

– Са катхуда инсаныхъар ыхъана хав ида-ра гъаъана. Мана, мал-девлет дагъылмиш

гъаа ву сагъибыкІле къавхъуйни хабару-
ква, тахсиркарна гъау. ²Сагъибей хав
идара гъаана хъотІул, ивгъойн: «Йигъни
гъаКІей гъиджон закІле кыйхъе? Гъу ву-
ккэйкани ишин гыІсаб хъиле, сайир дегъе
гъу хаана идарачий хъинне ишлемишхъес
деш». ³Манке хав идара гъаанкъве вудже
джукІле ивгъойн: «Гъиджон зы гъаас?
Йизди сагъибе заке хаан идара гъаий аля-
тІа вод. Зассе чІийе алиКІварас дяхаІ, са-
дакъад гъедхъас наш хъехъе. ⁴АцІахъайн
закІле, зы хав идара гъаани ишиле хы-
гъагъийнкъаІ, мебни инсанарше зы джони
хайбишей къабыл' гъаасдимей, гъиджо
гъаас ыхъай».

⁵Манкъве джуні сагъибын борджлубы
сассана савъу, манбишди сифтарункъукІле
ивгъойн: «Гъимаан борджне водон вахъад
йизди саагъибыс хъилесын?» ⁶Манкъве
ивгъойн: «ВаІш чеки хынялин». Хав идара
гъаанкъве ивгъойн манкъукІле: «АлейтІе
йигъын къабиз, гюъре ва эКІда окІне –
хъоцІал' чеки». ⁷Гойне ивгъойн мерункъукІ-
ле: «Вахъад гъимаанне бордж?» Манкъве
ивгъойн: «ВаІш тагъар сукун». Ва ман-
къукІле хав идара гъаанкъве ивгъойн:
«АлейтІе йигъын къабиз ва окІне – мол'-
цІал' тагъар».

⁸Хъийгъа сагъибей джуна нагъаІкъна хав идара гъаџана таІърифламиш гъау, аџахъайн манкъве аІкІеликва иш къавджу. Чунки гъайни дюнйейн инсанар джок' акаранбишди арайл, ишигъейни инсанаршиле, аІкІеликва вуккэЙква.

⁹Зы шокІле эЙгъен: ини дюнйейл гъораква къазанмиш гъавъуйни девлетиква гъамбазар тІабал' гъеэџа, мана девлет къабтІуйнкъаІ, манбише шу гъаІмашийни хаа къабыл' гъеэџаджен.

¹⁰КІыл'ни карей ыІгътибарнана, хедни карейр ыІгътибарука эЙхье, кІылинчей ыІгътибар дешда, хедынчейр ыІгътибар дена эЙхье. ¹¹МахуІд, агар шу ини дюнйейл гъорана девлет тапширмиш гъааџас ыІгътибар дена вухъахъей, манке шаване шолхъа гъалална девлет тапширмиш гъааџас? ¹²Агар шу мерункъуни малани аманатей ыІгътибар дена вухъахъей, шаване шосун мал гылес?

¹³НяхуІрни джар нукарыссе къоІни сагъибыс къуллух гъааџас вахаІс деш: чунки манкъус манбишда са къабыл'хъесда, шенаса къабыл'хъес деш. Ва я манбишди санкъус манкъве йикІейнче къуллух гъааџас, шенисанкъус – оІтерийба. Шоссе Гынишесыд ва девлетисыд ыІтаџат гъаџас ахаІс деш.

Ысайе фарисеяр тахсиркар гъааџа

¹⁴Гейд хедда пыл ыкканни фарисеяршикіле, гыргыда ин эйгъенбы къайхбы, Ысайле ахъаІнабы гъау.

¹⁵Манбишикіле Ысайе ивгъойн:

— Халкыкіле шу гъаІлена йаІхъ авхъуйнбы хьинне къоодже, амма Гынишикіле вушин йикІбы къедже водонбы. Гьиджое инсанарше гейд кыйматука гыІсаб гъаџа, ман Гынишис мырдарда водон.

¹⁶ЙаІгъейлхъа мей къанунбы ва идаагар вухъа. Манчиле хъийгъа Гынишени Паччагъийвал'на шадна хабар еймишааџа гибгъыл, ва гъарна мани Паччагъийвалейхъа ичІес гъаІракат гъаџа. ¹⁷Амма къанунуке са кІатІана гудж алгъааІссе гыхъа, мумкун вобна хаІвий чІие батмиш ихъес.

¹⁸Гъарункъве, джуни хъунащеке джурахъа, мерни хъунащеква эвленмиш эйхъехъей, зина гъааџа. Гъамыр ненае хъиховуйни хъунащеква эвленмишхъа, манкъвейиб зина гъааџа.

***Катхуда инсаннийий саил Лазарни
гъаІкейна мисал***

¹⁹— Ыхъана катхуда инсан. Манкъве эн гыранын, гъамыд гейд ярашугъукан тюлибы аляу, гъар йигъыл' болун маджлисбы гъау.

²⁰ Ыхъана сайир Лазар донана саил, гьаІмаше мана катхудайни дарвазабишди кІане, ыІхнабише ыккы, къалирхъу ыхъа. ²¹ Манкъве маа гозет гьаъа ыхъа, ненкейе катхудайни суфраныке тика-лухма къаихъас, алятІу ман охъанас. Манкъусхъа, мед ыІхнабы илѐджес, хваабы хъадайле ыхъа.

²² Касиб раІгьматыкхъа аркІынийнкъаІ, маляикарше мана Ибрагьим идаagni хылибишейхъа хъиккы. Катхудар аркІынна раІгьматыкхъа, манар нюкьнейхъа кІейхына. ²³ Джегьеннеййир, аІзаб цІыцІааьанкъаІ, катхудайкІле, улеббы тикда сакІалау иляккыйнкъаІ, акъаІна, хылибишей Лазар сау аххына, Ибрагьим идааг къаджы.

²⁴ ГьаІрай гьавъу манкъве ивгьойн: «Ибрагьим дек?! РагьыІм гьезъэ залхъа; Лазар къахиле, манкъве, хыней тІили чуІва хъавъу, йизда миз серын хъезъэджен, дешда гьаІл, зы цІае гѐрхъанна!» ²⁵ Ибрагьиме ивгьойн манкъукІле: «Дихав йизда! КІел хъалеъэ, гьу йигъни ыІмрей анджах югун алятІу, амма Лазарей – писин. Инья мана рагьаІтдамишхъана, гьу меб аІзаб цІыцІааъа. ²⁶ Сайид: йишдийий вушди арайл' гейб кІорана къубий вобна гивхъу, шавуссе иненче махъа илгъичІес ыккан, мани суралер иняхъа илгъичІес ыккан, манчис имкан дешда».

²⁷ Манке катхудае ивгьойн: «Дек', агар махуІдхьей, Лазар къахиле йизди деккини хаахъа, ²⁸ чунки захъаб хьойрена чуба вобонбы, манкъве манбишис вассыре хабар гьеэ-ъэджен, сайиб чубаб ини аІзаб гьоолени джигэЙхъа гимабакІваджен!»

²⁹ Амма Ибрагьиме ивгьойн: «Манбишихъаб Муса ва мебын идаагар вобонбы. Манбишиле кІыры гьиледжен».

³⁰ Катхудае мед ивгьойн: «Деиш, Ибрагьим деккий! Агар гьабтІуйнбишда са манбишисхъа арые, манбише тувба гьааъас, иманыхъа хъавалес».

³¹ Манке Ибрагьиме манкъукІле ивгьойн: «Агар манбише Мусайхъа ва мебни идаагаршилхъа кІыры гьиделехьей, уІчІур хьихъа манбишисхъа арыйнкъулхъад иням гьаъас деш».

Фасил 17

ЫІсайн сабара ваъыІзбы

¹ ЫІсайе джуні шигьртаршикІле ивгьойн:
— Инсан азмишаъан кар гьаІкІеда хъалесын. Амма дерд мани инсаныс вухъес, шавукейей ман азмишхъай хъадайле! ² Манкъуни мей, са аджизна инсан диныле азмишау бынагьылхъа арчуйле, гарданахъа ёххаІн

къае хъау, дерягъей кІѳодтан гъайй югда эйхъий.

³Иляаке, шу гъиджооие гъаѳа! Агар йигъни чодже бынагъна иш гъавъуе, манкъус туІгъмат гъеэѳэ, тувба гъавъу, иманылхъа сакІалэѳэ, багъышеѳэ мана. ⁴Агар йигъни арайл манкъве вас йигІни йаІххъей писин гъауйе ва йигІни йаІххъей васхъа саркІыл ивгъуе багъышеѳэ, саІгъв гъау, – багъышеѳэ манкъус.

⁵ГъаІбабарше ТанрыйкІле ивгъойн:

– Йишин иням гъеххе хъеѳэ.

⁶Танрые ивгъойн:

– Агар вушун иням гъуІвайни денейква барабарда джад ыхъаейд, шоссе эгъес ахаІ гъайни джалгъайкІле: «Чииейке кокбишиква къопбишивхъе, дерягъейхъа оокІулэ», – манчин шу эйгъен гъаѳасын.

⁷Эгъес ки, шохъар экын эзана ва я вакъаІбы ухъан гъаѳана къул ворна. Вушди ненкъвейне, мана ишиле саркІылынкъаІ, эйгъе: «Телесюкра хъора, суфрайлхъа гюъре, кар охъне»? ⁸Эксина гъу манкъукІле эгъесын: «Зас охъанасын гъаІзреѳэ, гойне тюлибы бадал гъеѳэ ва зы кар одхъананкъаІ зас хидмат гъеэѳэ, гойне гъу охъне, илѳгъе». ⁹Гъу гыргыда йигъын буйрухбы вахтал' быкыр гъайни къулукІле эгъесынне «баракаллагъ ву»? ¹⁰Шунаб махуІб: гыргыда шолхъан

буйрухбы быкыр гьайнкъаІ, ивгье ки, ши кара ыІдяан къулар вобонбы, ши шалхъа гёохъана иш быкыр гъавъу.

***Ысайте йицІыре зигилнана
инсан темиз гъаба***

¹¹ ЫІса Иерусалимхъа сафарийс уххъаІнкъаІ, манкъуна йаІхъ Самариейни ва Галилейни сергдадыле абкІын.

¹² Мана хиваршини санчейхъа аккъанкъаІ, растына йицІыре зигилнана инсан хъары. Хилиджи манзилл манбы илёбзур вухъа.

¹³ Маа манбише ахтыйни сесеква ивгёйн:

– Ай ЫІса, Устад, шалхъа язух гьеэъ!

¹⁴ Манбы къавджу, ЫІсайте ивгёйн:

– Гьидорайин, кашисаршиКле гъаагвэйин.

Манче манбы йаІхъ ал'гъаанкъаІ, ыІхнабишике темизебхъайнбы. ¹⁵ Манбишди санкъве, вудж ыІхнабишике темизхъа къаджы, саркІыл, ахтыйни сесеква Гынишес хайир-дуъаІ гъавъу. ¹⁶ Гойнер ЫІсайни къелбишейхъа чокмишхъа, Манкъус джуна разывалла гъивхъар гъавъу; мана Самарийлы ыхъа. ¹⁷ Манке ЫІсайте ивгёйн:

– ЙицІыре дишде ыІхнабишике темизхъа? Нявхъа бес авхуйн ючІуЙре? ¹⁸ Бес гъайни санкъуле савагыйра наъасей манбишда

са джар сидаркЫл, Пынишис хайир-дуьаI гьидявьу?

¹⁹ ЫIсайе ивгьойн манкьукIле:

– Сугьоце ва йигьни йаIххьын гьоора. Йигьни инямын гьу хьуварка гьау.

***Ненкене Пынишена Паччагьийвалла
хъавалес?***

²⁰ СайаIххье фарисейарше ЫIсайке хьий-гынинкьаI, ненкене Пынишена Паччагьийвалла хъавалес, Манкьве манбишис джаваб хьиву:

– Пынишена Паччагьийвалла ашкарба хъавалес деш. ²¹ Эгьесыд деш: «Гьаама, мана вуджобна», ва я «Гьаама, мааьаб вобна». Чунки Пынишена Паччагьийвалла вушди арайл вобна.

²² Манкьве Джуни шигьртаршикIле сайид ивгьойн:

– МахуIбна вахт хъавалес, шос ыккыйка-наста тек са йигьыл' гейр Инсанна Дех къаджес; амма къаджес деш. ²³ Гьамыд эгьесын шокIле: «Иляаке, гьайняя», «Иляаке, гьооша». Амма няхъаджаб гьимаакIан, няаджар тIабал' гьимааьа. ²⁴ НяхуIдей хаIйбишей шимшак ыхыIнкьаI ишыгь гьийваджар, гьар суралхьа еймишехье, Инсанна Дехыр дюнйейлхьа саркIылыни йигьыл' махуIр

ихьес. ²⁵ Манкъус сифтада гейдын уцІурбы цІыщІаъас гьагу водонбы, мани насыланыр Мана къабыл' гьидяъасда.

²⁶ Инсанна Дех саркІылыи ни йигъбишилид махуІд ихьес, няхуІдей НуІгъ идаagni йигъбишил ыхъа. ²⁷ НуІгъ гамийхъа гюарасди йигъылхъа мей гыргынкъве одхъунийн, илѣдгъуйн, эвленмиш вухъа; манке хъабна НуІгъна тІуфан ва гыргыба манбы гъалак гъавъу.

²⁸ МахуІдуд ЛутІ идаagni деврил ыхъа: гыргыба одхъан, илѣгъа, илеще, масса гъеле, эза, хъийшал, хайбы аляъа вухъа. ²⁹ Амма ЛутІ идааг Содомгъанче хъигъичІуйни йигъыл' хаІйбишейнче цІайин, кукурдун гѣгъуй гѣгъу ва гыргыба гъалак гъавъу. ³⁰ Инсанна Дех ашкархъайнкъаІд, махуІд ихьес.

³¹ Мани йигъыл' гъащуре дахал' аху, карбы авуд хаа, манбы алятІас къиъмечІеджен, гъащуре чолэй, манар хаахъа симийкІалджен.

³² ЛутІ идаагна хъунаще кІел хъаейлейъ¹.

³³ Шавае джун джан гъиваджес гъаІракат

¹ 17:32 ГІынише бынагъбише авхъуна Содомна шагъар батмиш гъааъассе гъихъа, маляаике идааг ЛутІукІле хизануква манче гъихве ву ивгъу, гъамыд йаІххъыл' йыІкъалхъа илмяака ву тапширмишау. ХааІнче къаидхъуйни цІайин Содом гѣохъанааъанкъаІ, йыІкъалхъа саркІыл илейкына ЛутІна хъунаще къевани диракылхъа саркІыл.

гъаъас, манкъве ман акІанаъасын, ва шавае джун джан акІанау, манкъве ман уІчІуд хъаъас.

³⁴Зы эйгъен шокІле: агар мани хаІмде утагъей къоІрехъе, манбишда са аляртІасда, са ахвасда. ³⁵Агар къоІни хъунащейе янашеда тахыл’бы гивийхваІрхъей, манбишда са аляртІасда, манаса къалерчесда.

³⁶⁻³⁷Манке шигыртарше ЫІсайке хъийгІанан:

– Няане ихъес манбы гыргыда, Танры?

Манкъве мед манбишикІле ивгъойн:

– Няаъаде джендек вод, махъа къызгъун сайлен.

Фасил 18

СипІыринийий гъирйат дешди судйейни гъаІкІейна мисал

¹ЫІсайе, Джун шигыртарше гъаІммаше дуъаІ гъавъуйни ва умуд гъаакІан гъидявъуйни гъаІкІей, мисал аблявъу.

²Манкъве ивгъойн:

– Са шагъарей ГІынишиле гичІ гъидяъана ва инсанаршина гыІрмат гъидяджена судйе ыхъа. ³Гъамыр мани шагъарей са сипІырий йихъа. Мана херрана манкъусхъа ары, гъар йаІххъе ивгъойн: «АІдалатука зы йизди душманьке мудафиа гъеэъэ!» ⁴Хебба вахтна

манкъус ман гъаѣс ыккыйкын деш. Ахыр на-
тийджей вудже джукІле ивгъойн: «Зы ГЫни-
шиле гичІе дехъаейр, инсанаршина гыІрмат
гьидяджуейб, ⁵ини сипІырийн зы динджира
гъайсар дешда. Зы мана аІдалатука мудафия
гъейѣасда, агар махуІд гьидяуей, гъар йаІ-
ххъей арейле, манкъе зы вугънуцІ хъаѣс».

⁶Манке Танрые ивгъойн:

– Къийхъейей шокІле гьиджое гьирйат
дешди судйей эйгъе? ⁷Магар ГЫнишена иш
дешде вобна хаІм-йигъ Джулхъа гяаше ду-
ѣаІ гъааѣани инсанаршис, хылийвалилхъа
гьидяссер, аІдалатука манбишис кумаг
гъивъуй? ⁸Зы эйгъен шокІле: «Манкъве
манбишис гедж гьидяу кумаг гъаѣасын.
Амма Инсанна Дех гярийнкъаІ, дюнйейл
Манкъусхъа иман авайкесынне?»

***Верги саѣанкъунийий фарисейни
гъаІкейна мисал***

⁹Ысайте, джо иманнанбы гыІсаб гъавъу,
авхуйнбишихъа рычхандыква иляаканби-
шис, гъайна мисал аблявъу:

¹⁰– КъоІре адамий ыІбадат гъаѣс
маІгбадейхъа эбчІу. Манбишда са фарисей,
манаса – верги саѣана ыхъа. ¹¹Фарисей
гьийр илѣзур, вудж джука йишон гъаѣа,
иняхуІб дуѣаІ гъавъу: «Я ГЫниш, Валхъа

шукур! Зы авхуйнбишик – таланчиершик, имансызаршик, гьарамзадабишик, гьаІтда гьайни верги саьанкьук' – акар дешда. ¹²Зы уІлджумей кьоІни йаІххье сив адхьаххья ва гыргыни гелирике йицІни пайна са пай закатыс хьооле». ¹³Верги саьана мер йыІкьал' илэзур, хайбишилхья гичІен ул' алябтІас дяхаІ, кокси гета ивгьойн: «Я Пыниш, йигьни маргьаІматыке кьицІмайкІван зы бынагькар!» ¹⁴Зы эйгьен шокІле: мана инсан шенисанкьуле гейр хаахья гьалалра саркІыл. Чунки шавае вудже вудж гьеххера адхьаххья, мана гьуІрматыле кьеъэхьана, шавае вудж ахты хьидяу, ыккэйка, гьуІрматука эйхьена.

Ысайдхья кул'фатбы абайле

¹⁵Сабара инсанарше, Ыса манбишик хьетІасди мей, Манкьусхья джон кул'фатбы абайле вухья. Шигыртарше мед, ман кар кьаджы, манбишис туІгьматбы гьаьа ыхья. ¹⁶Амма Ысайте кул'фатбы Джусхья хьобтІул, шигыртаршикІлед ивгьойн:

– Вассыре, кул'фатбы Засхья абледжен, манбы саакІал гьимааьа, чунки манбы хьинненбишис вобна Пынишена Паччагьийвалла гёхья. ¹⁷Зы шокІле гьаІкІеда водон эйгье:

шавае Гынишена Паччагийвалла кул'фатэ хьинне кьабыл' гьидяаь, мана манчейхьа ненкеджар идечесда.

*Инсанаршина девлетий
Гынишена паччагийвалла*

¹⁸ ГьаIкимаршини санкъве ЫIсайке хьий-ганан:

– МаргьаIматнана МаьаIллим, гьаIммашийна ьIмыр мирасна алябIасди мей гьиджон зы гьаьас лязимда?

¹⁹ ЫIсайе манкьукIле эйгьен:

– Няьасде гьу ЗакIле маргьаIматнана ву эйгье? Гынишиле савагийра, гьашуджар маргьаIматнана дешорна. ²⁰ ВакIле насийгьаIтбы ацIанбыне: «Огърашийвалла гьимааь, гимекIа, хьуIмохьаI, гьорбишда шагдадыйвалла гьимааь, деккина, ед'ня гьыIрмат гьиваадже».

²¹ Манкьве мед ивгьойн:

– Зы джегийлийвалиле ман насийгьаIтбы гьивадженбы.

²² ЫIсайкIле ин кьайхьыйнкьаI, Манкьве ивгьойн:

– Вахьад сайид камын карод: гьиджое вахьад вод, гьргыда масса гьиле ва факьыраршис битIал гьеьэ. Манке аIршибишей

вахъаб хазна вухъес, манке хъора ва Захъар хъигъна ийкыре.

²³Амма мана инсан ин эхтилет къайхъы хаджалатэй эхъа, чунки манкъухъаб хебна девлет вухъа. ²⁴Ысайдже мана хаджалатэй къаджийнкъа, ивгъойн:

– Девлетнани инсанаршис гъимей да-гъамдае Гынишени Паччагъийвалейхъа эбчес! ²⁵Элбетте, девлетлийс Гынишени Паччагъийвалейхъа ичIуйле девайс вейбайни къоИнейхъа ивчес рагъаIтба вобна.

²⁶Ин эхтилет къайхъыйни инсанарше хъийганан:

– Бес манке шавуссене къаттихъанас ахаIс?

²⁷Ысайте джаваб хъиву:

– Инсанаршиссе имкан гъааъас дяхаIнчис, Гынише имкан гъааъа.

²⁸Пётре мед ивгъойн:

– Гъаайня, ши шахъад водунчике хыл' алябтIу, Вахъаб хъигъна ивийкар.

²⁹Манке Исайте манбишикIле ивгъойн:

– ШокIле Зы гъаIкIеда эйгъе: шавае хав, хъунаше, чуба, дек'-ед', кул'фатбы тек са Гынишени Паччагъийвал'ни мей къалебчес, манкъве ³⁰гъайни Ымрей манчиле гъеххеда алятIас, гъамыд аджалыле хъийгъа – гъаIмашейна Гынишеквана Ымыр къисмат вухъес.

***Ыса мер Джунн
аДжалыке йишон гъаџа***

³¹Къырагъылхъа хъобтІул джун йицІы-къваІр гъаІбабабы, Ысайе манбишикІле ивгъойн:

— КЫры гъелейин! ГъаІше ши алгъааІн-бы Иерусалимхъа ва Инсанни Духайни гъаКІей идаагарше гъиджое оодкІун, ман ихъесын. ³²Мана мааџар хъилесда динсизар-шини хылехъа, Мана джазабишейхъа арчес, мацхара гъаџас, Манкъулхъа тюбы аляџас. ³³Гъамыр чуІмкюка гетасда Мана, хъийгъар гикІасда. Гойне хъебыдъэсди йигъыл' Мана сагъ хъихъес.

³⁴Амма гъаІбабабишис инчике гъидджуд башда дехъайн, чунки Ысайе ивгъойни кал'мабишда маІъна манбишис сирей ав-ху, ва къайхъыйн манбишис илдидхъы-рыйн.

***Иерихонхъа акъяанкъаІ, Ысайе
быІркыІнкъуни улеббишис
ишыгъ сакІалау***

³⁵Иерихонус Мана дѣлес хъехъенкъаІ, манкъусхъа йаІхъыІни къырагъыл' гюџур садакъа гъехъана са быркыІна хъызаххы.

³⁶ АцІахъа ки, яныйле халкъод ал'гъааІ, манкъве хыйгІанан:

– Гьиджоне эйхье?

³⁷ Манбише ивгьойн манкъукІле:

– Назаретейнче Ыса ворна алгъааІ.

³⁸ Манке манкъве гъаІрай гъавъу:

– Давудна Дех Ыса! РагъыІм гъеэъэ залхъа!

³⁹ Гьийб гьоогъаранбишис ыккыйкынна мана сесдана гюараъас; амма манкъве сыкІыл'баб ахтыба гъаІрай гъавъу:

– Давудна Дех! Залхъа рагъыІм гъеэъэ!

⁴⁰ Ыса даянмишхъа, мана Джусхъа хъалес бирмиш гъау. БыркыІна Джусхъа хъарийнкъаІ, Ысайе хыйгІынийн манкъуке:

⁴¹ – Гьиджон вас Заке ыккан?

Манкъве ивгьойн:

– Я Танры Ыса! Зас улес ишыгъ хъады ыккан!

⁴² Ысайе манкъукІле ивгьойн:

– Улеббишис ишыгъ хъален! Йигъни иманын гьиваджуна гъу.

⁴³ Ва Манкъуни улеббишис гъамани мугълетей ишыгъ хъады, ва мана Гынишис дуъаІ гъааъа, Ысайни хыгъна аркІын. Гыргыни халкъыкІле ин карамат къаджы, Гынишис хайир дуъаІ гъавъу.

Фасил 19***Ыса Закхейсана мигманна аху***

¹Гойне Ыса Иерихон шагъарейхъа ичӀу, манче алгъаӀ ыхъа. ²Маа девлетнана Закхей донана, гъамыр верги саъанбишди вукӀлелна, са адамий ешемишехъений. ³Ыса тӀабал' гъаъа ыхъа, къаджес, гъамыр ацӀахъес гъащуге Мана, амма бойихъа кӀыл'ра ыхъайхъа гора, халкъыни арайл манкъуссе Ыса къаджес дяхыӀна. ⁴Манке, Ыса къаджесди мей, гъихъа къадархъун, илхъичӀуна инджил'ни йивылхъа, чунки Ыса мани йаӀххъынний ал'гъааӀс ворна. ⁵Ыса, махъа гъирхъырийнкъаӀ, агъалла иляккы, ЗакхейкӀле ивгъойн:

– Закхей, телесюкра къыӀичӀе агъина, чунки къыйна Зы йигъни хаа ахвас лязимра ворна.

⁶Мана телесюкра йивыле къыӀичӀу, гейбни шадваликва манкъве Ыса мигманна къабыл' гъауна. ⁷Ина иш къавджийн гыргынбы – Ыса бынагъкар инсанни хаахъа мигманна аркӀыний – гибгъылыӀнбы Манкъуни гъаӀкӀей писба йишон гъаъа.

⁸Закхей мер илӀзур ТанрыйкӀле ивгъойн:

– Танры! Зы йизди малан сура факъырар-шис гылес, агар Зы пылӀй алдамишауна

ворхъей, ёкъни йаІххъе гъеххеда сакІа-лаъас.

⁹ Ысайе ивгъойн манкъукІле:

– Къийна гъайни хаалхъа гъиваджий хъады. Чунки мана, Закхейир, Ибрагъим идаагна дех ворна. ¹⁰ Инсанна Дех ары ворна йаІххъыле къагъирхъуна тІабаляъас, гъамыр гъивааджес.

***КІынягъаІни манатаршини
гъаІкейна мисал***

¹¹ МанбишикІле ин къайхъыйнкъаІ, аблявъуна сайиб мисал: чунки Ыса Иерусалимыс дёлес хъехъе ыхъалетти, сабаранбише фыкыр гъавъу ки, сыкІыл’ни вахтале ГЫнишена Паччагъийвалла гъвалес. ¹² Ва Манкъве ивгъойн:

– Асылнана, насылнана са инсан акъаІнани оІлкайлхъа сафарийс гъаркІын, джуни оІлкайл вудже падишагъийвалла алябтІас ва гойне авхъуІна сакІалас. ¹³ Манкъве йицІыйре джуна къул хъотІул, манбишис йицІыбле кІынягъаІна манат гъиву ва ивгъойн: «Зы саркІыл хъалес маа ман пул хайир гъилесди ишейхъа гиххъе». ¹⁴ Амма Манкъуни миллетис мана ыккан дешдий ва манчихъа гора хъигъна элчийер къахову, акъаІнани оІлкайл эгъес ки, манкъве

шал' угъа падишагъийвалла гъавъий шас девканна.

¹⁵ Мана оІлкайна падишагъийвалла аляб-тІу саркІылынкъаІ, джусхъа хъобтІулуйнбы пул гъивойн къулар, ацІахъес ки ненкъве гъиджо хайирнана ишей къавджу.

¹⁶ Церрийнкъве ары ивгъойн: «Падишагъ, гъу засхъа гъивойни кІынягъаІни мантан, йицІыбле кІынягъаІна манат къазанмиш гъавъу». ¹⁷ Манкъве ивгъойн джуни къулукІле: «Баракалла, югна къул! КІыл'ни ишей гъу ыІътибарука ыхъайхъа гора, васхъа идара гъааъас йицІыбле шагъар хъооле».

¹⁸ Гойне хъарна къоІръэсда къул ва ивгъойн: «Падишагъ! Йигъни кІынягъаІни мантан хъобле кІынягъаІна манат къазанмиш гъавъу». ¹⁹ Ва ивгъойн манкъукІле: «Гъу хъони шагъарыл' угъа идарачий ихъес».

²⁰ Хъебыръэсда къул хъары ивгъойн: «Падишагъ! Гъаайна йигъна кІынягъаІна манат. Зы мана, кІатІарей гъибкІыр гъивааджуна. ²¹ Зы вале гичІе ыхъа, чунки гъу залымна инсан вор: алятІавод, гъиджое гидиххы, хъийшалод, гъиджое идезу».

²² Падишагъе джуни къулукІле ивгъойн: «Зы вас йигъни эхтилетиква диван гъааъас, вугънуцІна къул! ВакІле ацІаний ки, зы залымна инсан ворна, алятІан, гъиджое

гидиххы, хыйшалан, гьиджое идезу. ²³ Ня-
ъасде гьу йизын пул хайир хъалесди ишей-
хъа гидиххы, зы саркылынкъаI, ман
къазанджиква алятIас?»

²⁴ ОIгийл илѳбзурни нукараршикIле ив-
гьойн: «АлебтIе манкъуссе кIынягъаIна
манат ва йицIыбле манат къазанмиш гъав-
ъуйнкъусхъа хъивле».

²⁵ Амма манбише эйгъен: «Падишагъ! Ахы
манкъухъаб йицIыбле кIынягъаIна манат
вобна». ²⁶ «Эйгъен шокIле: шавухъадей вод,
манкъус мед гилесын, шавухъадей деш,
манкъун водунуд алятIасын. ²⁷ Йизын душ-
манар, шавусей зы манбишда падишагъ
ыхъай дийкын, хъавале иняхъа ва йизди оI-
гийл гьабтIе».

²⁸ Ин эхтилет гъау, ЫIса гьоргъурна гьи-
хъа – Иерусалимхъа илхъичIес.

ЫIса Иерусалимейхъа иккечIе

²⁹ Зайтинни донани сувакни Бетпагийяйс
ва Бетанийяйс дѳлес хъихъайнкъаI, гыхъа
Джуна къоIре шигьрт къахову. ³⁰ Манби-
шикIле ивгьойн:

– Шени сурал'ни хивейхъа вакIне; эб-
чIийнкъаI маа шосхъа ненкеджар ва гъащу-
джар илдыхына автIулна мекIвна аIмале
авайкес; ачмиш гъавъу, мана иняхъа хъавале.

³¹ Агар шоке хъидгын гъаџана ыхъае: «Ня-
ъасде аІмале ачмиш гъавъу, гъоотІал?» –
манкъукІле эгье ки, – «Мана Танрыйс
лязимба вобна».

³² Къаховуйнбы гъабкІынийнбы ва Ман-
къве няхуІдей ивгъу, гъамахуІдыд авайкыйн.

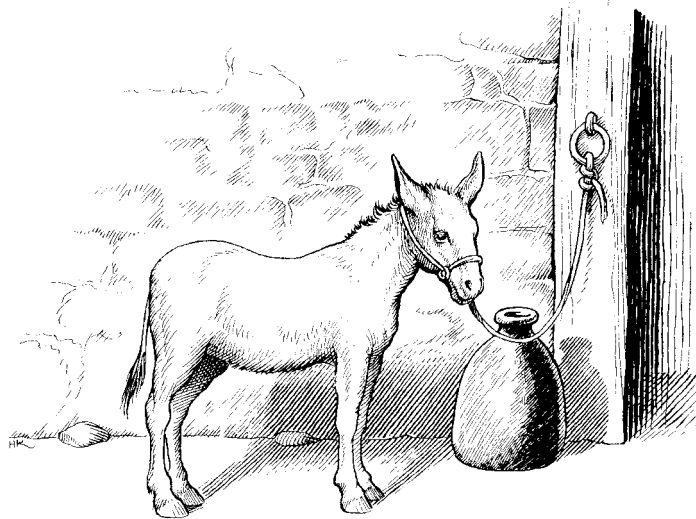
³³ Манбише хам аІмале Ысайсхъа хъавайле,
манчини эйсибише манбишике хъийган:

– Нишисде шу хам аІмале ачмиш гъааџа?

³⁴ Манбише джаваб хъеле:

– Мана Танрыйс лязимба вобна.

³⁵ Манбише хам аІмале Ысайсхъа хъа-
вайле; манчини йыІкъалхъа джон тюлибы
гиххы, угъахъар аляуна Ыса. ³⁶ Мана

АвтІулна аІмале

йаІххъын ал’гъааІнкъаІ, маани инсанарше Манкъуни оІгийлхъа джон тюлибы гедачче ыхъа. ³⁷ Мана Зайтинни сувани энишисхъа дѣлес хъихъайнкъаІ, маа Манкъун хеббанан шигыртар, гейдын маІѣджузабы къаджийхъа гора, шадба, ахтыйни сесбишиква ГЫниш таІърыфламиш гъаъа гибгъыл. ³⁸ Гъамыд ивгъойн:

– ГЫнишени дойиква арына Падишагъ мубаракра ихъена!

АІрше саламатийвалла вухъена,

ГЫнишис – хайир дуъаІ!

³⁹ Маани сабара халкъыни арайлни фарисейарше ЫІсайкІле ивгъойн:

– МаъаІллим, Йигъни шигыртаршикІле эгъе ки, манбы махуІб йишон гымааъадже.

⁴⁰ Амма Манкъве манбишикІле джавабна ивгъойн:

– Зы шокІле эйгъен, манбы сесдена гивъурей, къаебише гъаІрайбы гъаъас!

ЫІса Иерусалимхъа геще

⁴¹ Мана, гырхъыр шагъар къавджийнкъаІ, гиргъылна манчихъа геще. ⁴² Манкъве ивгъойн:

– Яа, вакІлеб къийнийни гъайни йигъыл’ вацІавхъанахый нишикейе валхъа

хъавалесда саламатыйвалла вухъес! Амма гъаІше мана йигъни улеббешике дюглебба вобна. ⁴³ Душманын йигъни гъихъийъалла сангарбы аляийн йигъбы хъалес, ва гъар сурале гъу мугъасирейхъа алябтІас; манбише гъу гъар сураке гъоочІанасда, ⁴⁴ йигъын кул'фатбы йигъни баругбишди аб гъалакааъас, къае къаейл угъа вассарас деш, чунки вакІле гъу гъивааджесди мей Пыниш арына вахт даацІавхъана.

***Ысайте маІбадейнче алвер
гъаъанбы хъыгъааъа***

⁴⁵ Ыса манке маІбадейхъа ичІу, гиргъылна маа кар илещенбы ва кар масса гъеленбы хъыгъааъа ⁴⁶ ва манбишикІле эйгъен:

– ОдкІун водон: «Йизын хав ыІбадат гъаъан хав ихъес». Шу мед ман къачахаршини ахнайлхъа сакІал гъау!

⁴⁷ Гъамыд гъар йигъыл' маІбадэй Ысайте ваъыІзбы гъау. ВукІлелин кашишар, къанунчийер ва халкъыни вукІлелинбы Мана гъалакааъас багъна тІабал' гъааъа вухъа. ⁴⁸ Амма манбишисхъа махуІбна, джон ният быкраъасда, мугълет гидёохъе вухъа, чунки гыргыни халкъын, Ысайк' атІибкъын, Манкъуле кІыры гяххъа ыхъа.

Фасил 20**«Шаване Вас эхтияр гъиву?»**

¹Са йигъыл' маГбадеЙ Ысайе халкъ хаІр хъаѣанкъаІ, хошна хабар гъооленкъаІ, махъа Манкъусхъа вукІлен кашишар, къанунчи-йер ва гъаІкимар абы, ²МанкъукІле ивгъойн:

– ШакІле эгъе ки, нени эхтиярукане Гъу иш гъааѣа ва шаване Вас ман эхтияр гъиву?

³Манкъве джавабна манбишикІле ивгъойн:

– Зынад шолхъа суал гъилес: ийгъейин ЗакІле, ⁴ЙаІгъейин хъян алятІуй хаІйбишикене ыхъа, нейид – инсанаршике?

⁵Манбише джони арайл маслягъаІт гъавъу:

– Агар ши ивгъей: «ХаІйбишике» – Манкъве ивгъесын: «Нягасде бес шу манкъулхъа инанмиш девхъа?» ⁶Амма ши ивгъей ки, «инсанаршике», гыргыни халкъын ши дашкъалагъ гъааѣас¹, чунки халкъ ЙаІгъейе идааг ыхъайлхъа, инанмиш ыхъайн.

⁷Манбише ивгъойн:

– Ненче ыхъай шакІле аѣа деш.

¹ 20:6 Дашкъалагъ гъаѣас – къаебишик авур хъаѣас.

⁸Манке Ысайте манбишиклe ивгьойн:
– Манке Зынад ивгьес деш шавни эхтия-
рукае Зы ина иш гьааъа.

*Тымлени багъейни тЫмыл'чершини
гьаИкейна мисал*

⁹Гиргьылна Мана халкъыс иняхуИбна мисал йишон гьааъа:

– Са инсане адчийн тЫмлен багъ, гойне ман тЫмыл'чершисхъа кираныс хъиву, хылийни вахтыс меннякъаИ аркИын. ¹⁰ТЫмыл' саъана вахт хъабийнкъаИ, тЫмыл'чершисхъа гехъан тЫмыл' алятIас къаховуна джуна къул. Амма тЫмыл'черше къул гету ва гьиччуд гьидёо сакIалауна. ¹¹Манке Манкъве къоIгъэсда къул къахову. Амма манбише манар гету, бейъабыр гьау, гьиччуд дена авхъуИна сакIалау. ¹²Сайир хьебыръэсда къул къахову. Манар манбише яраламишау, гьоорхъурна. ¹³Манке тЫмылени багъни сагьибей ивгьойн: «Гьиджон зы гьаъас? Зас гейр ыккана дех къахилес; мумкун вобна, мана къаджы, манбишис наш хъихъес». ¹⁴Амма тЫмыл'чершиклe сагьибна дех къаджы, джони арайл маслягьаИт гьааъа ва эйгьен: «Ина тЫмлени багъна варисор, дора мана гикIас, гьассыре тЫмлен багъ шас эхведжен». ¹⁵Манбише,

т҃ымлени багъейнче сагъибна дех хъыгъагъу, гикІуна. Ини гъадисабишиле хъийгъа т҃ымлени багъни сагъибей манбишик гъиджон гъаъас? ¹⁶СаркІыл хъары, манкъве т҃ымыл'чийер гъалакааъас ва т҃ымлен багъ мебынбишисхъа кираныс хъилес.

Ин эхтилет къайхъы, манбише ивгъойн:

– МаІхдун ненкеджад дехъен.

¹⁷Амма, ЫІса манбишихъа иляккы, ивгъойн:

– Бес одкІунийнчина маІна гъиджон вобна: «Устадарше къабыл' гъидявъуна къае, баругани вуттул' эн ваджибна къае вухъа»? ¹⁸Гъайни къаейлхъа къаирхъуна гъащу ыхъаейр, мана гъийхваІрасда, шавулхъае мана къае къаибхъу, манчин мана эзмишаъасда.

¹⁹Къанунчийершис ва вукІлекни кашешаршис ыккыйкынна Мана гъамани саъаІтей аххъас, амма халкъыле гичІ хъебхъа; манбы башда вухъайнбы ки, ЫІсайе аблявъуна мисала манбишди гъаІкІей вухъа.

Кесарын кесарысхъа хъиле

²⁰Манбише диххъатука Мана гозет гъаъана, ва Манкъусхъа быІгътанчийер йаІххъыл' гъааъанбы, джо югун иманнан инсанар хъинне гъавгу, са кал'майл' угъа мана тахсиркар

гъаѡас, манке аххъы гъаІкимни ва сардар-ни хылахъа джаза гывлесди мей хъилес.

²¹ Манбише Манкъуке хъийГанан:

– МаъаІллим, шакІле ацІан ки, йигъын эхтилетбы гъаІкенбы водонбы, инсанар-шис акъватІайвалла гъидявъу¹ Гъу манби-шис хъобкуна Гынишена йаІхъ гъаагва.

²² Ши кесарыс верги хъивой къануне гъа-гване водон ва я къанунун манчис къада-гъане гъааъа?

²³ Манкъве, манбишди макарыке агагъ вухъа, эйгъен:

²⁴ – ЗакІле динар гъейгейин: шавунае манчил угъана шикыл’ ва одкІуний шавуней?

Манбише джаваб хъелен:

– Кесарынбы.

²⁵ Манке Манкъве манбишикІле ивгъойн:

– МахуІдхъей, кесарын кесарысхъа хъиле, Гынишенед – Гынишесхъа.

²⁶ Манбишиссе Мана халкъыни оІгийл’ джавабыл’ угъа аххъас дяхаІна, гъамыб Манкъуни джавабыле матебхъа, манбы кІитІоокІаланбы.

¹ 20:21 Инсанаршини арайл джураалла гъидявъу, инсанаршис къабыл’хъесын карбы гидяу, инсанар барабарба авхъу.

***ГьабтІуйнбишин учІуІб
хъебхъайни гьаІкІей***

²⁷ Манке Ысאיםхъа ахыратни йигъыл' инсанни учІуІр хъихъайлхъа иням гьидяъани саддукейршике сабарабы абы, Манкъуке хъийгІынийн:

²⁸ — МаъаІллим, Муса идаагэ шас одкІунийн: агар хъунащенана адамий зурят дена раІгьматыкхъа аркІыней, манкъуна насыл давам гьааъасди мей хъикІуинкъуна чодж мани сипІырийква эвленмишхъес. ²⁹ ЙигІыре чуба вухъа: цІеррийна даватбы гьау, зурят дена хъикІуна. ³⁰ Мани хъунащеква эвленмишхъана къоІръэсда чодж, манар зурят дена хъикІуна. ³¹ Гъайтына мана хъебыръэсди чодже, ва гыргыба йихъырса зурят дена гьабтІыинбы. ³² Гыргыни чубишиле хъийгъа хъунащер хъийкІуна. ³³ МахуІб, манбы учІуІб хъебхъайнкъаІ, мана ненкъуна хъунащене йихъес? Ахы мана йигІынкъуна сана хъунаще йихъа.

³⁴ Ысайте джавабна манбишикІле ивгъойн:

— Ини дюнйейни инсанаршини санбише едар гьааъа, санбы адамершис гьавайкІан. ³⁵ Амма гьабтІыиле хъийгъа, учІуІб хъебхъес лайикъынбы учІуІб хъейбахъе. Мани ыІмырей манбише едар гьааъа деш, ва

адамийершис гъвайкІан деш. ³⁶ Мани ыІ-
мырей манбишихъад гъабтІый дешин, ма-
ляикаршиква барабарба манбы аІджал дена
воохье ва уІчІуб хъебхъайле хъийгъа Гыни-
шен кул'фатбы воохье. ³⁷ ГъабтІуйнбишди
учІуб хъебхъайни гъаКІей гёбхъанни коле-
ква йишон гъаѣанкъаІ, Мусайе гъагу ва
манкъве ивгъойн: «Танры – Гынишорна
Ибрагъимна, Гынишорна Исакъна, Гыни-
шорна Якъубна». ³⁸ Мана гъабтІуйнбишда
Гыниш дешорна, сагъымбишда Гыниш
ворна, чунки гыргын Гынишин инсанар
сагъынбы вобонбы.

³⁹ Манчини гъаКІей сабара къанунчийер-
ше ивгъойн:

– МаѣаІллим! Гъу гейд югда ивгъу.

⁴⁰ Сайид Манкъуке нишике джад хъид-
гынбы гъаѣас санкъвейджад джуръаІт гъи-
дъийн.

Месигъ Давудна дех дешорна

Манкъве мед манбишикІле ивгъойн:

⁴¹ – Наѣасей инсанарше эйгье – Месигъ
Давудна дех ворна? ⁴² Вудже Давуде Забур-
ни китабей ивгъо дишде: «Танрые ивгъо
йизди СагъибыкІле: Йизди гъаттахъани
хылени сурал' гюъре, ⁴³ Зы йигъын душма-
нар Йигъни къелик авхъа хъавалес мей».

⁴⁴ МахуИд, Давуде МанкбукІле джуна Сагьиб ву ивгьу. Бес няхуІрей Месигь Давудна дех эйхье?

Къанунчийершиле аІгьтият гьезэ

⁴⁵ Мааьни гыргыни халкъын кІыры гьеленкъаІ, Манкъве джуни шигыртаршикІле ивгьойн:

⁴⁶ – Къанунчийершиле аІгьтият гьезэ: хылийни безекнани тюлибишей ивийкырый, базарбишди майданбишей гьыІрмат гываджес гьелен саламбы къаблягьий, си-нагогбишей ва маджлисбишей къалидын джигабы аххы гивъырый, манбишди гейд хошуна хъайленбы. ⁴⁷ Манбише сипІыраршин хав-уджагь ойхъан, акъватІайвалин хылийн дуьаІбы гьаъа ва манчике манбишда джаза йыІкъ хьоохье.

Фасил 21

СипІырийн садакъа

¹ Иляккы, МанкбукІле къутйейхъа незир гийхьен, катхуда инсанар къавджу. ² Сайир махъа къоІбле шегьий гивхына касибна сипІырий къайджи. ³ Манке ивгьойн:

– ШокІле Зы гьаІкІеда эйгье ки, гьайни касиб сипІырийе незир гыргынкьуле хедда

гиххы. ⁴Чунки гыргыни авхуйнбише, геххеда джохъад кар ыхъа, Гынишис незир гиххы, манкъе незырыс гиххыйн шегыйбы мед манкъыс джени яшайишис лязимданий водонбы.

*Ысайе дунйейк гыджо ихъес
ыхъай йишон гъаба*

⁵Сабаранбише маъбадни гъаКей йишон гъаанкъаI ивгъойн:

— Эн югни къаейке вод аляу, ва хедда Гынишис незирна адын гыранын ядигарбы вод.

Манке Ысайе ивгъойн:

⁶— МахуIдын йигъбы хъалес ки, шокIле къеджени ини маъбадыке къае къаейл' угъа аахвас деш ва гыргыда ман дагъылмишау ихъес.

⁷Манбише хыйгIынийн Манкъуке:

— МаъаIлим, ненкене ман ихъес? Ман кар ихъес ыхъай нишикене ацIахъес?

⁸Манкъве джаваб хъиву:

— АIгътиятука вухъейин, иляаке, шу алдамиш гымаабаджен, чунки гейленбы Йизди дойил аблес ва эгъсын: «Зы Мана ворна» ва я «Вахт хъабна»; манбишди хъигъна имаакIан. ⁹Ва шокIле давъаIбишди ва я усйанбишди гъаКей къайхыйнкъаI, гичI

хъймоохъейин, чунки ман ишбы гъихъа ихъес, амма манбы гъале ахыр дешодон.

¹⁰ Манке манбишикІле Манкъве ивгъойн:

— Миллет миллетил угъахъа, гъуІкумат гъуІкуматылхъа сугъоцас. ¹¹ Манке ихъесынбы чІекІын чІиебишин ийкырийбы, йыІкын чІирвал’бы, мысвалла гейдни джигабешей, дагъамын гъадисабы хъалес, хаІйбишиле хедда аІламатбы гъалес.

¹² Амма ин карбы ихъесынчиле гъихъа шу авхъасынбы гейдни зулумейхъа: Йизди дойил алла синагогбешей шос диван гъаъас, душтагъбешейхъа ааъас, маджбур гъааъасынбы падишагъаршини, сардараршини оІгийл джаваб адхъас. ¹³ Манке Йизди гъаІкІей шагъадывалла гъааъас вахаІ шоссе. ¹⁴ ЙикІбешей утІум гъеъэ ки, хъилесди джаваббешда фыкыр оІгийке гъааъас деш. ¹⁵ Чунки Зы шос аІкІел гъооле, гъамыд мизелхъа маІхдун эхтилетбы гийхъе ки, вушди душманаршини санкъуссе джар эксина илѐзарас, шу ивгъойнбы батІил гъаъас ахаІс деш. ¹⁶ Шу вушди душманаршисхъа меб вушди декярше, едярше, чубише, гугъарбише, достарше хъивлес; ва вушун сабаранбы гъатІасынбы. ¹⁷ Гыргынбишис Йизди Дойихъа гора шу къавджес вуккуйканас деш. ¹⁸ Амма вушди вукІул’бишиле са чІаІрна

дена кам вухъес деш. ¹⁹ Шу, вушди сабырани гуджуква, вушун рыгъбы алятас.

²⁰ Иерусалим къошунбишиква мугъасирейхъа алябту къавджийнкъа, ацлахъе ки, манчин вирана вухъай дѣлес хъихъа водон.

²¹ Мани вахтал' Ягъудейинбы сувабишилхъа гъейбхеджен, шагъарейинбы манче хъигъебчеджен; хиваршейбынбы махъа гымааканджен. ²² Чунки ман джазайн йигъбы, гыргыда одкунийнбы ихъес ву, хъадынбы.

²³ Мани йигъбишил вухънени ва муху гѣохъаани едаршис йыккын ыкарбы ихъес, чунки дюнйейлхъа хебна дерд хъавалес, гымыб Гынишена джаза мани миллетылхъа кявалес. ²⁴ Турни галике манбы гылак вухъес, есирарна гъарни миллетбишисхъа вуккэйс; ва Иерусалим динсызарше, манбишда вахт быкыр вухъес мей, къелбишиква тапталамиш гыаъас.

²⁵ Манке верыгъей, вузей, хаинебишей гейдын аламатбы гягвас, чиеел мед миллетбы дерягни мыртаршини сесен, гыай-куюн чеш-баш гыаъас, дердейхъа аъас. ²⁶ Гичин, хъабкынийн инсанар дюнйейлхъа уххъаини дагъамийвал'бишди огийл аджиз гыаъас, чунки аршен къудрат кыл' хъихъес. ²⁷ Манке манбишикле джунни хебни къуватей ва шогъратей гымыл'бишил угъа

алгъаана Инсанна Дех къаджес. ²⁸ Ман гыр-гыда ишбы эйхье гидгылынкъаI, хъобку хъебхъейин, вукIул'бы сугъоцеъэйин, чунки вушун азад вухъай дёлес хъихъес.

Инжилни йивылхъа иляаке

²⁹ Гъамыб Манкъве манбишис мисал аблявбу:

– Шу иляакейин инджил'ни ва гыргыни йиваршихъа. ³⁰ Манчин ярпагъ ачмиш гъавбу къоодженкъаI, шокIле ацIахъен ки, къыIл дёлес хъихъа водон. ³¹ Мани къайдайл Зы эйгъенбы эйхье гидгылынкъаI, ацIахъе ки, Гынишена Паччагъийвалла дёлес хъивхъа вобна.

Мугъурба вухъейин

³² ШокIле Зы гъаIкIеда эйгъе: ман Зы эйгъенбы, гъаIшдийна инсанаршина насыл гъабтIу, арайле тарг вухъессе гыхъа, ихъесынбы. ³³ Чиебы, хайбы батмыш ихъесынбы, амма Йизын джуваббы батмыш дехъесынбы. ³⁴ Агътиятука вухъейин ки, гейдни одхун-илёдгъийн, кынавалин, хаани, уджагъни пешебишин ахыратни йигъыл' вушун йикIбы йыIкъ хъимедахъеджен, гъамыд ман йигъ шолхъа хабар дена хъималеджен. ³⁵ Чунки ман йигъ дюнйейл

ешемиш воохъенбишди гыргынкъулхъа хъалесын. ³⁶Манчихъа гора Инсанни Духайни гыйб илѣозарасди мей, хъалесди гъайни гыргыни дагъамийвал'бишике къаттивхъанасди мей, гъаІмаше мугъурба вухъейин, дуъаІ гъеэъэин.

³⁷ЫІса гъар йигъыс маІъбадей ваыІзбы гъеле ыхъа, эхъал' мер, хаІм алягъасди мей Зейтин ву донани сувалхъа гъайкІан ыхъа.

³⁸Гъамыд, чакда мичІейд, Манкъуле кІыры гылес маІъбадысхъа гыргын халкъ садайленин.

Фасил 22

Ягъуда Искарите ЫІсайс хиянат гъаъа

¹Балатий идябчу хъеджуйни гынейн, пегъриз донан, хедын йигъ дѣлес хъехъе ыхъа. ²ВукІлел'ни кашишарше ва къанунчиерше халкъыни гичІин няхуІр ыхъэйр ЫІса гикІасда тадбирний тІабал' гъааъа. ³ЙицІукъаІни гъаІбабабишди санкъуни, Ягъудайни, Искарот ву донанкъуни, джанейхъа иблис эчІен. ⁴Мана вукІлел'ни кашишаршисхъа ва маІъбадни къаравуляршини гъаІкимаршисхъа ЫІса манбишди хылехъа няхуІре хъилес, маслягъаІтыс гъайкІан.

⁵Манбы шадоохье ва манкъус пул гйлес
 маслягаІтылхъа хъавайле. ⁶Ягьудайе манби-
 шис джаваб гьеле, гьамыр къулайквана мугь-
 лет тІабаляаъа гийгьал, инсанар дешданкъаІ,
 ЫІса аххы манбишди хыলেখъа хьилес.

Пегьризын эхъалийн идхьун

⁷Балатий идябчыйни гынейбишин, пегь-
 ризын къурбанна эмлиг гёокІан йигь хъады
 гьийхьар. ⁸ЫІсайе, Пётрый Югъанис къахо
 ву, ва ивгьойн:

– Гьидора, шас эхъалийн пегьризын охъа-
 насын кар гьаІзыр гьезэ.

⁹Манбише мед Манкъуке хьийгІынийн:

– Няане шалхъа эхъалийн идхьун гьаІз-
 райй бирмишаъа?

¹⁰Манкъве манбишикІле ивгьойн:

– Шу шагьарейхъа эбчІуйнкъаІ, шосхъа
 парчука хьян ыккэйкана инсан растына
 хъалес. Манкъухъаб хьигьна гьидорайин ва
 мана ичІуйни хаахъа шунаб эбчІейин. ¹¹Ма-
 ни хаани сагьибкІле эгье: «Ваке йишди
 маъаІллиме хьийгІанод: Зы йизди шигьр-
 таршиква эхъалийн пегьризын одхьуний
 гьаъасда хаана гоз' няане?» ¹²Мани инсане
 ивгьойн: «Угъа шос, гьаІзир гьавъуна, хьбна
 хаана гоз' гьаагвас; маъад пегьризын эхъа-
 лийн одхьуний гьаІзир гьезэ».

¹³ Пётр ва Югъанис йаІххъыл' гъавъийни джигэйхъа абкІынийнбы, эйгъени къайдайл гыргыда ыхъа, ва манбише пегъризын идхъун гъаІзир гъау.

¹⁴ СабаІт хъабы гьибхъырийнкъаІ, Ыса ва Джукан гъаІбабабы суфрайлхъа гивъурийнбы. ¹⁵ Манке Манкъве манбишикІле ивгъойн:

– Зас гъивлесди джазайле гъихъа пегъризын эхъалийн одхъуний шока са суфрайл' гъайй йизын хедын дилегний водон. ¹⁶ Зы эйгъен шокІле, сайид, инчиле савагъийда, пегъризын одхъуний Гынишени Паччагъийвалей, мана иш вухъес мей, Зас къисматда дешодон.

¹⁷ Гойне Манкъве, Гынишес шукур гъавъу ва шарабна джам алябтІу, ивгъойн:

– Къаблейгъэ мана ва вушди арайл битІал гъеээ. ¹⁸ Зы эйгъен шокІле: Гынишена Паччагъийвалла хъидябы тІымылен шараб Зы илэгъас деш.

¹⁹ Гойне Манкъве гыней алятІу, Гынишес шукур гъавъу, гъадкъур, хъивойн манбишисхъа ва ивгъойн:

– Ина Йизда къаркъала вобна, вушди мей къурбанна гъоолена. Ман, Зы гъаъан, шунад Зы кІел хъалаяийни мей гъеээ.

²⁰ Эхъал'ни одхъуныйле хъийгъа, Ысайте шарабна джам алябтІу, ивгъойн:

– Ин шараб – вушди йаІххъыл’ кІяаъасди Йизди эбаква утІум гъавъуна Цебна Разывалла¹ вобна. ²¹Гъаама, Зы масса гъеленкъун хыл’ Заква са суфрайл водон. ²²Инсанна Дех, няхуІдей одкІун, Джуни йаІххъын ал’гъааІ ворна, амма вай манкъуни гъаІлас ки, шавае Манкъус хиянат гъау!

²³Манке манбы сана санкъуке хъидгІын гъаъа гибгъыл:

– Йишди арайл ман хиянат гъаъасда гъашуне ворна?

Гъашуне эн херна?

²⁴Гъамыд манбишди арайл гидгъылыйн гыІдджат: ненане манбишди арайл эн херна гыІсабехъе? ²⁵ЫІсайе манбишикІле ивгъойн:

– Миллетбишди падишагъарше джони миллетбишил угъа паччагъийвалла гъааъа, ва ненкъвейе джуна гъуІкум гъаагва, халкъын манкъукІле «хайирхагънана» ву эйгъе. ²⁶Амма шу манбишик акар дешинбы: вушда некке херна кыл’на хъинне ихъес ыккан, гъашуе вукІлел’, мана шос къелилийвалла

¹ 22:20 ГІынишена Джуни миллетиквана цебна разывалла.

гъааъана хьинне ихъес лязимра. ²⁷ Иляке-йин, гъашуне гейр гъеххера: суфрайл' гюъурнана ва я къелилийвалла гъааъанана? Бес суфрайл гюъурна дешде ворна? Амма Зы вушди арайл къелилна хьинне ворна. ²⁸ Шу Заква Йизды дагъамни имтагъанбишей вухъа. ²⁹ Декке Зас падишагъна гьуІкум гьивойни къайдайл', Зынаб Мана гьуІкум шосхъа хъооле. ³⁰ Шоссе Йизди паччагъийвалей охъанас, илѣгъас аІхежден. Гъамыб шу, Израилни йицІукъаІни насылыл' угъа диван ыккэйка, тахтыл' гивъарас.

«Пѣтр, гьу Зале хыл' алябтІасда!»

³¹ Симон, Симон! Иблисин шу халбыруква сук гицІибахъвана хьинне гицІибхъвасун иджаза гьедхъы. ³² Зы йигъын иням идякІанасди мей вале дуъаІ гъавъу; гьу мер Засхъа саркІылынкъаІ, чубишин рыІгь утІум гьеъэ.

³³ Пѣтре ивгъойн МанкъукІле:

— Я Танры! Зы Ваквасана дустагъейхъа, аІджалылхъа уххъаІс гъазырра ворна.

³⁴ Амма Манкъве ивгъойн:

— Зы вакІле эйгъен, Пѣтр, къийна дадал гьоокІасе, хъебни йаІххъей гьу вакІле Зы ацІа ыхъайле хыл' алябтІас.

***Ысайте шигыртаршикле гьаизирба
вухье ву эйгье***

³⁵ Гьамыд манбишикле Ысайте ивгьойн:

– Зы шу пул дена, йаИххысда кыкнана кьочле дена, кьелилхьа алягасын дена кьаховыйнкьаИ, шохьаб нишина джаб камвалина аГгтиядж вухьанане?

Манбише джаваб хыву:

– Нишина джаб.

³⁶ – ГьаИше мед, – Манкье ивгьойн, – вушди ненкьухьад пул водхьей, ман алектейин, сайиб йаИххыс кыкнана кьочле алебтейин. Агар шавухьадей тур деш, тюлибы масса гыву, тур алище. ³⁷ Чунки Зы эйгьен шокле, Залхьа одкунийн хьалесын: «Мана бынагькараршини джаргейхьа арчу ворна», ман ихьес лязимда. Йизди гьаКлей одкунийнчин ахыр дёлес хьихьа водон.

³⁸ – Я Танры! – манбише ивгьойн, – иляакеле, инья кьодле тур вод.

Манке Манкье ивгьойн манбишикле:

– ЧаИв водон.

***Ысайте Зейтинни сувал' Гьынишес
ыИбадат гьага***

³⁹ Ыса хьигьичу, Джуни адатыква Зейтин сувалхьа гьаркын. Манкьуни хьигьна

Джун шигыртар гъавайкІан. ⁴⁰Махъа хъабы, Манкъве манбишикІле ивгъойн:

– ДуъаІ гъеъэѣин, йаІххъыле кыгъдябкІвасди мей.

⁴¹Вудж мер авгъуйни къаейни манзилей, манбишике джурахъа, къарацІабишил гюъур, дуъаІ гъааъа гиргъыл. ⁴²Манкъве ивгъойн:

– Баба, агар Йигъни ниятей водхъей, Заке ина аІзабна джам аваКанейъэ. Вассыре, йигъна гъуКум вухъеджен, Йизда – деш!

⁴³Манке Ысайсхъа хаІйбишиле Маляик гяры, гудж гыву. ⁴⁴ЙыКъни аІзийятей ыхъа летти, гъамани маайиб утІумба дуъаІ гъавъу; Манкъун чІиейлхъа кІяаІн шин эбани дамджибишик акар ыхъа.

⁴⁵ДуъаІйле хъийгъа, Мана сугъоцу шигыртаршисхъа хъары, манбы дерден къавсун къавджу.

⁴⁶– Няъасде шу къавсун? – манбишикІле ивгъойн Манкъве. – Сугъооцейин, йаІххъыле кыгъдябкІвасди мей дуъаІбы гъеъэѣин.

Ыса адхъахъана

⁴⁷Манкъве ина гаф гъааъанкъаІ, махъа са десте инсанаршина хъавайле; манбишди гыйр Ягъуда, йицІукъаІнни гъаІбабабишда

са, гьойгьар ыхъа. Мана уба гъаъас Ысайс-хъа хъайле. Чунки манкъве манбишис махуІдын ишара гьиву: «Шавусе зы уба гъау, Мана Ыса ворна».

⁴⁸Амма Ысайе ивгьойн:

– Ягьуда! Уба гъайкване гьу Инсанна Дех масса гьеле?

⁴⁹Ва Манкъуни гьихъийалла сабийни шигьртаршиКІле къавджийнкъаІ, иш нишилхъае ал’гъааІ, манбише эйгьен:

– Я Танры! Тураршикване ывхаІс?

⁵⁰Ини арайл’ шигьртаршди санкъве вукІ-лелни кашишни къулус тур ыхыІ, манкъун сагьын кІыры къацІайкІван.

⁵¹Амма Ысайе ивгьойн:

– Даянмиш вухъе, чІаІв!

Ва Мана хылеква къулни кІырайк’ хъетІу, ман хъуватка гъаъан.

⁵²Ва манке Ысайе мана ахъас абийни вукІлекни кашисаршиКІле, маІъбадни къаравул’чершини чІекІынбишиКІле ва гъаІкимаршиКІле эйгьен:

– Шу Залхъа къачахылхъа хьинне тураршиква, джидабишиква ахъасне абы? ⁵³Ахы Зы гьар йигьыл’ шокастана маІъбадеи ыхъа, амма шу манке Зы ихъдяхъына. ГъаІшде вушда вахт вобна – зулматна паччагьийвалла хъабы.

*Пётре Ысайле дацІана
ву хыл' алябатІа*

⁵⁴ Манбише, Ыса аххы, къаравулярши-ква йаІххыыл' гъаѡа. Мана вукІлекни кашпишни хаахъа хъайле. Пётр мер сабара арайква Манкбухъар хъигъна аркІын. ⁵⁵ Къаравулярчийерше магъаІллайни йыІкъней уджагъ хъавгъу, гыргыба манчини гъихъий-алла гивийъар. Пётрыр манбишди арайл' ыхъа. ⁵⁶ Са къараваше, ишгъейъар Пётр къаджы ва югра манкбухъа илейкы, эйгъен:

– Гъайнар Манкбука ыхъа.

⁵⁷ Амма манкъве ман гардана ил' дятІуйн:

– Хъунаще, ЗакІле Мана ацІана деш.

⁵⁸ Сабара вахтале мерункъве, мана къаджы, гъунар манбишикена вор ву эйгъен. Пётре ивгъойн:

– Эй кас, – деш.

⁵⁹ Са саѡаІт вахтына абкІынийнкъаІ, санкъвейид мыІкъамда ивгъойн:

– ГъаІкІера манар Манкбука ыхъа, чунки мана Галилейлний ворна.

⁶⁰ Пётре ивгъойн:

– Эй кас, закІле дацІан, гъу гъиджо эйгъе ыхъай.

Ва мани мугълетей, гъале мана йишон гъаѡанкъаІ, дадал гъоокІа. ⁶¹ Манке Танры

саркЫл, Пётрыхъа иляккана; ва Пётре Тан-
рые ивгьойн эхтилет кЕл хъаляъа: «Къийна,
дадал гьоокIассе гьихъа, гьу хъебни йаI-
ххъей хиянатука Зале сакIаласда». ⁶²Манке,
Пётр манче игъичIу, ааджийква гещуна.

Ыса диванни оIгыйл

⁶³Ыса аххъыйн инсанар Мана бейъабыр
гъаъа ва гета гибгъылыынбы. ⁶⁴Манкъун
улеббы айтIыл, хъидгIын гъаъу:

– Шаване Вас ыхыI, идааг?

⁶⁵Ва медын нягъаIкъын эхтилетбы Ман-
къукIле ивгьу.

⁶⁶МичIейдийн хъадийнкъаI, махъа милле-
тин гъаIкимар, вукIлен кашишар ва къанун-
чийер маслягъаIтыс сабы, Ыса манбише
джони хедни диванейхъа хъеккана.

⁶⁷Маа хъийгIанан:

– ШакIле эгъейин, Месигь Гъуне ворна?

Манкъве манбишис джаваб хъиву:

– Агар Зы шокIле ивгьуей, шу Залхъа
иням гъаъас деш. ⁶⁸Агар шоке хъийгIыней,
шу Зас джаваб хъилес деш. ⁶⁹ГъаIшдийле
хъийгъа Инсанна Дех ГIынишени тахтыни
сагъни хылени сурал' гюарас.

⁷⁰Манке гыргынбише эйгъен:

– МахуIр, эгъес ки, Гъу ГIынишена Дех
ворна?

Манкъве манбишис джаваб хъиву:

– Гъоъо; шу Зы ворна ву водон эйгье.

⁷¹Манке манбише ивгъойн:

– Шос няхуІбна субутыйваллане меб вуккан? ШакІле ман Манкъуни Джунни гІаленче къайхъы!

Фасил 23

ЫІса Пилатни оІгыйл

¹Манке маабын гейбынбы сугъооцу, ЫІса Пилатысхъа хъекка. ²Маа мана тахсиркар гъаъа гибгъыл, эйгъен:

– Ши мана, халкъ алдамиш гъаъа къаджы, аххына; эйгье вод ки, Кесарыс верги хъилес къадагъа вобна; ДжукІле Месигъ Падишагъ ву вод эйгье.

³Пилатэ Манкъуке хъийгІан:

– Гъуне ягъудершина падишагъ ворна?

Манкъве Пилатыс джаваб хъиву:

– Гъу махуІд эйгье вод.

⁴Манке Пилатэ вукІлелни кашишаршикіле ва халкъыкІле ивгъойн:

– ЗакІле Мана Инсан тахсиркар гъаъасда са джаб сабаб къоодже дешоб.

⁵Амма манбы джони джувабыл' илѐбзур, ивгъойн ки, Манкъве гыргыни Ягъудейни оІлкайл', Галилейле гиргъыл гъайняхъа

мей, инсанар хаІр хъааъа ва усйаныс манбы игъивкарааъа.

⁶Галилейн до къайхъы, Пилатэ хый-ганан:

– Мана Галилейнчене ворна?

⁷Ва ацІахъе – Мана Гьеродни джигайна ыхъай; Пилатэ Ыса Гьеродысхъа кыхеле. Мани йигъбишил Гьерод Иерусалимей ыхъа. ⁸Гьерод, Ыса къаджы, гейр шаде-хъена, чунки хебба вахтний Мана къаджес ыкканна; сайид ки, манкъукІле Манкъуни гъаКІей хедда эхтилетбы къайхъы, гъамыр Манкъуке гъиджохъейб са маІѣджуза къавджесди умудэй ыхъа. ⁹Маа манкъве Манкъулхъа хедданан суалбы гыву, амма Ысайе манчис джаваббы хъидѣвийнбы. ¹⁰Маа илѣбзурни вукІлейлни кашишарше ва къанунчийерше Мана гыІрсыква тахсиркар гъау. ¹¹Гьероде мер джуни эскераршиква Мана мацхара гъау ва рычхандейхъа арчу. Гойнер, Манкъулхъа ачухун тюлибы аляу, авхъуІна Пилатысхъа сакІал гъау. ¹²Мани йигъыл’ Гьеродый Пилат достар воохъе, манчиле гыхъа манбы сана санкъука душманбаний воохъенбы.

¹³Пилатэ манке вукІлейлин кашишар, эскерын башчийер ва гыргын инсанар савъу, ¹⁴манбишикІле эйгъен:

– Шу гъайна Инсан засхъа халкъ йаІххы-
ле къагъайгъе ву хъары. Зы вушди оІгийл
манчин силист ыккы, къаджийн ки, Мани
Инсаныхъад шу эйгъени ишбишей няхуІдун
джад тахсир дешод. ¹⁵Гъеродысхъа Мана
тахсиркар ыхъай авайкы деш; манчихъа го-
ра шасхъа авхъуІна мана сакІал гъау. ШокІ-
ле къеджен ки, Манкъве гикІасди джазайс
ххилесын тахсирнан кар гъау деш. ¹⁶Манчи-
хъа гора зы Манкъус чуІмкюкана джаза
гъааъас ва къайкаса.

¹⁷⁻¹⁸Амма гыргыни халкъын гъаІрайква ив-
гъойн:

– Мана рад гъеъэ! Шас мер Барабба
къайке!

¹⁹Барабба, шагъарей сугъооцавъийни дяв-
тъЙил ва инсан гикІуйл’ алла, дустагъейхъа
арчу ыхъа. ²⁰Пилатэ сайид манбишилхъа
хагъиш гъау, чунки манкъус ЫІса къайкас
ыккыйкын.

²¹Амма манбише мед гъаІрайбы гъау:

– Хачылхъа герче Мана! Хачылхъа Мана!

²²Хъебеъэс Пилатэ манбишилхъа хагъиш
гъау:

– Гъиджо нягъаІкъна ишне Манкъве гъав-
ъу? Манкъуни гъаІракатбишей гикІасын
тахсир засхъа идяакыйн; чуІмкюка джаза
гъиву, зы махуІр Мана къайкаса.

²³Амма манбы Пилатылхъа теппиш вухъа, гъаIрайбы гейд хъау:

– Хачылхъа Мана!

ВукIлейлни кашишаршин ва авхуйни халкын гъаIрайбы манимаа ахтыда ыхъа ки, ²⁴Пилатэ кьарар къабыл' гъавъу манбишин тIалаб быкраъас. ²⁵Манбишди хагъишиква шагъарей къалмакъал абчуна ва инсан гикIуна дустагъ Барабба къайкына, ЫIсар манбишис ыкканахуIр, гикIасди джазайс оIтмиш гъау.

ЫIса хачыл' герачче

²⁶Эскерарше ЫIса хъыккэIканкъаI, манбишисхъа чолэйнче саркIыл хъааIна Кирена шагъарейнчена Симон донана инсан растына хъайле. Ва манбише Симон маджбур гъаъа, джулхъа хач алятIу, ЫIсайни хъыгъна хъиккас. ²⁷Халкын хедданан манбишихъад хъыгъна ал'гъааI ыхъа, манбишди арайл' гъашен ва Манкъулхъа язух гъааъан едарыб вухъа. ²⁸Амма, саркIыл манбишихъа иляккы, ЫIсайе ивгъойн:

– Иерусалимын йишба! Захъа гимаашейин; шу шохъа, вушди балабишихъа гъашейин. ²⁹МахуIбна вахтобна хъааI ки, инсанарше эгъесын: «Бахтиварар манбы вобонбы, ненбие гъаIмаше кыысырба вухъа,

шавае кул'фатбы вухдѣху ва ненкеджаб мухойква гѣохъа гыдявѣу!»³⁰ Ва манбише сувабишикІле эгъес: «Шал' угъахъа адкІвейин!», къасбишикІле – «Ши нюкьнек авхъа хъеэъэин!»³¹ Бес, чуІвада аІляани йиваршик иняхуІд гъаъа хъей, хъеххъуйни йиваршик гыджо гыдяъае?

³² Маа, ЫІсайква гябтІас вуккэѣкан, къоІйре тахсиркара вухъа. ³³ Махъа Къафа ву эйгъени джигэѣхъа хъабы, гыбхъырынкъаІ, маа ЫІса ва къоІйре нягъаІкъынбы, са гъаттахъани, манаса кабахъани сурал', хачыл' угъа гебчийнбы. ³⁴ ЫІсайе мед ивгъойн:

– Ай Баба! Манбы багъыш гъеэъэ, чунки манбишикІле джо гыджо гъаъа ыхъай ацІа дешин.

Эскерарше мед чопбар ау, Манкъун тюлибы битІал гъаъа гибгъыл. ³⁵ Халкъ илѣзур, илякка ыхъа. ГъаІкимаршед Манкъуле ахъаІнабы гъау.

– Мебынбы къаттивхъан гъааъа ыхъа, гъаІшдер Вуджей Вудж къатдихъан гъеэъэ-джен, агар Вудж Гынише сечмиш гъауна Месигъ хъей.

³⁶ Эскераршер Мана мацхарайлхъа гиххъы; Манкъусхъа дѣлес хъебхъа, илѣгъас сирка теклиф гъау.

³⁷ Гъамыд ивгъойн:

– Агар Гъу ягъудершина Падишагъ хъей, Гъуджар Гъу къатдихъанеъэ!

³⁸ Маа Манкъул’ угъа грекаршини, ромалыбишди ва ягъудершини мизаршил одкІунийн язы ыхъа: «Гъайна ягъудершина падишагъ ворна». ³⁹ Манкъука хачыл’ герчуйни са нягъаІкъынкъвей гъоку, ивгъойн:

– Гъу Месигъ дишде ворна? Гъу Гъунар, Ваквасана шинаб къаттивхъан гъеъэ!

⁴⁰ Шениса нягъаІкъынкъве эксина, мана кІитІокІалау, ивгъойн:

– Гынишена гичІ гъеъэ. Валиб махуІбна джаза вобна. ⁴¹ Шас гывуна джаза йишди нягъаІкъни ишбишис дурустба хъааІ, амма Манкъве ненджад писин гъау деш.

⁴² Ва манкъве ЫІсайкІле ивгъойн:

– Я ЫІса! Гъу падишагъна саркІылынкъаІ, зы кІел хъалеъэ.

⁴³ Манке ЫІсайе манкъукІле ивгъойн:

– ГъаІкІеда вакІле эйгъе: кыйна Заквасана гъу дженнетей ихъес.

ЫІсайе рыІгъ къайкы

⁴⁴ ЙикъыІгъылхъа йигъ хъааІна вахт вухъа, амма гыргыни дюнйейлахъа хъейибле саъаІтна йикъыІгъыле хъийгъа зулмат гидхъу.

⁴⁵ Верыгъын ишыгъ гыву деш ва маІъбадна

перда йыІкьнейнче хьытІаахана. ⁴⁶ Мани арайл ахтыйни сесеква ЫІсайе ивгьойн:

– Баба, Зы рыІгь Йигъни хыলেখъа хъеле!

Ва мани кал’мабишиква рыІгь къайкы.

⁴⁷ ЮзбашийкІле ин ишбы къаджы, ГЫнишилхъа шукур гъавъу:

– ГъаІкерар Ина аслаІгъна Инсанор ыхъа.

⁴⁸ Гыргыба тамашейс иняхъа сабын инсанар, ин караматбы къаджийле хыйгъа, коксыбы гета хайбишейхъа сабкІыл. ⁴⁹ Анджах, ЫІса ацІанбы ва Галилейнче Манкъуни хыгъна абын едар, къырагъыл’ илѐбзур эйхъени ишбишихъа иляака авху.

ЫІса басдураџана

⁵⁰ Манке Юсуф донана, маджлисна уІзву, са югна ва темизна инсан, ⁵¹ ЫІсайни ишихъа иляакыйни маджлисей иштирак гыдияуна, Ягъудиейршини Ариматея шагъарейнчена, гъамыр ГЫнишена Паччагыйвалла гозет гъааџана, ⁵² Пилатысхъа арайле ва ЫІсайн джаназа джусхъа хъивуй хагъиш гъаџа. ⁵³ Хачыле Манкъун джаназа аляатІу, кафанейхъа сау ва гандзыл’ гъавъуйни, мерна кІидейхъыни, цІебни нюкьнейхъа кІейхъы.

⁵⁴ УІлджуман йигъ ыхъа, хыгъна шабатний хъааІ. ⁵⁵ Махъа ЫІсайхъаб хыгъна

Галилейнче абыйн едар хъавайле ва манбишиклѐ, няхуІдей ЫІсайн джаназа кафанейхъа сау, нюкнейхъа кІейхый къедже. ⁵⁶Гойне хайбишейхъа сабкІыл, манбише батІрайн эванан этирбы гьаІзир гъау. Хыйни шабатни йигьыл', няхуІдей къанунун гъагва, манбише истирагъат гъау.

Фасил 24

ЫІса нюкней дехъана

¹УІджумни сифтийни йигьыл' мичІейб имсакыл' югун эвабынани этирбишиква едар ва сабара мебынбы ЫІсайни нюкнесхъа абайле. ²Маа нюкнейхъа эйбачІени галилхъа гивхъуна къае, хъаѐабкІын къырагьыл', къавджу. ³Нюкнейхъа эйбачІе, амма маа Танры ЫІсайн джаназа къидеде.

⁴Манбы, къаджийни карале, матебхъайнбы; манке манбишди оІгийл гьичІомчІарни тюлибишей бирданба къоІйре адамий гяры.

⁵Едар, гичІин авхъу, вукІул'бы агъна хъау, чІиейхъа иляаканкъаІ, манбише ивгъойн:

– Шу сагъна гъабтІуйнбишди арайл' нъас тІабал' гъаѐа? ⁶Мана инья дешда: Мана сагъ хъихъа! Гъале ГалилейнанкъаІ Манкъве гьиджооний ивгъу кІел хъалеѐэ. ⁷ОдкІунодон – Инсанна Дех бынагъкараршини

хылехъа хъилес, манбише хачыл' гермиш гъаъас Мана, хъебыдъэсди йигъыл' сагъ хъихъес.

⁸Манбишис Манкъун эхтилет кIел хъады. ⁹Манбы Ысайни нюкънеле сабкIыл, гыргын къаджийн йицIыдсани гъаIбабайс ва авхуйни шигыртаршис йишон гъаъан. ¹⁰Ин инсанар, – Мариям Магдалена, Иоанна, Якъубна ед' Мариям, манбишикван мебын едарыб, – шавае йицIыдсани гъаIбабайс гаф гъавъу, – вухъа. ¹¹Амма манбишикIле ман гъаийн эхтилет къаIрад, маIъна дена къаджы ва инанмиш девхъайнбы. ¹²Манке Пётр сугъоцу, даргъаIл къадайхван Ысайни нюкънесхъа айкIан, нюкънейхъа гьорзур, маа анджах кафанын агъ къедже. Ва мана, къавджуйни маIъджузайле матхъа, авхъуIна сийкIал.

***КъоIни шигыртыкIле
Ыса къедже***

¹³Гъамани йигъыл' Ысайни шигыртаршике къоIйре Иерусалимыке йицIукъваIни верстни манзиллини Эммаус донани хивейхъа вуххъаI вухъа. ¹⁴Манбише джони арайл' гыргыни ыхъайни гъадисабишди гъаIкIей гафний гъааъа. ¹⁵Манбише гаф гъааъа, ыхъайнбы кIел хъаляъанкъаI,

манбишисхъа Ыса хъары ва янашера гьоргьурна. ¹⁶Амма манбишди уллеббин ишыгъ, Мана хъидяацIасди мей, пердайка ыхъа. ¹⁷Манкъве хыйгIынийн манбишике:

– Нишини гьаIкейне шу, йаIххын ал-гъааI, гаф гъааъа?

Манбы пашманба илёозар. ¹⁸Манбишди санкъве, Клеопа донанкъве, МанкъукIле джавабна ивгъойн:

– Якын ки, Иерусалимхъа абыйнмишей, гъайни йигъбишил маа ыхъайн караматбы дацIана тек са Гъу ворна?

¹⁹Манкъве манбишике хыйгIанан:

– Гъиджооне ыхъа?

Манбише МанкъукIле ивгъойн:

– Гъынишени ва гыргыни халкъыни арайл' эхтилетиква, ишибишиква къуватнана идааг ыхъайни Назаретейнчени Ысайлхъа гъиджое хъады. ²⁰НяхуIрей Мана йишди вукIлейлни кашисарше, гьаIки-марше гикIасди джазайс тахсиркар гъау ва хачыл' герчау. ²¹Ши меб умудний гъааъа, текра Мана ворна Израил азад гъааъасда. Сайид, кыйнийн, ман гъадисабы ыхъайн, хъебыдъэсын йигъ водон. ²²Амма сабара йишди едарше ши матавъийнбы: Манбы мичIейб, чакба, Ысайни нюкьнелхъаний

гъабкІын. ²³Амма нюкьней Манкъун джаназа идяакыйн, манче сабкІыл ивгьойн, манбишикІле джокІле къавджу – няхуІбей къоІре маляикар манбишди гыйб гябы, ва манбише эйген къайхьы, Ыса сагъра ворна. ²⁴Манке йишинбишин сабаранбы Ысайни нюкьнесхъа гъабкІын, ва маа, едарше няхуІдей ивгьу, махуІдыд авайкыйн; амма вудж Ыса къаджы деш.

²⁵Манке Ысайте манбишикІле ивгьойн:

– Гъиджо вугьнуцІбае шу, гъиджо дагъамдае вушди йикІбишейхъа идаагарше ивгьойнчилхъа инам эчІе! ²⁶Бес махуІд дешдий ихъес: Месигъе ман гыргын аІзаббы цІыцІайиле хъийгъа Манкъус машгьуІрийвалла ва гьыІрмат хъавалес.

²⁷Мусайле гиргьыл ва авхуйни идаагарше Манкъуни гьаІкей гъиджое одкІун, манбишис башда гъаан. ²⁸Манбы джо вуххъаІни хивыс дёлес хъивхъайнкъаІ, Манкъве манбишылхъа агагъ гъаа ки, гуя мани хивылер шахъана мана алгъааІ ворна. ²⁹Амма манбише, утІумун теклиф гъау, Мана джока гьивааджес:

– Йигъ таамыхъайн, угъанче эхъа хъихъа, эхве шаквасана.

Мана, хивейхъа ичІу, манбишиквасана ахвана.

³⁰ Манке Манкъве, манбишиква са суф-райл гюбурийнкъаІ, гыней алятІу ГЫнишелхъа шукур гъааъа, гойнед гъадкъур манбишис гъеле. ³¹ Манке манбишин улеббы ачмишехъе ва манбишикІле Мана ацІахъе. Амма Мана манбишди улеке гъайб эйхъе. ³² Манбише сана санкъукІле эйгъен:

– Мана шаква йаІххъын ааІ, йишон гъаъанкъаІ, шас одкІунийнчина маІъна башда гъааъанкъаІ, йишин йикІби гѣдхъун дишде?

³³ Ва мани саъаІтей манбы, даргъаІл сугъооцу, Иерусалимхъа сивийкІал, маа манбишисхъа йицІыссар гъаІбабабы ва манбишикван мебынбы авайке. ³⁴ Шенбише эйгъе ыхъа:

– ГъаІкІера Танры сагъ хъихъа! Мана Симонусхъа гяры.

³⁵ Ва къоІни шигыртѣ, йаІххъыл’ джолхъа хъабына аІгъвалат, ва гыней гъадкъур гывойнкъаІ, няхуІрей ацІахъа ЫІса, йишон гъаъа.

Мѣбни шигыртаршикІле

ЫІса къаджы

³⁶ Манбише манчини гъаІкІей гаф гъааъанкъаІ, ЫІса манбишди арейхъа ичІу, ивгъойн: «СуІлгъ шос» (Ассаламун алейкум).

³⁷ Манбы матоохье ва гичIе хьоохье, фыкыр гьаа ки, рыIгьодон кьедже.

³⁸ Амма Манкьве ивгьойн:

– Нягас шу чешбаш воохье, нишихъа горане вушун йикIбы шуIбгьейхъа эйдачIе?

³⁹ Йизди хулеббихъа, Йизди кьелбишихъа иляакейин; гьайна Зы ворна, соотIу Захъа иляакейин: РыIгьыхъад, Захъад хьиннен, баркIубы, чурубубу дешинбы.

⁴⁰ Манкьве ман джуваббы ивгьу, манбишикIле Джун хулеббы, кьелбы гьагванбы. ⁴¹ ЫIса сагъра кьаджы, таъаIдджубын ва шадвалин манбы джони улеббишилхъа иняммиш дёохьенбы. Манке Манкьве эйгьен:

– Шохъад инья охъанасын гьиджоне водон?

⁴² Манбише Манкьус хьеджуйни балугъан тика гьелен. ⁴³ ЫIсайе ман тика манбишди оIгийле аляатIу, ойхъанан. ⁴⁴ Гьамыд манбишикIле ивгьойн:

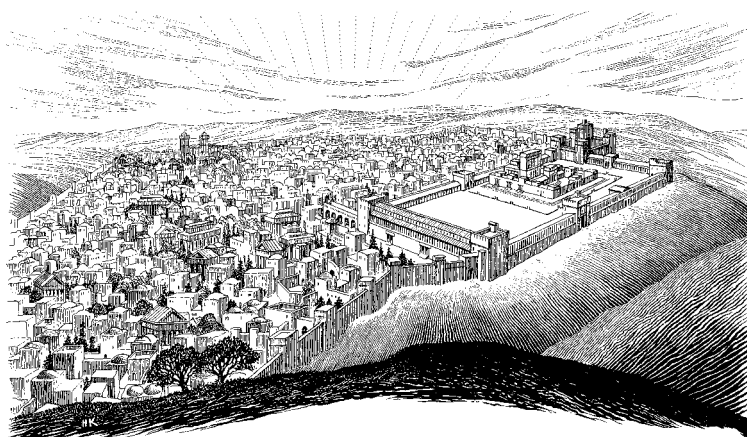
– Гьайня, Зы шокананкъаI ивгьойн джуваббы: Мусайни ва авхуйни идаагаршини кьанунбишей, ва Забурни джужбишей Йизди гьаIкIей одкIунийнбы ихьесынбы.

⁴⁵ Гойне ЫIсайе одкIунийн китаббы башда ихьесди мей манбишда фагьым ачмиш гьавьу. ⁴⁶ Манкьве манбишикIле ивгьойн:

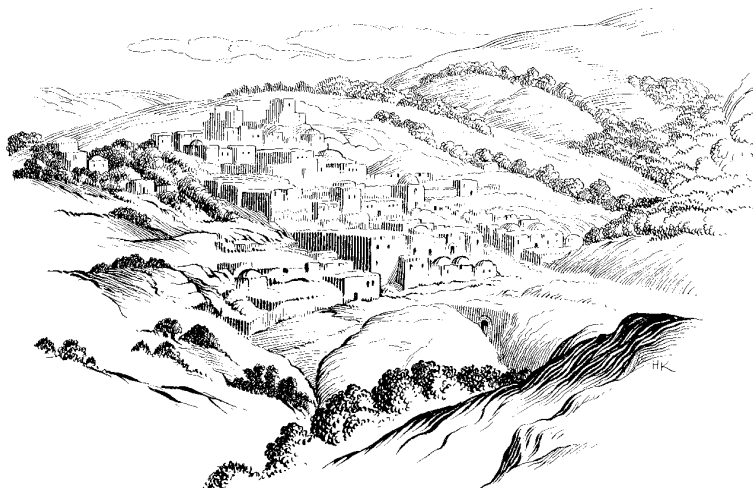
– ОдкІун водон: Месигъ гикІасда ва хьбыдъэсди йигъыл’ гьабтІуйнбишике сагъ хьихьесда. ⁴⁷Месигъни дойни мей Иерусалимыле гьибгъыл, гыргыни миллетбишей, тувбайлхъа абы Гынише бынагъбы багъышайна хабар гьивлес вуккан. ⁴⁸Манчин шагъадар шу вобонбы. ⁴⁹Зы шолхъа Йизди Бабайе ваІъд гъавъуна гудж гьивхъарааъасда. Шу меб, гъалеки шолхъа Гынишена гудж хъавалес мей, Иерусалимей аахвас вуккан.

Ыса аІршелхъа цІыцІахъе

⁵⁰Гойне Ысайе манбы Иерусалимейнче Бетанийхъа мей гьивхъар гъавъу. Хулеббы тикда алятІу, манбы мубарак гъавъу.

Иерусалим шагъар

Бетания шагъар

⁵¹ Манкъве манбы мубарак гъааъанкъаІ, манбишике джурахъе гиргъыл ва аІршелхъа цІыщІахъа. ⁵² Манбише Манкъус ыІтабат гъау, гейбни шадваликва Иерусалимхъа сивийкІаланбы. ⁵³ МахуІб ГІынишис хайир дутъаІ гъааъа, манбы гъаІмаше маІъбадей вухъа.

Амин.

Дагъамни кал'мабишин лугъат

БЕЭЛЗЕБУБ – джинаршини херункъун са до.

ВЕРГИ САЪАНБЫ – Палестинейл на-лукІбы сау, Рома империейни хазнейхъа хъелена ерли агъалийкена къуллукчий. Ягъудиейрше налукІбы саъани агентаршис, манбише гаавур Ромайни гьуІкумус къуллук гъааъа ву, нифратний гъаъан (махуІбна къуллук гъавъий Къанунус уйгъунба деш-дий). Манчиле савагъийда, налукІ саъани агентарше халкъыке, джони гъаІкимаршис хъилес гехъани налукІуле, хедданан пыл сау, гъеххен джосний гъайсаран.

ДАВУД – Израилна эн доюкана паччагъ. «Забур» китабей Гынишни доюл' одкІунни шечІбишин хеддананбы манкъве къошмиш гъауйнбы водонбы. СулгьуІс, дурустийвалис чалышмишехъе, манкъве Гынишена йаІхъ авхъу. Гынише манкъус Израилин пачча-гъар гъаІмаше манкъуни насылыке вухъесын джаваб гыву. Ягъудиейршини идаагаршини ивгъойхъа гора гыргыни дюнйейл дурустба паччагъийвалла гъааъас айресда Месигъ

Давуд идаагыни насылаке ихъес. Йихъ-бишди арайл Давуд гыІрматнана, доюкана, сайиквана идааг ворна.

ДИНАР – Рома империейл ишлемиш вухъана нукІрайна манат. Са йигъна гъавъийни ишна гъаІкІ гыІсаб вухъа.

ЗАБУР – грекни мизел «маІънийбы» («шечІбы»). Мани доюка 150 ягъудиейршин маІънийбы са джигъйхъа сауин «Забур» донан китаб водон. Мани маІънийбишди хеддананчин Гынише джон миллет гъалак ыхъайке гывааджуна хайир дуъаІ манкъулхъа къихооле, ахуйни маІънибишей Манкъуна хебвалла, Манкъуна маргъаІматыйвалла гъаагва, нейид хайир дуъаІйква кумаг гъеххъа.

ИНСАННА ДЕХ – ЫІсайн сыхда растына хъайлен до. Манчини дурустни маІънайни гъаІкей са къайдайлна фыкыр дешда. ОІгийлни разывалей Даниъл идаагыни китабей аІршина шахс махуІр дойик хъау. Дюнейни ахрал’ Гынише манкъус лайикыйвалла, шоІгърат, гъуІкум гывлес. Мани нишанбишиква Инсанна Дех Месигык акар. Сайид, ягъудиейршини мизей манчина маІъна «инсан» хъиннеб ишлемиш воохъена. Агар ЫІсае ман къошма мани маІънайл ишлемиш гъаухъей, манчиква

Манкъус эгъес ыккан – мана гыргыни ишбишей, хусусан джуни аІзаббишиква, аІджа-лука инсанаршик акар.

КАШИШАР – Иерусалимни маІъбадей къуллукъ гъааъанбы. Ягъудиейршини диныхъа гора манбишда иш ГЫнишиш къурбан аблявый вухъа. Кашишар, Къанунухъа гора, Гъарунни – Муса идаагыни чоджни – насылыкений воохъенбы. Кашишар 12 группайлхъаний джуравъу. Гъарни группайн МаІъбадей сеней къоІни зарбас са гъаІфтана ыІбадатний ыккэйкан.

КЕСАР – Ромайна паччагъ (сифтаба мана Рома паччагъаршини сифтийни насылана фамилия вухъа).

КЪАНУН – Библиейн йиссейн хьолле китаб водон. Мани китаббише дюнйейни идхъыйни, сифтайни ГЫнишен сес къайхы, манкъун арзу ацІахъа, быкыр гъаийни идаагаршини гъаІкей маІълумат гъеле. Хъигъна Ягъудиейршини миллетин тарих, манбишин арайлхъа абый йишон гъаъа, няхуІдей ман миллет ГЫнише Мисирни есиривалике, Муса идааг къахову, азад гъабу ва манбишис Палестинайн чІиебы хъиву. Манчиле савагъийда мани китаббишей авала заманайл Ягъудиейршини миллетис ГЫнише гъивойн теклифбы

водонбы: – 10 эн ваджибын теклифбы, адат-бишис, гивъур-сугъооцийс, умуми ышмырыс айдын усулбы водонбы. Мани сабабын ман хьолле китаб «Къанун» хьинне ацIа. Ягъудиейршини диней «Къанун» (хьолле китаб) эн ваджибын китабний водон, мани китаббишей гъагуйни усулбишин баше ыккый маджбурданий. Асас Пынишен теклифбы, «Къануней» гъагуйн, Пынише Муса идаагыле гыйна къахову. Адабийятей ин эйгъен хьолле китаб «Мусайна Къанун» хьинне ацIа.

КЪАНУНЧИЕР – югда къанунбы ацIан, манбы халкъыс ачух гъаъас ахаIн инсанар. ЫIса Месигъни заманайл манбы кIыл'баний вобонбы. Ягъудиейршини арайл манбы гейбни гыIрматуканий воохъенбы.

КЪУРБАН ГЪООЛЕН ДЖИГА – Къанунухъа гора ягъудиейрше къурбаныс къабсырна гъаIйван гёокIан джига. ЫIса идаагыни заманайл къурбанна гъаIйван маIъбадни абни магъаIллэй гивку, этирнан окI мед маIъбадни хаа югни эвайква хъеджу.

МАIЪБАД – ягъудейрше тек са Иерусалимни маIъбадейний къурбанна гёокIана, сайиб хедни йигъбишил манбы махъаний савайленбы. Ман маIъбад сифтада йишди эрайле гыхъа 10-гъэсди асырей ягъудиейршини

машгъурни паччагъ Сулеймане аляу. Месигъ Ысаяни заманайлин маӀбад ягъудиейршини паччагъ Херни Гьероде аляийн ыхъа. МаӀбад галереябишди гьалкъэӀ ыхъа. Гьар галерейихъаб чина магъаӀлла вухъа. МаӀбадын галереябы хедда халкъ садайлен джигъабы ыхъа. НяхуӀдей Месигъ Ысае ивгъу, 70-гъэсди сен ромалыбише Иерусалимын маӀбад дагъылмишайин, манчиле хъийгъа ман сайид аляу деш.

МЕСИГЪ – ягъудийни мизел мани кал'-майна маӀна «хыл' ывхыӀна», еъни «Гынишена элчий» ворна. Манкъун арыӀ Къанунни китаббишей, идаагаршини ивгъуйбишей гъагу ыхъа. Ысаяни заманайл Ягъудиейрше Месигъин арыӀ, гъамыб манбы Ромайни гъуӀкмуранийвалике джо азад гъавъуй гозетний гъаа. Манкъве Гынишена паччагъийвалла къурмиш гъавъуйлхъа иняммишний воохъенбы.

ПЕГЪРИЗ – ягъудиейршин эн ваджибын хедын йигъ. Ман хедын йигъ Муса идааг угъа ыхъа ягъудиейршин Мисирни есирийвалике къаттибхъын гъавъуйка алакьада. Ман хедын йигъ гьар сен апрелни вуза ыккэӀка. Мани хедни йигъылийни одхъунийс шартӀука эмлиг (ург) гивкӀуй водон гъагу.

САДДУКЭЯР – Месигь Ыс сайни заманайл ягъудиейршини арайлна доюкана ва таъсирнана динэгълершина десте. Манбишин хеббананбы Синедрионни таркибей вухъа. Манбишди арайл гыІрматукан кашышарыб вухъайнбы. Манбы, фарисейар хъинне, Къанунни йаІххъыл’ утІумбаний илѳозаранбы. Амма манбише, фарисейаршике тафавутука, Къанунни китаббишиле савагъийда медын динын китаббы хъаІдхъы деш, масалан, идаагаршин китаббы. Манбише гъабтІуйнбишди уІчІуб (сагъ) хъивхъайлхъа иням гъау деш, чунки манчини гъаІкей Къанунни китаббишей гъидджуд одкІун дешин.

СИНАГОГА – шабатни йигъыл’ ягъудиейр сабы ыІбадат гъаъана бине. Маа манбише Пынише къаховуйн китаббы хъаІдаххъаІ, дуъаІбы гъаъа. Месигь Ыс сайни заманайл ягъудиейр ешемиш воохъени гъар шагъарей синагогний воохъена. Синагогэйхъа манбы ыІбадатыс сабийнкъаІ, махъа арийни гъар ягъудийхъад иманни китабишике джус вукканна са гыІсса хъаІбхъаІс ва махъа сабийнбишилхъа саркІыл манчин ва я ва-тыІзин изагъ гъилесын ихтияр ыхъа.

СИНЕДРИОН – ягъудиейршин хедын совет. Ман совет 70-ни инсаньке ибаратда

ыхъа. Синедрионун хеббанан уІзвубы дину-ка алакьанан инсанар вухъа. Синедрионун са сияси масалабы джад деш, манчин судун кьарарбыд кьабыл' гьау. Месигь ЫІсайни заманайл Синедрионун кьабыл' гьаийн кьарарбы, Рома империейни нумаянде тасдыкь гьаийле хьийгьа, кьуватылхъа илхьичІу. Ромалыбы, ягьудиейршин дин тагькьир гьидьясди мей, гьаІмаше Синедрионука разывалейхъаний хъавайленбы.

ФАРИСЕЙАР – ЫІсайни деврил ягьудиейршини арайлин динэгьлершин са ахым. Манбы, ишгьал дена Кьанун гозет гьавъуйка, аІгьмият дешди карбишилхъа гейб фыкыр гьивуйка, авхуйнбишике рагьаІтба джурааъас воохьенбы. Манбишихъаб халкьыни арайл хебна гьыІрматний, джони динылхъани инамука, аІдатбишилхъани утІумийваликва манбише гумрагьийвалланий гьааъа.

ЦЕРРИЙНА КАШИШ – ягьудиейршина херна кашиш. Кьанунухъа гора сабара ыІбадатбы ыккэйсун ихтияр тек манкьухъад ыхъа, масалан маІгьбадеј эн иманнани джигьейхъа иккичІуй, ва я илхьичІуй.

ШАБАТ – ягьудиейршин дин-иманын йигь. Мани сабабын шабатын йигь быкырда Гьынишес багьыш гьаъа ва мани йигьыл'

иш гъааъа деш, манчис къадагъа гивхъу. Ягъудиейршин гъаѳтайн йигъ верыгъ кѳочийле гийгъал. Манчихъа гора уѳджимани йигъыл' верыгъ кѳочийле шабатни йигъыл' верыгъ кѳочес мейгы иш гъааъас къадагъа вобна. Шабатни йигъыл' ягъудиер гъаѳмаше синагогэѳхъа савайле ва маа ыѳбадат гъаа, дин-иманын Гынишекен, идаагаршикен китаббы хъаѳдахъаѳ.